

Komunitator

➤ **Bo Idrija v mreži Geoparkov?**

➤ **Mednarodno leto astronomije**

➤ **Kolektor izdelal proizvodno linijo za sesalnike**

➤ **Na vojskarski planoti je pet medvedov**

VARČUJTE ZDAJ!

Nova KBM d.d., Ulica Vita Kraigherja 4, 2505 Maribor, oktober 2009

OKTOBER JE DOBER.

V oktobru izkoristite posebno ponudbo depozitov ter rentnega in stanovanjskega varčevanja!

- Odlični depoziti s **fiksno obrestno mero do 4,3 %** in dostopom do nadomestnih sredstev.
- Ob sklenitvi rentnega varčevanja vam podarimo **25 evrov**.
- Ob sklenitvi stanovanjskega varčevanja vam podarimo do **30 evrov**.

Oktober je dober za vse!

Sodelujte v dobredelnem nagradnem natečaju za "naj" predlog varčevanja!

Za **1 vaš nasvet** podarimo **1 evro** Zvezi prijateljev mladine Slovenije. 3 srečneži boste nagrajeni s **500, 300 in 200 evri**, 50 ostalih pa s praktičnimi darili.

Nova KBM

Tisoč zgodb, ena banka.

☎ 080 17 50 | <http://oktober.nkbm.si>

Gospodarska kriza

je prizadela tudi državo

Komunitator

Vsebina

- **4 Konferenca**
Na Portugalskem so iskali mednarodno pomoč za ustanovitev Geoparka Idrija
- **7 Komunalna**
Vojskarji so še vedno brez vode iz vrtine
- **12 Sakralna umetnost**
Kaže si ogledati prikupno podeželsko cerkvico Svetogorske Marije v Čekovniku
- **14 Spominjanja**
Kdo je avtor znane slovenske božičnice "Glej zvezdice božje"?
- **15 Astronomija**
Leto 2009 je svetovna proslava astronomije in njenih prispevkov v človeški civilizaciji in kulturi
- **27 Gospodarstvo**
V Kolektorjevi Strojegradnji so izdelali linijo za proizvodnjo sesalnikov, ki jih bo švicarski Lux prodajal od vrat do vrat
- **44 Druženje**
Dan krajevne skupnosti mesto Idrija letos pritegnil največ becirkov
- **47 Narava**
Na vojskarski planoti hlača pet medvedov. Upajmo, da bodo šli čez zimo spat

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o. • Direktor: Vojko Božič • Glavna in odgovorna urednica: Polona Šemrl • Uredništvo: Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 354, 051 689 204 • Grafični oblikovalec: Andrej Potočnik • Sodelavci: Andrej Božič, Aleš Golja, Sabina Carli, Janez Kavčič, Mojca Kavčič, Silvo Kovač, Peter Kumer, Herman Mikuž, Martina Peljhan, Mateja Rejc, Martina Stupar, Erik Logar, Domen Prezelj, Mateja Petrič, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovc, Barbara Ukmar, Domen Uršič, Ana Vehar, Maja Vojska, • Fotografije: Damjan Bor, Andrej Božič, arhiv Domna Prezlja, Valentin – Zdravko Čemažar, Branko Govekar, Cveto Koder, Žiga Kogej, Andrej Potočnik, Bruno Rupnik, Filip Šemrl, Maja Vojska, Sonja Vukašević, Robert Zabukovec • Oblikovna zasnova: KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • Jezikovni pregled: Vlada Eržen • Tajnica uredništva: Zdenka Čibej • Naklada: 8000 izvodov • Naročnina: časopis je brezplačen • Tisk: ČukGraf d. o. o. • Distribucija: Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • Naslovnica: Jesen
Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Foto: Andrija Majšen

Predstavitev Geoparka Idrija na mednarodni konferenci Evropske mreže geoparkov na Portugalskem

Mojca Kavčič, Martina Peljhan, Martina Stupar

Od 14.-16. septembra je v mestu Idanha-a-Nova na Portugalskem potekala 8. konferenca Evropske mreže geoparkov (EGN). Konference v organizaciji prvega portugalskega geoparka Naturtejo se je udeležilo preko 200 udeležencev, predvsem iz evropskih držav. Med njimi predstavnica UNESCO, mednarodni koordinatorji evropske in svetovne mreže geoparkov, predstavniki vladnih organizacij in univerz, strokovni delavci v evropskih geoparkih, predstavniki lokalnih skupnosti, študenti in strokovnjaki s področja regionalnega razvoja. Konference smo se iz Slovenije udeležile geologinje Martina Peljhan iz Rudnika živega srebra Idrija, Mojca Kavčič z Občine Idrija in Martina Stupar z Zavoda RS za varstvo narave, območne enote Nova Gorica.

Osrednja tema konference je bila Novi izzivi v geoturizmu, glavni namen pa predstavitev in promocija obstoječih ter nastajajočih geoparkov, njihove zanimivosti, izmenjava izkušenj, znanj ter dobrih in slabih praks. Več kot 80 različnih predavanj, ki so se v treh dneh zvrstila na konferenci, je bilo tematsko razporejenih v sedem sklopov:

- geoparki in turizem,
- geoturizem in lokalni razvoj,
- geoparki in znanost,
- geokonservatorstvo ter dobre in slabe prakse,
- marketinške strategije za močno EGN znamko,
- človek in narava: kulturna krajina,
- novi geoparki in njihovi mentorji.

Med uvodnimi predavanji in nadaljnjimi predstavitev smo lahko prisluhnili strokovnjakom in predavateljem, ki se profesionalno ukvarjajo z ohranjanjem naravne dediščine in razvojem geoturizma, hkrati pa se tudi aktivno vključujejo v koordiniranje Evropske in Globalne mreže geoparkov. Med drugimi je dr. Margerite Patzak, predstavnica UNESCO, v okviru katerega se oblikuje Globalna mreža geoparkov, vse prisotne pozvala, da naj se nacionalne komisije Unesca v posameznih državah redno in sproti obvešča o aktivnostih geoparkov. Spregovorila sta tudi dva snovalca te mreže, danes glavna koordinatorja mreže, dr. Patrick McKeever in dr. Nicholas Zouros.

Nastajajoči Geopark Idrija smo slovenske udeleženke predstavile z dvema prispevkoma. Mojca Kavčič je znotraj tematskega sklopa geoparkov in turizma predstavila tematske poti, Martina Peljhan pa idrijske

naravoslovce in njihovo delo znotraj sekcije o geoparkih in znanosti.

Sodelovanje na konferenci je bilo za predstavnice dragocena izkušnja in priložnost za izmenjavo mnenj, izkušenj, pogledov in idej. Omogočilo pa je tudi navezavo stikov z vodilnimi v svetovni in evropski mreži geoparkov. Posebno zainteresiranost in podporo nam je izrazil svetovalec in strokovnjak pri svetovni mreži geoparkov za področje ekoturizma in geoturizma dr. Ross Dowling iz Avstralije. Seznanile smo se tudi s strokovnjaki s področja interpretacije naravne dediščine, kot sta dr. John Macadam in dr. Murray Gray iz Velike Britanije, ki so ponudili pomoč pri ustanavljanju Geoparka Idrija. Navezali in okrepili smo tudi stike s potencialnimi partnerji za sodelovanje v skupnih mednarodnih projektih v okviru razvojnih programov Evropske unije. Predstavniki geoparka Magma iz Norveške, ki bo najverjetneje v mrežo sprejet prihodnje leto, so izrazili željo, da naslednje leto v Idrijo pripeljejo skupino študentov na terenske vaje. O ogledu in obisku pa smo se dogovarjali tudi s predstavniki edinega hrvaškega geoparka Papuk.

Evropska mreža geoparkov se je letos povečala za 5 članov, in sicer dva iz Velike Britanije ter po eden iz Italije, Portugalske in Grčije. Mreža zdaj šteje že 35 članov, ki se avtomatično vključujejo tudi v Globalno mrežo geoparkov (GGN). Ni potrebno poudarjati, da se merila za vpis in kriteriji izbora vsako leto zaostrojujejo. V primeru neupoštevanja pravil pa je seveda možna tudi izključitev iz mreže. Vedno pogostejša so tudi opozorila o aktivnejšem sodelovanju med geoparki.

Ob zaključku konference je bilo bistveno sporočilo vsem prisotnim to, da je ustanovitev in delovanje geoparka z razvijanjem lastne identitete in prepoznavnosti dolgotrajen proces, ki terjata tesno in zavzeto sodelovanje vseh, vpetih v projekt, od stroke, lokalnih interesov, investitorjev, do šolskih ustanov in občanov. Vsi skupaj in vsak zase morajo v geoparku videti svojo razvojno priložnost. Geopark namreč ni zaščita in ustvarjanje nekih novih režimov in pravil, ampak način življenja in razvoj območja pri ustvarjanju novih izdelkov in storitev ter učinkovito vključevanje teh v turistično ponudbo območja. Geopark je torej način razvoja območja, ki poleg ohranjanja lastne identitete zagotavlja tudi ohranjanje narave.

V spremljevalnem programu po konferenci smo si ogledale še oba geoparka na Portugalskem – Naturtejo in Arouca.

GEOPARK NATURTEJO MESETA MERIDIONAL

Območje geoparka Naturtejo leži v središču Portugalske, v bližini meje s Španijo in pokriva 4617 km². Od glavnega mesta Lizbone je oddaljen 200 km, od Madrida pa 350 km.

Geopark je bil leta 2006 vključen v Evropsko mrežo geoparkov kot prvi portugalski geopark.

Območje je geološko izredno pestro, najstarejše kamnine so skrilavci, stari približno 600 milijonov let, najmlajše pa recentni sedimenti.

Naturtejo ima izredno bogato zgodovinsko in kulturno tradicijo, ki je povezana z naravo. Geopark predstavlja močno partnerstvo občine in lokalnih investitorjev, ki usklajujejo svoje interese za razvoj lokalne ekonomije in trajnostni razvoj območja. Prav te povezave danes predstavljajo bistveno gonilo razvoja turizma štirih občin, ki so povezane v geopark Naturtejo.

Za pokrajino so značilne mlajše ravnine, iznad katerih se dvigujejo ostanki starejšega reliefa, kot so npr. kvarcitni grebeni ter goli granita v obliki čokov.

Skupno je v geoparku predstavljenih 70 zanimivosti s področja geomorfologije,

geologije, paleontologije ter dediščine rudarjenja. Med najpomembnejšimi so ihnološki park Penha Garcia, soteski Portas do Ródão in Vale Mourão, rimski rudnik zlata ter granitni osamelci, med katerimi je najpomembnejši Monsanto. Skrilavci so bili v preteklosti najpogosteje uporabljeni kot gradbeni material, ki dajejo starim vasem tipično podobo. Danes so v tem stilu obnovljene in jih domačini imenujejo kar "skrilave" vasi (schist villages).

Posebno pozornost namenjajo izobraževalnim programom. Šolske skupine z učitelji si lahko v naravi ogledajo vse, o čemer se predhodno učijo v šolskih učilnicah. Najpomembnejši cilj teh izobraževanj je učenje mladine o naravi ter ozaveščanje o pomenu ohranjanja narave za prihodnje generacije.

V geoparku Naturtejo smo si na strokovni ekskurziji ogledali kar nekaj zanimivosti – obe znameniti soteski, arheološko vas, meandre na reki Zêzere. Izreden vtis pa so na nas napravili sami prebivalci, ki se aktivno vključujejo v dejavnosti geoparka. Tako smo imele priložnost spoznati vodiča,

ki vodi pohode po tematski poti, ponuja izlete s čolnom po reki ter vodi restavracijo s tipično portugalsko hrano in prodaja lokalne izdelke. Veliko pozornost namenjajo ohranjanju kulturne krajine in promociji odmaknjenih krajev. V celotnem območju se spopadajo z upadom rojstev in mladih družin. Vendar se zaradi aktivnosti znotraj geoparka vedno več mladih iz večjih mest priseljuje na podeželje in išče priložnosti kot turistični vodiči, lastniki prenočišč ali kot prodajalci lokalnih izdelkov. In ravno to je eden glavnih namenov dejavnosti geoparka.

GEOPARK AROUCA

Zadnja dva dneva ekskurzije smo preživeli v geoparku Arouca, ki je bil v mrežo geoparkov uradno sprejet prav na tej konferenci, zato so nam še z večjim veseljem pokazali njihove posebnosti. V nedeljo pa smo bili priča slavnostni podelitvi priznanja častnega občana občine Arouca, "očetu" geoparka Arouca profesorju Arturju Abreu Sá.

Prvi dan pa smo ves dan preživeli na terenu, kjer smo videli večino glavnih znamenitosti parka, med katerimi so najbolj pomembne: veliki trilobiti v bližini vasi Canelas, "kamni, ki dajejo življenje" v vasi Castanheira in ihnofosili v dolini reke Pava. Vsega skupaj imajo v parku 41 geotočk, ki so vse pomembne za območje, bodisi znanstveno, izobraževalno ali turistično. Območje ima bogato kulturno izročilo, s starimi obrtni, tipično gastronomijo in arhitekturo.

Tudi v tem parku se prebivalci vključujejo v aktivnosti, tako smo si ogledali kamnolom skrilavca, v katerem so odkrili trilobite izjemnih velikosti. Lastnik kamnoloma skrilavec še vedno pridobiva in ga prodaja kot obloge za stene, tla in strešno kritino, ki je še danes zelo pogosto uporabljena. Poleg te dejavnosti pa je v bližini kamnoloma zgradil še muzej trilobitov, kjer obiskovalcem razloži vsa pomembna geološka dejstva in razpolaga tudi s predavalnico in amfiteatrom. Tudi tukaj opazimo skrb za naravna bogastva in prizadevanja za ohranitev dediščine, hkrati z uresničevanjem ekonomskih ciljev lastnika kamnoloma.

V planinski koči na gori Freita so nam za kosilo ponudili pravi "geološki meni" - lokalne jedi, ki so jih poimenovali po številnih geoloških posebnostih v bližini, ter jih tako zopet na inovativen način predstavili. Tukaj je tudi možno nakupiti slavne "kamne, ki dajejo življenje", tokrat v obliki slaščic, ki po videzu na moč spominjajo na geološko posebnost.

Ogledali smo si še opuščen rudnik volframa in kositra, za katerega že obstajajo načrti o obnovitvi.

Ob koncu našega obiska smo si v središču geoparka Arouca, ki podobno kot bodoči idrijski geopark zajema le eno občino, ogledali še samostan, s katerim je zgodovina Arouce tesno povezana. V njem je danes muzej religiozne umetnosti z dragocenimi kipi in slikami, tapiserijami ter pohištvom. Prvi kralj Portugalske je mestu Arouca že leta 1151 podelil listino o mestnih pravicah.

Skrivnost uspeha obeh geoparkov je brez dvoma sodelovanje lokalnih skupnosti z lokalnim vodstvom, povezovanje in usklajevanje interesov obeh strani in inovativna predstavitev in ohranjanje lastne identitete, na katero so vsi ponosni. In to je moč občutiti na vsakem koraku, ko opazuješ z občutkom obnovljene objekte, ki so jim prav tako z neverjetnim občutkom pridali nove dejavnosti. Nenazadnje je Portugalska prva država, ki je geoparke celo uzakonila, kar nedvomno dokazuje njihovo predanost tej ideji in to, da so s to dejavnostjo ogromno storili za ponovno ožvitev že propadajočih območij.

Temeljna ali tehnična analiza?

Barbara Ukmar

Vlaganje v vrednostne papirje je bolj načrt kot produkt ali proces. Pri nakupu oz. prodaji je tako ključnega pomena temeljita analiza naložbe. V osnovi ločimo dve vrsti analiz, in sicer temeljno in tehnično. S pomočjo tehnične analize vlagatelj predvsem ugotovi primeren trenutek za nakup ali prodajo, temeljna analiza pa mu da potrebno samozavest za to početje.

Temeljna analiza

Temeljna analiza je metoda napovedovanja gibanja cene določenega vrednostnega papirja s proučevanjem ekonomskih, političnih in drugih dejavnikov, ki vplivajo na ponudbo in povpraševanje. Na podlagi teh informacij skušajo analitiki oceniti notranjo vrednost vrednostnega papirja ter s tem njegovo precenjenost oz. podcenjenost glede na tržno vrednost.

Analiza ponavadi poteka "od zgoraj navzdol", in sicer v treh stopnjah. Začne se z analizo makro okolja, torej analizo gospodarstva, pri kateri so pomembne predvsem naslednje novice: temeljna obrestna mera, indeks potrošniških cen, prodaja na drobno, trgovinska bilanca, prodaja nepremičnin, potrošniško zaupanje, stopnja brezposelnosti itd. V drugi stopnji sledi pregled panoge, v kateri podjetje deluje – ključne so informacije, kot so zgodovinska rast panoge, dolgoročni potencial in občutljivost panoge na gospodarske cikle. Zadnja, tretja stopnja pa je analiza podjetja, ki zajema tako kvalitativno kot kvantitativno oz. finančno analizo. Prva vključuje preučevanje proizvoda, tržnega položaja, konkurence, tehnologije, kadrov, managementa itd. Finančna analiza pa temelji na računovodskih izkazih in nekaterih tržnih vrednostih. Pri tem se izračunavajo številni kazalniki, kot so stopnja zadolženosti, cena delnice glede na dobiček na delnico (razmerje P/E), cena delnice glede na knjigovodsko vrednost (razmerje P/B) itd.

V zaključni fazi nato analitiki na podlagi vseh zbranih informacij ocenijo pošteno oz. t. i. notranjo vrednost delnice ter jo primerjajo s tržno. Če je notranja vrednost nižja od trenutne tržne cene, je vrednostni papir precenjen in ga je pametno prodati oz. počakati z nakupom; če pa je notranja vrednost višja od tržne cene, pa je vrednostni papir podcenjen in ga je smotrno kupiti.

Tehnična analiza

Osnova tehnične analize je predpostavka, da med gibanjem tečajev v preteklosti

in tistim, kar se bo zgodilo v prihodnosti, obstaja direktna povezava. Primarno orodje tehničnih analitikov je tako graf gibanja tečaja. Najpogostejše vrste grafov, ki jih uporabljajo tehnični analitiki, so linijski, palični in svečniški graf. Linijski graf je najbolj enostaven prikaz gibanja tečaja, kjer predstavlja ena točka en dogodek (ponavadi je to zaključni tečaj), te točke pa so povezane z enostavno linijo. Pri paličnem grafu vsaka palica prikazuje eno časovno obdobje (ponavadi dan), iz tega grafa pa lahko razberemo otvoritveni in zaključni tečaj ter najvišji in najnižji tečaj znotraj posameznega obdobja. Svečniški graf pa prikazuje iste podatke kot palični, s tem da dodaja še povezavo med tečajem ob odprtju in zaprtju – če je svečnik obarvan črno ali rdeče, to pomeni, da je bila zaključna cena nižja od otvoritvene oz. začetne; če pa je svečnik bele ali zelene barve, to pomeni, da je bil zaključni tečaj višji od začetnega.

Poleg gibanja cene finančnega instrumenta pa je osnovni vhodni podatek za tehnično

analizo tudi promet. Promet je vsekakor zelo pomemben člen tehnične analize, saj omogoča potrditev trenda na cenovnem delu grafa – vsako gibanje cene delnice navzgor ali navzdol ob hkratnem visokem prometu nam daje veliko bolj trdno osnovo, da je trend pravi in da ne gre za lažni signal.

Tehnična analiza temelji na treh načelih, in sicer: prvič, da so vsi dejavniki upoštevani v tržnih cenah; drugič, da se cene gibljejo v trendih in tretjič, da se zgodovina trgov ponavlja. Na tej podlagi pa nato tehnični analitiki iz grafov ugotavljajo trendne in kanalne linije, iz grafov prepoznava različne vzorce, kot so skodelica, zastava, različni trikotniki, glava in ramena itd. ter s pomočjo vseh teh informacij sklepajo o prihodnjem gibanju tečaja finančnega instrumenta.

Zaključek

Kot sem že v uvodu nakazala, je za uspešno in donosno vlaganje potrebno obvladati tako temeljno kot tehnično analizo. Kar nekaj različnih študij je prišlo do ugotovitve, da je temeljna analiza bolj učinkovita na daljši rok (več kot eno leto), tehnična analiza se bolj obnese pri napovedih, krajših od treh mesecev, za obdobje vlaganja od treh mesecev do enega leta pa je priporočljiva kombinacija obeh metod.

Primer svečniškega grafa

Ob suhi vrtini Vojskarji še vedno pijejo vodo iz izvira Gačnik

Filip Šemrl

Do pred šestindvajset let so Vojskarji in njihova živina pili kapnico, majhno zajetje je bilo le za potrebe nekdanjega planinskega doma, v katerem zdaj domuje Center šolskih in občolskih dejavnosti. Potem pa so naredili zajetje v Krpciji, tako se namreč reče bližnji kmetiji Stanka Kokošarja, in vodo iz Gačnika speljali v 120 kubičnih metrov velik vodohram, ki so ga zgradili na najvišji točki vojskarške planote, to je okrog 1200 m nad morjem.

Do danes so Vojskarji razpeljali dobrih 30 kilometrov vodovoda, celo v Mrzlo Rupo in skoraj do Trebuše in Čekovnika. **Silvij Kobal** (na fotografiji pred vodohramom in neuporabno vrtino), ki je imel največ zaslug za ta gradbeni podvig Vojskarjev, pravi, da sedaj pijejo vodo iz pip že v okrog 80 odstotkih gospodinjstev na planoti. Vojskarji so zemeljska dela izvedli sami, takratna občina pa jim je plačala material. Nihče na planoti ne ve povedati, zakaj so se na občini pred tremi leti odločili, da je treba na Vojskem zavrtati vrtino, in to neposredno nad obstoječim izvirom. "Nihče ni upošteval naših opozoril, zato so zavrtali prav tja, kamor ne bi smeli. Lahko bi bili celo ob vodo. Sedanji župan **Bojan Sever** ni nič kriv, saj je nastopil svoj mandat prav v času vrtnanja. Se je pa pozanimal, kaj je zdaj s tem, in sporočil, da bodo vrtali zato, da bodo potem Vojskarji pili še bolj neoporečno vodo, ki je ne bo treba klorirati."

Čprav je geolog predvidel, da bodo z vrtino obšli izvir, se je zgodilo ravno nasprotno. Na 120 metrih globine pa so ga očitno prevrtali, saj je iz vojskarških vodovodnih pip začela teči milnica. Po tistem so nam nekaj časa vodo vozili iz Idrije, pravijo prizadeti, ki jim ni ušlo, da idrijska Komunala zdaj gradi

novi zajetje (glej gornjo fotografijo). Zato so prepričani, da ostaja vrtina le spomin na spodletel poskus omogočiti Vojskarjem pitje še čistejše vode, čeprav je že ta dobra in še dovolj je za vse. Takega mnenja sta tudi **Renata Hvala** in **Jože Vončina**, sedanja in takratni predsednik KS Vojsko.

Morje - vir pitne vode v 21. stoletju

Peter Kumer

V zadnjem času v svetovnih medijih pogosto beremo o klimatskih spremembah, ki ogrožajo življenje človeka na Zemlji. Ker živimo daleč od območij, kjer so ljudje neposredno prizadeti zaradi vse hujše suše ali vse pogostejših nalivov in poplav, si zatiskamo oči pred dejstvom, da se vreme spreminja tudi pri nas. Zaradi številnih medsebojnih vplivov je zelo težko napovedati posledice podnebnih sprememb v prihodnosti, zagotovo pa lahko trdimo, da se koncentracija ogljikovega dioksida kot pomembnega toplogrednega plina, predvsem zaradi človeškega delovanja, v ozračju povečuje, da se je povprečna temperatura zraka v zadnjem stoletju povišala za dobre pol stopinje ter da se je v zadnjem času gladina svetovnega morja dvigovala za en centimeter na desetletje. Opazovanja in modeli sprememb podnebja predvidevajo, da bo globalno segrevanje v prihodnje povzročilo spremembe v padavinskem vzorcu, izhlapevanju in odtoku.

NEURJA ODRAZ PODNEBNIH SPREMEMB

Da se tudi naša regija sooča s podnebnimi spremembami, je mogoče razbrati že iz prejšnjega članka, ki govori o nedavnih neurjih na Vojskem, ki so povzročila veliko škodo. Klimatologi predvidevajo, da se bodo tovrstni ekstremni vremenski dogodki pojavljali vse pogostejše, saj bo zaradi povišanih temperatur v ozračju več energije, vse intenzivnejše pa bo tudi izhlapevanje na območju severnega in južnega povratnika (tak primer je Sahara). Posledično se bo povečala količina padavin v zmernih širinah, katerim pripadajo tudi naši kraji. Širše območje Idrijsko-Cerkljanskega hribovja že sedaj letno prejme med 1300 in 2800 mm padavin, kar je precej nad svetovnim povprečjem. Zahvaljujoč alpsko-dinarski pregradi, ki zaustavlja zahodne zračne mase in preko leta proži obilne padavine, naša regija v prihodnosti ne bo trpela pomanjkanja vode, kar pa je v svetovnem merilu prej izjema kot pravilo.

VODA - STRATEŠKA DOBRINA 21. STOLETJA

Podnebne spremembe torej povečujejo sušnost v že tako sušnih pokrajinah, zaradi česar prebivalcem primanjkuje zanesljive zaloge pitne vode. Nasilje in razdiralni učinki, ki bodo v bližnji prihodnosti posledica stresa zaradi nenadne klimatske spremembe, predstavljajo drugačen tip nevarnosti, kot smo je bili vajeni do sedaj. Nekatere države zato pri oblikovanju strategij nacionalne varnosti predvidevajo tudi scenarij hitrih klimatskih sprememb. Ti scenariji vključujejo zaradi pomanjkanja naravnih vodnih virov tudi razsoljevanje morske vode.

Dostopna sladka voda, primerna za pitje, predstavlja le 0,5 odstotka skupne zaloge vode na Zemlji, medtem ko je kar 97 odstot-

kov vode morske. Ta je za človeško porabo in industrijske ter kmetijske potrebe neuporabna. Z odstranjevanjem soli iz te, tako rekoč neomejene zaloge, pa se je morje pojavilo kot pomemben vir pitne vode. Vedno več držav je danes odvisnih od tehnologij za razsoljevanje morske vode in so, še posebno na Bližnjem vzhodu, za marsikatero državo življenjskega pomena.

RAZSOLJEVANJE NI IZUM MODERNE DOBE

Destilacija pitne vode je bila dolgo predmet raziskav sredozemskih in bližnjevzhodnih civilizacij. Skromne količine sladke vode so že pred stoletji iz morja pridobivali na jadrnicah, kjer so uporabljali kotle, podobne tistim za kuhanje žganja, karsneje pa so za destilacijo slane vode koristili odvečno paro iz parnega stroja in tako pridobivali dnevno po več deset ton sveže vode. Izpopolnjevanje postopkov za pridobivanje destilirane vode je potekalo do konca prve svetovne vojne, medtem ko so med obema vojnoma na velikih preoceanskih ladjah že izcedili po več sto ton sladke vode na dan. Tako so med drugo svetovno vojno omogočili oskrbo s svežo vodo na osamljenih pomorskih oporiščih ter na velikih vojnih ladjah. Glavni razvoj naprav za razsoljevanje pa se je odvijal na kopnem. Prvi tovrstni postopek so razvili v Angliji leta 1872, napravo pa v puščavskem delu Čila v Las Salinas. Intenzivne raziskave tehnologij za razsoljevanje v komercialne namene so začeli v 60. letih v ZDA.

OBSTAJA MNOGO VRST RAZSOLJEVANJA

V splošnem proces desalinizacije loči slano vodo v dva toka: sladkovodni tok, ki vsebuje nizko koncentracijo raztopljenih soli, in tok visoko koncentrirane slane vode. Proces zahteva nekakšno obliko energije in izkorišča različne tehnologije za izločevanje

▲ Odpadna voda iz desalinizacijskega kompleksa v Kuvajtu
VIR: Lattemann, S., Höpner, T., 2008. Environmental impact and impact assessment of seawater desalination. *Desalination*, 220. ScienceDirect. URL: <http://www.sciencedirect.com> (citirano 27. 3. 2009).

soli. Destilacijo, kot najbolj osnovno obliko razsoljevanja vode, so poznale že stare civilizacije. Tako imenovani MSF proces, ki sodi v to zvrst, je skupaj z nasprotno osmozo (uporaba membrane - filtra s porami, ki so tako velike, da skozenj spuščajo molekule vode, ne pa tudi večjih raztopljenih soli in mineralov) eden najpogostejših uporabljenih postopkov v desalinizacijskih tovarnah. Kljub temu se posamezne regije za določeno tehnologijo odločajo v odvisnosti od različnih kriterijev: končne količine in kvalitete sladke vode, ki jo potrebujejo, tipa slanosti in lastnosti morske vode, stroškov obdelave, dostopnosti do določene oblike energije ter velikosti tovarne in s tem povezanega prostora, ki je na voljo. Tako je denimo destilacija primerna za razsoljevanje večje količine vode, saj zahteva veliko začetnih investicij. Potrebne je tudi več energije, vendar se tehnologija v smeri večje ekonomičnosti hitro razvija. Nasprotna osmoza je bolj primerna za razsoljevanje brakične vode, ker pride dokaj hitro do zamašitve por. Kljub temu so izboljšave tudi temu procesu skoraj izničile pomanjkljivosti.

ŠTEVILO GRADENJ TOVARN ZA RAZSOLJEVANJE JE V ZADNJEM ČASU MOČNO NARASLO

Ocenjeno je, da že preko 75 milijonov ljudi po svetu uporablja sladko vodo, ki je produkt razsoljevanja morske ali brakične, pri čemer je bila po podatkih iz konca leta 2002 v kar 42,2 odstotkih primerov upora-

bljena tehnologija nasprotne osmoze. Leta 2006 je bila svetovna kapaciteta desalinizacijskih naprav približno 40 milijonov m³/dan, pri čemer naj bi letno naraščala za 12 %. Kapaciteta razsoljene vode se po

svetu torej nedvomno povečuje. Desalinizacija je z vidika stroškov in energije vedno bolj dostopna, zato se število tovarn za razsoljevanje v regijah, kjer prihaja do pomanjkanja sladke vode, povečuje. Ne le na obalnih območjih z omejenimi viri, desalinizacija omogoča razpoložljivost sladke vode tudi v notranjosti in to tam, kjer je na voljo brakična voda tako v obliki podtalnice kot odpadne vode. Gre za dobro uveljavljen postopek večinoma za pridelavo pitne vode v sušnih območjih, na primer Bližnjega vzhoda. Toda ker kmetijstvo porabi kar 69 odstotkov vse sladke vode v primerjavi z gospodinjstvi (10 %) in industrijo (21 %), tudi ta panoga postaja velik porabnik razsoljene vode, začeni s državami Perzijskega zaliva in mnogimi otoki po svetu. Vse to so razlogi za naraščajoče število desalinizacijskih obratov.

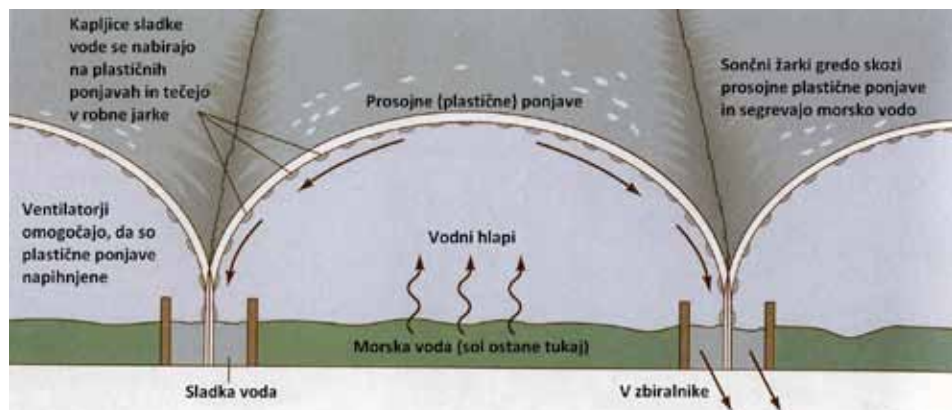
Stroški za uporabo takšne tehnologije, tako investicijski kot operativni, so bili sprva zelo dragi, zato so si jo lahko privoščile le države na Bližnjem vzhodu, kjer razpolagajo z dohodki od nafte, ki služi tudi kot poceni gorivo za pogon naprav. Do danes se je cena znižala za vsaj šestkrat in tako omogočila gradnjo tovarn tudi v revnejših državah.

Več kot dve tretjini vseh naprav se danes nahaja v Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu (MENA regija), sledi jugozahod ZDA in azijsko-pacifiška regija. Glede na to, da pričakujejo, da se bo število ljudi do leta 2050 podvojilo, se bo MENA soočila z resno vodno krizo, če se bo zanašala le na razpoložljive naravne vire pitne vode. Tako denimo v Kuvajtu razsoljeno vodo že uporabljajo kot primarni vir pitne vode.

▶ Največji destilacijski obrat za razsoljevanje morske vode na svetu v Al Jubail ob Perzijskem zalivu v Saudski Arabiji.

VIR: Al Jubail: Saudska Arabija. 1:14.000. Google Earth. URL: <http://maps.google.com/> (citirano 4. 4. 2009).

▶ Nizko energijski in nizko tehnološki sistem za desalinizacijo

VIR: Garrison, T., 1996. *Oceanography: An Invitation to Marine Science*. 2nd ed. Belmont, Wadsworth Publishing Company, 567 str.

▶ Golden Five Resort v Hurghadi. Takšna cvetoča turistična naselja dobivajo vodo skoraj izključno na podlagi razsoljevanja morske vode.

VIR: Energy Recovery, Inc. *Case Studies*. URL: http://www.energyrecovery.com/installations/case_studies.php4 (citirano 6. 4. 2009).

RAZSOLJEVANJE MORSKE VODE - KORAK V SMER TRAJNOSTNEGA RAZVOJA?

Čeprav desalinizacija morske vode ponuja vrsto zdravstvenih, socioekonomskih in okoljskih prednosti, s tem ko zagotavlja navidezno neomejene zaloge visoko kvalitetne pitne vode, brez oškodovanja naravne sladke vode različnih ekosistemov, se pojavljajo tudi ekološki pomisleki. Eden takšnih je denimo odlaganje izločenih soli v ranljiva območja, ki so sicer lahko komercialna dobrina.

V svetu se gradijo tudi objekti razsoljevanja, ki uporabljajo nekonvencionalne energijske vire, kot so vetrna energija, fotovoltaične celice in tehnika sončnega segrevanja vode. Prav tovrstna raba energije bo v prihodnosti še pospešila gradnjo razsoljevalnic. Kljub vsemu bi marsikateri znanstveniki namesto tovarn za razsoljevanje raje videli spremembo v našem življenjskem slogu, s katerim bi proizvedli manj emisij toplogrednih plinov. Z desalinizacijo človeštvo namreč ne preprečuje podnebnih sprememb, ampak se nanje le prilagaja.

Avgust, september 2009

15. avgust – Na ta dan namreč Fara, kot tudi rečejo Spodnji Idriji, praznuje krajevni praznik, veliki šmaren. Največ zaslug za vsakoletno organizacijo praznovanja ima TD Fara, ki mu ob tej priložnosti priskočijo na pomoč poleg domače krajevne skupnosti še spodnjeidrijska osnovna šola. Letos so posebno pozornost namenili kulinariki in predstavitvi ponatisnjene brošure z domačimi recepti.

20. avgust – Klub idrijskih študentov že nekaj let pripravlja festival v Idriji, ki je bil včasih po končanem Čipkarskem festivalu. Omenjeni festival so prestavili na konec junija, Čipkarija, ki je edina kulturna prireditev, ki se vsaj z besedo dotika idrijske čipke, pa še naprej ostaja avgustovski dogodek. V okviru letošnje Čipkarije so med drugim pripravili okroglo mizo mladih na temo Mladi v Idriji. Skupna ugotovitev je bila, da se število tovrstnih prireditev iz leta v leto večja, da pa nekatere med njimi obišče le peščica.

23. avgust – Cerkljansko planinsko društvo je spet pripravilo letni pohod na Porezen, s katerim nadomešča tradicionalnega, zimskega, za vse tiste, ki v zaostrenih vremenskih razmerah zaradi starosti tega ne bi več zmogli. Poleti po novem tudi ni več sodelovanja z domačo borčevsko organizacijo in domicilnimi enotami gorenjskega vojnega področja, saj je kot pravi predsednica cerkljanskega PD Damjana Čadež le srečanje planincev. Komemoracija pri spomeniku padlim pa je bila, toda prvič brez noneta France Bevka, ker so bili angažirani z drugo prireditvijo.

25. avgust - Gospodarska kriza je zdesetkala tudi obisk turistov. V Hotelu Cerkno so zabeležili predvsem manj individualnih gostov, agencijski pa so se jim številčno osipali. V primerjavi z lansko poletno je bila letošnja precej slabša. Upajo, da se bodo razmere čim prej uredile, in da se slabši obisk ne bo nadaljeval tudi pozimi.

26. avgust – Cerkljanska Eta je postala znotraj koncerna E.G.O., ki je njen večinski lastnik, edina izdelovalka klasičnih kuhalnih

plošč. Ker bo odslej pokrivala vse svetovne potrebe, je temu morala prilagoditi tudi proizvodnjo. V Eti jih bodo morali izdelati približno osem milijonov na leto, zato so uvedli 40-urni delovni teden in delo ob sobotah.

29. avgust – V spremenljivem vremenu je spet potekal tradicionalni pohod po poteh prenosa ranjencev z Gorenjske in Notranjske na Primorsko. Pohodniki so se pridružili osrednjemu slavlju na Vojskem, kjer je predsednik borčevske organizacije Janez Stanovnik izrazil nezadovoljstvo nad dejstvom, da bodo v DZ obravnavali evropsko deklaracijo o totalitarizmih.

8. september – Podjetje Hotel Cerkno, ki upravlja tudi s SC Cerkno je v okviru vsedrjavne akcije Slovenija hodi na črnovrškem smučišču predalo namenu dve pešpoti in s tem popestrilo poletno ponudbo, ki smo jo bili na drugih slovenskih smučiščih že vajeni. Lažja je za 35 minut hoda, daljša in težja pa za uro in pol.

10. septembra – Po dobrih desetih letih je obnova v velikonočnem potresu leta 1998 poškodovanih objektov končana. Država je v te namen namenila 100 milijonov evrov. Obnovljenih je bilo 1829 objektov, od tega največ stanovanjskih, tudi na Cerkljanskem, kjer pospešeno poteka sanacija zaledja in same PB Franja. Ta objekt bo po sanaciji spet tak, kot je bil pred ujmo, ki jo je odnesla.

13. september – Idrijsko planinsko društvo je v svoji stopetletni zgodovini doživelo vz-

pone in padce. Letos je še posebej ponosno, da je po treh desetletjih prvič obnovilo Idrijsko - Cerkljansko planinsko pot. Ponokod so jo morali zaradi zaraščenosti trasirati na novo. Ob obletnici so pri koči na Hlevišah podelili 29 članom priznanja PZS, med njimi tudi dva zlata znaka, ki sta jih prejela za več kot tridesetletno vsestransko dejavnost Marica Brezavšček in Ignacij Breitenberger.

16. september – Idrijski Zdravstveni dom je v minulih treh letih posodobil svojo zdravstveno ambulanto v Cerknem, ki ima novo splošno ambulanto in ambulanto pediatrije, laboratorij patonaže, čakalnica, novo fasado in računalniško opremo, v uporabo pa so predali tudi nov defibrilator, ki ga bo uporabljala ekipa nujne medicinske pomoči. Ob tej priložnosti so napovedali tudi skorajšnji nakup novega reševalnega vozila v vrednosti 144.000 evrov, za kar bo večidel sredstev prispevala cerkljanska občina.

29. september – V organizaciji sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu idrijske občine in idrijske osnovne šole so idrijski policisti skupaj s člani domačega PGD na omenjeni šoli pripravili tako imenovani Tehnični dan. Največjo pozornost so tokrat namenili varnosti v cestnem prometu in samozaščitnemu ravnanju ne samo v prometu, temveč tudi v drugih življenjskih okoliščinah. Največ zanimanja sta med šestošolci vseh šol v idrijski občini požela pripadnika oddelka konjeniške policije iz Ljubljane. Službenega psa pa so si samo bolj od daleč ogledovali, ker je bil hud in je kar precej renčal.

Iz preteklih let...

1919 štirideset let KPJ 1959

Prva partijska šola na Primorskem

V nedeljo bo odkrita spominska plošča na Vojskem

V nedeljo, dne 20. septembra ob 10. uri bo na Vojskem nad Idrijo odkrita plošča v spomin na prvo partijsko šolo Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje. Proslava bo v okviru 40-letnice ustanovitve SKOJ. Za prevoz iz Idrije na Vojsko in nazaj je preskrbljeno. Vljudno vabimo vse prebivalce, borce, aktiviste, skojevce in mladino. Posebno pa pričakujemo, da se bodo udeležili proslave bivši tečajniki te partijske šole in jih prosimo, naj javijo svoj obisk v pripravljalnem odboru pri Občinskem komiteju ZKS v Idriji, Trg maršala Tita 2.

Borbenosvobodilni duh, ki ga je širila Komunistična partija, je že jeseni 1941 leta zajel tudi lep krog najzavednejših ljudi na Primorskem. Leta 1942 pa je z neverjetno naglico zajemal vedno širše plasti vsega slovenskega delovnega ljudstva, ki je že množično prijelo za orožje. Ob takem razvoju dogodkov je Pokrajinski komite KPS za Primorsko že pred razpadom Italije začel razmišljati o ustanovitvi partijske šole, ki naj bi vzgajala kader novih mladih aktivistov in voditeljev vstaje.

Do realizacije zamisli je prišlo oktobra 1943 leta, ko se je pokrajinsko vodstvo odločilo ustanoviti to šolo, ki je začela z delom na Vojskem, v najvišji vasi na Primorskem. Začetek pouka je bil 27. oktobra 1943 leta, kar je bilo velikega pomena za vzgojo kadrov na Primorskem. Že v drugi tečaj pa so prišli tudi udeleženci z Gorenjske, ki so od tedaj naprej prihajali na vse tečaje.

V tej stavbi na Vojskem je začela z delom oktobra 1943. leta partijska šola za Primorsko in Gorenjsko. V nedeljo so tu odkrili spominsko ploščo

Prvi, drugi in tretji tečaj so se končali brez motenj v prostorih bivše karabinjerske postaje na Vojskem. Četrty tečaj, ki se je začel 8. decembra, pa je bil po dveh dneh napaden, potem pa je nadaljeval z delom v Gačniku pri Vojskem. Toda, ker je bilo delovanje šole, ki je vzgajala in usposabljala vsak dan nove organizatorje osvobodilnega boja, v največjem nasprotju z osvajalnimi načrti okupatorjev in njihovih pomagačev, je razumljivo, da so napeli vse sile, da bi jo uničili. Skušali so se večkrat neopazno prebiti do šole, zaradi česar se je že četrti tečaj večkrat selil. Šesta izmena tečajnikov je tako začela s poukom v Čepovanu, koder so po dvakratni selitvi odšli v Cerkno, kjer je februarja 1944, po zahrbtnem napadu Nemcev, obležalo v krvi 47 mladih, mnogo obetajočih komunistov in skojevcev. Dva naslednja tečaja pred osvoboditvijo pa sta bila še v Gorjah pri Cerknem in pod vasjo Labne.

Upravnik te šole, katere uspešno delo se je kljub nenehnemu zasledovanju in naporom uspešno odvijalo do zadnje sovražne ofenzive, ki se je začela sredi marca je bil Ivan Bratko – Andrej, glavni predavatelj pa Dušan Bravničar – Veljko.

V spomin na ustanovitev te šole, ki je bila prva na Primorskem, je organiziral idrijski občinski komite v okviru 40-letnice KPJ in SKOJ spominsko svečanost, ki bo v nedeljo 20. oktobra ob 10. uri, združena z odkritjem, spominske plošče na hiši, kjer je šola začela z delom.

Kakor smo obveščeni, si bodo udeleženci proslave ob tej priložnosti lahko ogledali tudi partizansko grobišče, ki je eno največjih, saj je tu pokopanih nad 300 borcev za svobodo, tiskarno, kjer se je tiskal "Partizanski dnevnik", in druge zanimivosti kraja, katerega prebivalci so si vedno radi odtrgali od ust še zadnji krompirček, da so z njim postregli lačnemu partizanskemu borcu. Prevoz iz Idrije na Vojsko, in nazaj je zagotovljen.

F.V.

Primorske novice, 16.9.1959

Od 5. februarja do 27. julija je "Turist – Ankaran" dogradil in že dal v uporabo 6 takih počitniških hiš. V vsaki je 16 sob z 2 posteljnima, skupaj 192 postelj. To novo turistično naselje, ki je že zasedeno do zadnjega, se odlikuje tudi po cenenosti: 1 postelja je stala okrog 380.000 dinarjev. Po načrtih do leta 1961 bo tu zgrajenih še več podobnih hiš s skupaj 500 ležišči, tako da bo samo "Turist" imel okrog 1000 ležišč. Imajo pa na

tem koncu ob slovenski obali svoja naselja še mnogi kolektivi, ustanove in družbene organizacije, kot "Žito" - Ljubljana, Slovenija-avto, Železničar, Rudnik živega srebra iz Idrije, počitniška skupnost Ljubljana-cen-ter, Projekt – Kranj, Iskra – Kranj, "Primorje" iz Ajdovščine, Investicijska banka, republiški svet za zdravstvo, Gradis, Rdeči križ Slovenije, TNZ Maribor in Ljubljana ter številne šolske kolonije. V vseh teh naseljih je okrog 2000 ležišč, tako da je že danes Ankaran turistično središče, ki se začenja resno kosati s Piranom in Portorožem.

Delo, 3.9.1959

Soško gozdno gospodarstvo v Tolminu gradi na Črnem vrhu nad Idrijo stanovanjsko-upravno poslopje za krajevno gozdno upravo. Dela opravlja idrijsko podjetje "Zidgrad" in bodo veljala okoli 12 milijonov dinarjev. Sredstva so zagotovili iz okrajnega gozdarskega sklada. V stavbi bo prostora za 3 družinska stanovanja

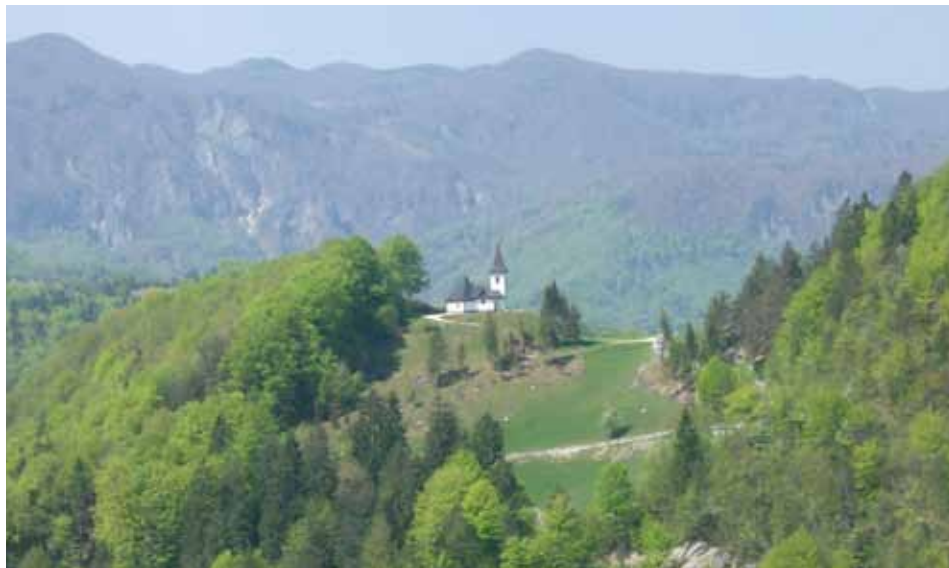
Primorske novice, 23.9.1959

*Fotografije so novejšega datuma; op. ured.

Cerkvica Svetogorske Marije v Čekovniku

Janez Kavčič

Daleč naokrog raztresene, a gostoljubne domačije v razgibanem svetu Čekovnika povezuje vijugasta cesta, ki je šele pred dvema letoma dočkala celotno asfaltno prevleko. Tik nad cesto, 8 kilometrov od idrijskega mestnega predela Grapa in 5 kilometrov pred Kočevšem na robu Vojskarske planote, se z Vinkovega Rovta – Frjanovca razgleduje nova prikupna cerkev Svetogorske Marije. V njeni soseščini se sredi domala idilične kultivirane krajine sezonsko pasejo konji s kmetije Mirana Černalogarja, ki je dom prevzel po očetu Vinku. Marijina cerkev, ki na vzpetini in pod zavetjem bližnjega gozdiča dominira nad pokrajino tako v smeri proti Idriji kot v smeri proti Vojskemu, stoji približno sredi romarske pešpoti, ki prečka celotno zahodno Slovenijo od ljubljanskega Viča do goriške Svete gore nad dolino Soče.

➤ Pogled na cerkvico Svetogorske Marije v Čekovniku

Cerkvico svetogorske Marije v Čekovniku so slovesno predali namenu na septembrsko Slomškovo nedeljo leta 2000, ko jo je ob navzočnosti številnih domačinov in romarjev blagoslovil koprski škof Metod Piriš. Gradnja cerkvice z opremljanjem vred je trajala okroglo tri leta, saj je bil njen temeljni kamen blagoslovljen že leta 1998. Takrat je prazničnemu dogodku prisostvoval tudi ugledni cerkveni dostojanstvenik in idrijski rojak monsinjor dr. Franc Močnik (1907–2000), ki je vseskozi, od začetka do konca, vsestransko podpiral zamisel in izvedbo hvaležnega, a obenem zahtevnega projekta. Največ zaslug za nesporno izjemni čekovniški podvig pa je imel monsinjor dr. Franc Felc (1917–1997), rojak, doma iz Zagrebca v Čekovniku. Dr. Felc, ki je moral v vihri dogodkov ob koncu druge svetovne

vojne zapustiti domovino, je po odisejadi v Angliji in Nemčiji služboval kot izseljenski župnik v nemškem Stuttgartu. Do konca je ostal globoko navezan na svoj rojstni kraj, zato je za cerkvico v njem daroval 100 milijonov takratnih italijanskih lir, kar je pomenilo dobro polovico potrebnih sredstev. Drugo polovico materialnih potreb in izdatkov so z lesom, delom in denarnimi prispevki pokrili domačini in čekovniški rojaki. Gradbena dela je opravilo idrijsko podjetje Zidgrad v sodelovanju s pogodbenimi izvajalci. Levji delež je izvrstno prispeval Jože Ogrič, ki je celotno stavbo oplemenitil s toplino lesa, torej s tradicionalnim domačim gradbenim materialom. Lesarski izvedenec Ogrič je večje skonstruiral in sestavil nosilno strešno ogrodje (rušt), izdelal klopi in vhodna vrata s stilizacijo kontur

mašnika, ki razprostira roki. Zahtevni tlak v prezbiteriju je mojstrsko izvedel Milan Gostiša. Po prizadevanju monsinjorja Franca Rupnika (1924–2004), dekana in zgodovinarja, so bili v zvonik obešeni kar trije med seboj uglašeni zvonovi, posvečeni sv. Jožefu Delavcu, sv. Antonu Padovanskemu in sv. Antonu Puščavniku.

Posebej velja poudariti, da je bil odgovorni projektant načrta stavbe uveljavljen idrijski arhitekt Cveto Koder, ki je nato realizacijo načrta tudi tekoče spremljal. Ustre-

➤ Cveto Koder: zamisel v sliki

zno tehnično dokumentacijo so pripravili v podjetju Linea d. o. o. iz Idrije. Podobno kot v Idrijskih Krnicah (cerkevica sv. Florijana, 2004) je Koder že prej v Čekovniku uspel ustvariti primerek privlačne podeželske cerkvice, ki je prezentirana kot sinteza stavbene tradicije in sodobnih dosežkov, obenem pa je organsko vkomponirana v konfiguracijo naravnega in agrarnega okolja.

Notranjščina cerkve je zasnovana v skladu z zamisljo "svetega šotora" s poudarjeno simboliko križa v zgornji konstrukciji. Avtor stavbnega projekta arhitekt Cveto Koder je v svojem arhitektonskem orisu cerkvice zapisal: "Velik poudarek sem dal umestitvi v prostor, kjer se na pomolu pod gozdnim robom arhitektura cerkvice naslika na prostranstvo krajinskega parka z Golaki

na horizontu. Pri tem sem moral določiti vertikalne in horizontalne mere zvonika in ladje, ki sodelujejo in hkrati kljubujejo naravi, ki jih lahko zlahka osmeši in uniči. Arhitektonska zasnova je plod odločitve med tradicionalnim in modernim pristopom, ki se najbolj pokaže v konstrukcijski zasnovi. Vhod izpod "turna", ki je povečan s stranskima strešnicama, se nadaljuje v večji kvadratni prostor, ki pod "nebesnim lokom" v podaljšku diagonal prehaja v veliki romb prezbiterijski, ki je hkrati glavni liturgični prostor z oltarjem pod piramidnim "šotorom" štirikapne strehe. Streho podpira armiranobetonski nosilec, ki poteka od vhoda skozi okroglo odprtino nad lokom do sredine šotora. Nad mojstrsko izdelanim lesenim zaključnim vencem obodnih zidov se vzpenjata dvokapna in štirikapna strešna konstrukcija iz rumelega smrekovega lesa, osvetljenega s skrito umetno lučjo. Dve vitražni okni v pritličju in dve trikotni "bazilikalni" v strehi posredujeta čar dneva v prostor cerkvice. Mojstrsko položen keramični (pravzaprav keramitni!) tlak različnih modulov prikazuje povezanost vseh delcev v harmonično celoto, ki se ob zidovih zaključuje v kvadratu brez ostankov. Zunanja ureditev okrog cerkvice zarisuje tlak kamnitega elipsastega zidu, ki spominja na utrjeni tabor."

Za celotno opremo cerkvice in smiselno razporeditev posameznih sakralnih artefaktov in likovnih detajlov je poskrbel kipar Edo Dolinar iz Ljubljane, ki je skušal prostor maksimalno funkcionalno izkoristiti.

Kompozicijsko in vsebinsko središče prostora predstavlja oltar, postavljen na platuju iz hotavelskega marmorja. Lesena stena za oltarjem ponazarja "drevo življenja", ki ga pomenljivo artikulira centralna intarzija bakrenega križa. Na steni je nameščena kopija znamenite svetogorske podobe Marije z Jezusom, delo slikarja Tomaža Perka, pri čemer velja opozoriti, da se Jezusova desnica dviga ravno v sečišču križevke vertikale in horizontale. V obeh pozlačenih kronah je vdelan kar 42 kamenčkov iz vseh domačij v Čekovniku, ki po besedah kiparja Dolinarja "simbolizirajo občestvo domačinov – biserov v kronah božje Matere in boga Sina". Pod svetogorsko podobo priteguje pozornost nekonvencionalna avtorska izvedba tabernaklja iz žgane glinice, ki vzbuja asociacijo na daritveno lomljenje kruha. Bronasti oltarni podstavek je oblikovan kot draperija treh plaščev z aluzijo na tri božje osebe: nakanazano je razodetje skrivnosti Svete trojice – z obiskom treh glasnikov Abrahamu in Sari pri Mamrejevih hrastih. Desno od oltarja stoji bronasti ambon, modeliran v smislu neizčrpnega izvira "žive vode", to je božje besede, ki jo posreduje branje evangelijev. Levi svečnik, izdelan iz korenine, je cerkvi

▲ Pogled na oltar

podaril ljubitelj naravnih lesenih tvorb Marko Černalogar. Domačinka Mojca Tratnik (poročena Zajc), ki je dokončala študij tekstilnega oblikovanja, pa je okrasila oltar s klekljanim prtom – svojim diplomskim delom.

Vizualno in sporočilno podobo prezbiterijski pomembno dopolnjujeta vitražni okni, sestavljeni iz rumenih, rdečih, zelenih in modrih koščkov stekla. Kot avtorica vitražev se je izkazala Barbara Tišler, diplomirana likovna pedagoginja, ki je dodatno študirala tudi solo petje v Salzburgu. Na levem (vzhodnem) oknu je upodobljen blaženi lavantinski škof Anton Martin Slomšek, skupaj z Blažetom in Nežico, desno (zahodno) okno pa prikazuje lik zaslužnega misijonarja Friderika Barage v družbi z dvema ameriškim Indijancema. Domiselno povezavo prezbiterijski z ladjo ustvarjajo še sprednje polkrožno zavite klopi, ki niso zgolj prilagojene prostorskim možnostim, temveč predvsem – usmerjene proti prezbitერიju – v perspektivi "zobjemajo" oltarno mizo kot kelih žrtvovanja. Večna lučka iz glinice, viseča izpod stropa, spominja na obliko plamena.

Opazno mesto sredi ladijskega tlaka zavzema vhod v podzemno kripto, ki se kot velika (predvidena) prihodnja grobnica zaslužnih domačih cerkvenih dostojanstvenikov razprostira pod prezbitერიjem, je pa trenutno še prazna. Vhod v kripto pokriva reliefna plošča iz mavca, ki ponazarja odvržene Lazarjeve povoje. Jezusovo obujenje mrtvega Lazarja simbolizira verujočim vstajenje od mrtvih in prehod v

večno življenje.

Prijazna cerkva Svetogorske Marije je hvalevredno popestrila in duhovno obogatila življenjski utrip v Čekovniku. Od velikonočnih do adventnih praznikov se v cerkvi enkrat tedensko vrstijo večerne maše, ki privabljajo povprečno po 20 udeležencev, trikrat na leto pa pridejo na vrsto tudi slovesni nedeljski mašni obredi, ko se zbira po 60 in več domačinov, rojakov in prišlekov iz širšega idrijskega okoliša. K dvigu prijetnega prazničnega razpoloženja v Čekovniku so zadnja leta mnogo prispevali v cerkvi organizirani kakovostni božični koncerti. Po več kot treh desetletjih, odkar je v Čekovniku zamrla šola, je prav novo Marijino svetišče na Vinkovem Rovtu postalo prizorišče prijateljskih srečanj, med-sosedskih pogovorov in družabnosti.

Obisk in ogled čekovniške cerkvice toplo priporočamo vsem planincem, nedeljskim izletnikom in sprehajalcem, predvsem pa vsem ljubiteljem in raziskovalcem naravne in kulturne dediščine Idrijskega hribovja. Pod prevalom, od koder se prihajajočemu iz Idrije odpira čudovit panoramski razgled proti cerkvi, obratuje ob cesti mizarška delavnica mojstra Jožeta Ogriča, gostoljubna gospa Marija Ogrič pa rada postreže z izčrpnimi domoznanskimi informacijami. Le streljaj od cerkvice je doma njen zgledni oskrbnik Ivan Ferjančič (Čekovnik št. 28, GSM: 031-244-616), ki obiskovalcu ne ponudi samo ključa, ampak po želji tudi solidno strokovno vodstvo in razlago. Torej, vabljeni v Čekovnik!

Kdo je avtor znane slovenske božičnice "Glej zvezdice božje"?

Domen Prezelj

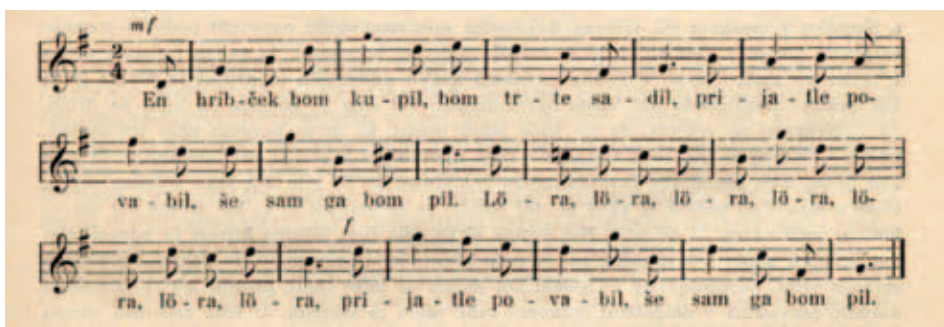
27. oktobra 1828 se je kot sin rudarja in cerkvenega oskrbnika Matevža v Idriji rodil Leopold Belar. Prve tri razrede "glavne šole" je obiskoval v domačem kraju. Od sedmega leta starosti je obiskoval glasbeno šolo Antona Krašnarja v Idriji. Kot pripravnik se je v letih 1844-1847 izpopolnjeval v c.-kr. glasbeni šoli, ki jo je vodil Čeh Gašpar Mašek. Belar je bil dolga leta učitelj na glavni šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Pomagal je pevcem na koru frančiškanske cerkve, za kar je dobival hrano. V Trnovem se je seznanil s skladateljem Miroslavom Vilharjem. Na gradu na Kalcu sta skupaj preživela marsikatero veselo uro. Mladega Belarja je prav Vilhar navdušil, da je začel skladati. Več Belarjevih polk in koračnic (znana je polka Concordia in koračnica Sloga) je v Ljubljani izvajal vojaški orkester staroavstrijskega pešpolka št. 17 (Musikkapelle des k. u. k. Infanterie – Regiment Freiherr von Kuhn Nr. 17).

samo harmoniziral, kot so jo pozneje še mnogi drugi. Za mešani zbor v F-duru npr. Stanko Premrl

(glej faksimile št. 3)

Sin Leopolda Belarja je bil dr. Albin Belar, pionir seizmologije na Slovenskem in izumitelj žepnih radijskih sprejemnikov. Leta 1897 je ustanovil prvo potresno postajo v tedanji habsburški monarhiji ter s tem postavil temelje seizmologije v tedanji državi, Ljubljano pa dvignil na raven pomembnega središča evropske seizmološke znanosti.

Med najbolj znanimi skladbami Leopolda Belarja je gotovo slovenska maša Oče večni. Skorajda vse njegove izvirne skladbe v rokopisih so bile kmalu po prvi svetovni vojni uničene. Shranjene so bile v dobro zaklenjenih skrinjah na realki v Ljubljani. Očitno je nekdo napačno domneval, da je v njih shranjen denar. Ker cekinov ni našel, je skrinje razbil, uboge note pa so končale v peči.

▲ Faksimile št. 1

Vsem poznana božična pesem Glej zvezdice božje, ki jo danes pripisujemo Leopoldu Belarju, se je prvotno pela na posvetno besedilo En hribček bom kupil. Zložena je bila kot vinska pesem (napitnica) na znano besedilo En hribček bom kupil. Prvič je bila objavljena že vsaj leta 1838 v zbirki koroških in štajerskih ljudskih pesmi, ki jih je v Celovcu izdal Matija Ahacel.

Več kot očitno je, da napev ni Belarjev in tudi ne Slomškov, kakor je domneval Stanko Premrl, skladatelj današnje državne himne. V leta 1853 izdani Šoli veselega lepega petja je Anton Martin Slomšek objavil povsem isti napev z istim besedilom kot že prej Matija Ahacel. Slomšek je v pesmarici tudi navedel, da je pesem vzel iz Ahaclove zbirke. Transponiran napev v G-duru z besedilom En hribček bom kupil (glej faksimile št. 1)

Isti napev s cerkvenim besedilom Lej zvezdice božje (glej faksimile št. 2)

Da sta današnja božična Glej zvezdice božje in prvotna En hribček bom kupil po melodiji in izvoru eni in isti, ni nobenega dvoma. Že sam Slomšek je svojim posvetnim napevom pozneje podložil cerkveno besedilo. Gotovo se je to zgodilo tudi pri tej pesmi. Iz posvetne rabe je prišla v cerkveno službo in se kot taka po naših krajih udomačila in priljubila. Belar je ponarodeli napev pač

▲ Faksimile št. 2

▲ Faksimile št. 3

Mednarodno leto astronomije 2009

Herman Mikuž

Ob 400. obletnici prvih Galilejevih astronomskih opazovanj s teleskopom je Mednarodna astronomska zveza (The International Astronomical Union - IAU) pripravila v letu 2009 – Mednarodno leto astronomije (MLA 2009). Številne aktivnosti potekajo pod skupnim naslovom "Vesolje je nad tabo. Odkrij ga!" Leto 2009 je tako svetovna proslava astronomije in njenih prispevkov v človeški civilizaciji in kulturi. Velik poudarek je na izobraževanju in vključevanju širše javnosti ter predvsem mladih ljudi, z dogodki na nacionalni, regijski in svetovni ravni. Pokrovitelj MLA 2009 je UNESCO, leto 2009 pa so za mednarodno leto astronomije razglasili Združeni narodi 20. decembra 2007.

Astronomija je ena najstarejših temeljnih znanosti. Skozi vso zgodovino je imela globok vpliv na našo kulturo. Nesluten razvoj novih tehnologij na področju astronomskih opazovanj je v zadnjih desetletjih omogočil, da je astronomija močno napredovala. Pred sto leti smo se komajda zavedali obstoja naše Galaksije. Danes vemo, da naše vesolje sestavlja več milijard galaksij in da je nastalo pred približno 13,7 milijardami let. Pred sto leti nismo vedeli, ali obstajajo še druga osončja v vesolju. Danes poznamo več kot 300 planetov, ki se gibljejo okrog drugih zvezd v naši domači Galaksiji in se približujemo razumevanju nastanka življenja. Pred sto leti smo proučevali nebo le z optičnimi teleskopi, človeškim očesom in fotografskimi ploščami. Danes opazujemo vesolje z Zemlje in nad njo in pri tem uporabljamo vrhunsko tehnologijo. Interes javnosti in medijev za astronomijo še nikoli ni bil tako velik in pomembnejša odkritja so po vsem svetu novice na prvih straneh časopisov. MLA 2009 je javnosti postregla tako z informacijami kot tudi z vključitvijo v opazovanja.

V mednarodnem letu astronomije naj bi čim več ljudi ponovno odkrilo in spoznalo svoje mesto v vesolju. V ta namen že vse leto potekajo javna opazovanja, kjer ljudje lahko pogledajo skozi teleskope in spoznajo, kako čudovito je vesolje in vznemirljivo je njegovo raziskovanje. Vsak naj bi se zavedel vpliva astronomije in drugih temeljnih znanosti na naše vsakodnevno življenje in razumel, kako lahko znanje pripomore k bolj enakopravni in miroljubni družbi. Aktivnosti v MLA 2009 potekajo na loka-

lnih, nacionalni, regionalnih in mednarodnih ravneh. Vključenih je več kot 100 držav s spletišči in nacionalnimi koordinacijskimi odbori, ki skrbijo za organizacijo aktivnosti. Preko teh spletišč je vzpostavljeno sodelovanje med profesionalnimi in amaterskimi astronomi, znanstvenimi središči in znanstvenimi "komunikatorji", da bodo lahko skupaj pripravljali aktivnosti za MLA 2009.

V Sloveniji imamo informacijsko bogato nacionalno spletišče na <http://www.astronomija2009.si>, aktivnosti pa koordinira dr. Andreja Gomboc s Fakultete za matematiko in fiziko. Pokrovitelj Mednarodnega leta astronomije je predsednik republike dr. Danilo Türk. V koledarju dogodkov je seznam vseh dosedanjih in bodočih aktivnosti ob Mednarodnem letu astronomije v Sloveniji.

V okviru teh dejavnosti sta bili v idrijski občini letos organizirani dve javni opazovanji. Tako smo 4. aprila 2009 na Mestnem trgu v Idriji člani Astronomskega observatorija Črni Vrh ter Gimnazija Jurija Vege Idrija priredili javno opazovanje Lune in Saturna ob mednarodnem projektu 100 ur astronomije, ki je eden izmed temeljnih projektov v okviru Mednarodnega leta astronomije 2009. V torek 1. septembra 2009 pa smo imeli javno opazovanje Lune

in Jupitra pred Osnovno šolo v Črnem Vrhu nad Idrijo. Opazovanje je organiziral Astronomski observatorij Črni Vrh skupaj z Osnovno šolo in Krajevno skupnostjo Črni Vrh.

GALILEJEVE NOČI 22. - 24. OKTOBRA 2009

Zaradi velikega uspeha projekta 100 ur astronomije je bil v pripravi še en vikend astronomskih dogodkov, od 22. do 24. oktobra 2009. Ta novi temeljni projekt MLA 2009 se imenuje Galilejeve noči (<http://www.galileannights.org/>).

Med projektom naj bi amaterski in profesionalni astronomi po celem svetu priredili opazovanja na javnih mestih in pokazali mimoidočim zanimivosti, ki jih je opazoval Galileo pred 400 leti. Poudarek bo na javnih opazovanjih plinskega velikana Jupitra in njegovih lun. Mimoidoči si bodo lahko ogledali tudi Sonce, našo Luno in še veliko drugih nebesnih objektov, kakor Galileo pred 400 leti.

V času Galilejevih noči je bilo predvideno še eno javno opazovanje na Mestnem trgu v Idriji, vendar ga je preprečilo slabo vreme. Podrobnosti si lahko ogledate tudi na spletni strani

<http://www.observatorij.org/>

V Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri pri Vrhniki si lahko ogledate razstavo z naslovom *Moje zvezdarne*. Gre za predstavitev dela Pavleta Kunaverja, pionirja slovenske amaterske astronomije. Med drugim je ustanovil številna astronomska društva in opazovalnice. Opazoval je predvsem aktivnosti Sonca in sončnih peg in članke o tem objavjal v mednarodnih strokovnih publikacijah. V TMS v Bistri so na ogled predvsem njegovi dnevnik in oprema, ki jo je uporabljal pri svojem delu.

SREČO NA VRVICI.

PRISTOP

www.triglav.si

ZAVAROVANJE
ZA MLADE
DRUŽINE

-10%

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

triglav

POPUST VELJA ZA MLADE DRUŽINE Z OTROKOM, STARIM DO SEDEM LET, PRI ZAVAROVANJU AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI IN ZAVAROVANJU VOZNIKA ZA ŠKODO ZARADI TELESNIH POŠKODB, IN SICER ZA OSEBNA VOZILA V LASTI IN UPORABI FIZIČNIH OSEB. VEČ INFORMACIJ NA AVTO.TRIGLAV.SI.

KOLEKTOR

Informator

ČASOPIS KONCERNA **KOLEKTOR** • Oktober 2009

Kljub ukrepom Ascomu trda prede

Invalidsko podjetje Ascom je zaradi gospodarske krize letos v primerjavi z enakim lanskim obdobjem ob 44 odstotkov naročil. Ker zaradi tega podjetje ni odpuščalo, je strošek dela narasel s 25 na 42 odstotkov, kar seveda vpliva na slabo poslovanje in ogroža socialno varnost zaposlenih. Zakonodaja nalaga, da mora uprava podjetja v soglasju s sosvetom družbe v primeru izgube sprejeti ukrepe, kar je tudi storila. Da bi invalidsko podjetje Ascom leta 2011 poslovalo pozitivno, je bila sprejeta odločitev o preselitvi proizvodnje nedonosnih prešanih kljukastih komutatorjev v koncernovo hčerinsko podjetje Kolektor Bosna. To naj bi storili do konca septembra prihodnje leto. Tako naj bi na Ascomu ohranili 140 delovnih mest, polovici od 80 presežnih delavcev v proizvodnji komutatorjev, v Ascomovi Logistiki in Orodjarni ter režiji, pa naj bi pomagali ob rednih zaposlitvah še z invalidskimi in predčasnimi upokojitvam ter z dokupom delovne dobe. Prizadetim delavcem bodo na voljo tudi dodatne možnosti, in sicer interne prerazporeditve v čistilni servis, elektroniko in v proizvodnjo drsnih obročev, prerazporeditve znotraj koncerna, v Kolektor Sikom in Kolektor Liv, ter prezaposlitve zunaj koncerna, denimo s finančno pomočjo pri ustanovitvi lastnega podjetja, s štipendiranjem in plačanim šolanjem. Na Ascomu bodo po naštetih izvedenih ukrepih ostala naslednja zdrava jedra: proizvodnja drsnih obročev, brizganih komutatorjev, prešanih komutatorjev z vencem in proizvodnja prešancev za Kolektor Kautt & Bux.

Program razreševanja usode presežnih delavcev bo potekal v skladu z zakonodajo, pri čemer bodo skupaj s hišnim sindikatom oblikovali kriterije, po katerih bo izdelan poimenski seznam tistih, ki bodo iz poslovnih razlogov prejeli odpovedi pogodb o zaposlitvi. Prve odpovedi bodo prizadeti prejeli konec novembra letos, zadnji pa poleti leta 2010.

Ascom in Eta s skupnim projektom nadgrajujeta strateško razvojno povezovanje.....

2

- Podjetji razvijata ključne komponente nove "high efficiency" generacije okolju prijaznih alternatorjev

V koncernovi Strojegradnji izdelali linijo za proizvodnjo sesalnikov.....

11

- Kolektor Liv na njej že izdeluje sesalnike za prah, švicarskega naročnika Lux

Ljubljanski tekaški maraton.....

22

- Tudi na tej rekreativni prireditvi je koncern Kolektor zastopala najštevilčnejša ekipa

Ascom nadaljuje razvoj programa drsnih obročev

Bernarda Uršič

Podjetje Ascom usmerja svoj nadaljnji razvoj v program drsnih obročev, zato nadaljuje z razvojnimi aktivnostmi bistveno izboljšanih drsnih obročev in drugih zahtevnih komponent za alternatorje. Novi izdelki bodo razviti za novo, "high efficiency" generacijo alternatorjev, saj se zaradi večanja števila električnih porabnikov v avtomobilih kaže zahteva po 20 odstotkov višji moči alternatorjev. Zaradi teh višjih zahtev se je pokazala tudi potreba po razvoju novih komponent, v katere bo svoje razvojne napore Ascom usmeril v sodelovanju s cerkljanskim podjetjem Eta. Podjetji pri razvoju tehnologij in opreme aktivno sodelujeta že od vsega začetka razvoja programa drsnih obročev.

Za uspešno in hitro izvedbo projekta je zelo dobrodošla pomoč v obliki nepovratnih sredstev. Podjetje Ascom je skupaj s partnerjem ETA za projekt "Razvoj ključnih komponent nove, "high efficiency" generacije okolju prijaznih alternatorjev na osnovi inovativnih tehnologij" na javnem razpisu "Neposredne spodbude za skupne razvojno investicijske projekte – RIP09" uspel pridobiti nepovratna sredstva države Slovenije (15 % subvencije) in Evropske unije (85 % subvencije iz Evropskega sklada za regionalni razvoj). Ascom naj bi tako do konca leta 2011 pridobil skupno 2.642.556 evrov, ETA pa 453.375 evrov nepovratnih sredstev.

Z izvedbo projekta bo Ascom osvojil nova tržišča ter postal integralni razvojni dobavitelj komponent, primernih za najzahtevnejše aplikacije motorjev, npr. start-stop sistemi, i-StARS, pri katerih se zaradi večjih obremenitev zahteva 10 krat daljša življenjska doba. Podjetje Eta, ki v projektu sodeluje kot razvijalec tehnološke opreme, pa bo okrepilo svojo tržno pozicijo konstruktorja avtomatizirane tehnološke opreme, hkrati pa bo osvojilo povsem novo znanja na področju proizvodnih tehnologij.

Ascom in Eta s projektom nadaljujeta in nadgrajujeta večletno strateško razvojno povezovanje na področju avtomatizirane in robotizirane tehnološke opreme. S tovrstnim sodelovanjem de-

lata velik korak v smeri prehitevanja konkurence v inovativnosti proizvodnih procesov, ki hkrati zagotavljajo visoko produktivnost in dodano vrednost, višjo kakovost izdelkov (večja stabilnost in zanesljivost oz. daljša življenjska doba izdelkov), sledljivost izdelkov ter zmanjševanje obremenitev okolja. Interno koncipiranje in razvoj proizvodne opreme sta bistvenega pomena za ustvarjanje konkurenčnih prednosti, saj pomeni, da taka oprema, kot jo bosta v projektu razvili podjetji, konkurentom na trgu ni na razpolago. S tem si Ascom na trgu uveljavlja večletne konkurenčne prednosti, ki omogočajo osvajanje novih trgov.

Uspešno nadaljevanje sofinanciranih projektov tudi na Kolektor Group

Z razvojnimi aktivnostmi kot nosilec projekta "Razvoj naprednih plastomagnetnih kompozitnih materialov in tehnologij za energijsko učinkovite pogonske sisteme" uspešno nadaljuje tudi Kolektor Group v sodelovanju s še 5 partnerji (Kolektor Magma, Kolektor Synatec, Domel, Tehnica Železniki in Ydria Motors). Projekt, vreden slabih 9,5 mio evrov, je v lanskem letu na razpisu "Neposredne spodbude za skupne razvojno investicijske projekte – RIP08" prav tako uspel pridobiti nepovratna sredstva s strani slovenske države ter Evropske unije. Kolektor Group kot ključni integrator znanj v projektu razvija 3 povsem nove produkte za podjetje, ki sledijo strategiji po diverzifikaciji produktov znotraj širšega tržnega področja pogonskih sistemov, od tehnološko zahtevnih komponent (rotorji iz plastomagnetov) do integracije v sklope (elektronika za vodenje pogonskih sistemov) in celostne sisteme (motor direktnega pogona s prečnim magnetnim poljem).

<http://www.svlr.gov.si/>

Mi hočemo biti najboljši zaposlovalec v tej dolini

Filip Šemrl

Letnik firme sem (zdaj pa ugotavljajte, pred koliko leti je bil ustanovljen Kolektor, op. ured.), Idrijčan in rojen v Idriji. Obiskoval sem srednjo tehnično šolo v Ljubljani, prav tako v našem glavnem mestu tudi Fakulteto za strojništvo. Leta 2002 sem končal konzorcijski študij na Ekonomski fakulteti in pridobil naziv magistra na področju menedžiranja podjetij. Prva zaposlitev mi je bila Kolektor, kjer sem najprej delal kot tehnolog. Kot prve naloge se spominjam uvedbe standarda kakovosti ISO 9000 v naše podjetje, jaz osebno sem bil pri tem odgovoren za področje produkcije. Od leta 1994 sem stalno napredoval. Najprej sem vodil Divizijo D. Njen direktor sem bil do leta 2004, vmes pa sem se ukvarjal še z drugimi deli, denimo, bil sem odgovoren za projekt vpeljave SAP v podjetje, kasneje za uvedbo informatike v enovito podjetje, leta 2001 sem sprejel mesto prokurista v Kolektorju Magma (prej Iskra Feriti, op. ured.) in 2004 prevzel vodenje Kolektorja Sikom, prej Kolektor PRO. Od novega leta sem izvršni direktor za produkcijo v koncernu Kolektor.

Med vsemi izvršniki, ki po novem vodite koncern, ste prav vi tisti, ki ste ob svojem osnovnem delu v Kolektorju vedno počeli še kaj drugega.

To je zapisano v moji DNK, nikoli mi ne zmanjka izzivov. Rad se učim novih stvari. Držim se nasveta starejših, ki pravijo: več kot znaš, več veljaš. Znanja mi nihče ne more vzeti.

Divizija D (proizvodnja velikih komutatorjev, op. ured.) je bila prvo Kolektorjevo proizvodno podjetje, ki ni več poslovalo na matični lokaciji v Idriji. Ali je bilo vaše angažiranje od daleč, čeprav Spodnja Idrija ni daleč, spoznanje, da Kolektorju manjkajo nekatere funkcije?

To vprašanje bi kazalo prej zastaviti komu drugemu. Lahko pa je tudi to. Vodenje Divizije D sem sprejel še v času direktorovanja pokojnega Petra Rupnika, ne da bi vedel, kaj me čaka. Sledila so učna leta, saj kot strojnik nisem vedel drugega kot to, kako gresta matica in vijak skupaj. Nič nisem

vedel o delu z ljudmi. Ko sem prihajal v Kolektor, sem si predstavljal le to, da bom delal tisto, za kar sem se izšolal. Domače mi je bilo hladno preoblikovanje kovin, s tega področja sem tudi diplomiral. Do "korita" mi samo s tem ne bi uspelo priti, vseskozi sem bil ambiciozen.

Je bilo torej takratno vodstvo Kolektorja dozvetno, da je opazilo, da je v Valterju Lebanu še nekaj več?

(Smeh). Najbrž so nekaj že videli v meni. Z mano ne gre preprosto, zagotovo so imeli kar nekaj dela, kajti imel sem vrsto predlogov. Bila je tudi sreča, da smo se pravi znašli na pravih mestih. Kasnejši rezultati potrjujejo, da so se prav odločili, ko so me izbrali za vodenje, čeprav niso redki, ki menijo drugače. Da ne bo izpadlo samovšečno. Ne delam vsega idealno, to je treba vedeti! Zelo se osredotočim na uresničitev cilja. Od sebe in sodelavcev zahtevam, da se potrudimo.

V smislu pregovora: cilj opravičuje sredstvo?

Ne, to pa ne. Morda čisto na začetku moje delovne poti, ko mi je še manjkalo modrosti. Nisem hotel videti za sabo trupel. To ni del mene. Zahtevam le tisto, kar se mi zdi, da je mogoče doseči. Vseh projektov, ki sem se jih lotil, sem se jih samo zato, ker sem bil prepričan, da jih bomo uresničili.

V Kolektorju sta bila dva, vi in Marjan Drmota, ki sta na začetku gospodarske krize zelo natančno napovedala, kdaj je bo konec?

Jaz se ne bi hvalil. Midva sva bila v smislu odgovornosti zelo vpeta v dogajanje. Če vsak dan operativno spremljaš stvari, ti zagotovo nekaj ostane. Logika je bila enostavna. Prodaja je drastično upadla, indeks zaupanja se je zmanjšal. S preprosto kmečko logiko sva ugotovila, da se bo manjše trošenje ljudi prej ali slej preneslo tudi na proizvajalce. Pri tem sva upoštevala še zaloge, ki so bile v celotni avtomobilski verigi, in sva prišla do ugotovitve, da bo kriza kar nekaj časa trajala. Imela

največ komutatorjev v svoji zgodovini?

Ja, analize in podatki to potrjujejo. Septembra smo naredili največ izdelkov na število zaposlenih. Treba pa je vedeti, da smo v preteklosti veliko vlagali v stroje in naprave, zato naj nas podatki ne zavedejo. Pomembna je storilnost. Dodana vrednost je v primerjavi z zahodnimi državami pri nas še vedno nizka. Poslanstvo podjetja se glasi: "Mi hočemo biti najboljši zaposlovalec v tej dolini!" To lahko kdo razume kot floskulo, za našega delavca pa pomeni, da bo imel višjo plačo kot pri naših sosedih. Kako bomo to izvedli ob dejstvu, da stroški naraščajo, cene pa se znižujejo? Samo z inovativnostjo in večjo učinkovitostjo.

Kako delavcem to pojasnujete?

Delavci to razumejo na tak način, da rečejo: "Zdaj pa delamo več!" Za mene pomeni več delati - več kot 40 ur na teden za isto plačo. Za delavca, ki je pred petimi leti stregel dvema, zdaj pa petim strojem, to ni več. Je samo to, da je bolj učinkovit ozi-

"Včasih smo vedeli najmanj za tri mesece naprej koliko komutatorjev moramo izdelati, vedno smo imeli problem, kako jih dovolj narediti."

sva tudi srečo, toda zelo natančno sva ocenilo dno krize. Rekla sva, da bo za Kolektor dno pri 50 odstotkov manjši prodaji kot leta 2007.

Kaj pa časovno?

Do sredine tega leta sva predvidela nihanje v prodaji, nisva pa še vedela za ukrepe. Bila sva večja pesimista.

V nekaterih državah z novim letom ugodnosti ne bo več.

Za nas bo odvisno, na katerih izvedenkah bomo trpeli. Črpalke za gorivo, on/off aplikacije za razne pomike ima danes praktično že vsak avtomobil. Tu je Kolektor zelo doma in zato tudi zelo občuti vsak ukrep. Včasih smo vedeli najmanj za tri mesece naprej, koliko bomo morali narediti. Vedno smo imeli problem, kako dovolj narediti. Zdaj pa je zgodba povsem drugačna. Da ne bi ponavljal vsem dobro znanih stvari. Poskrbeli smo, da v Idriji ni nihče od redno zaposlenih ostal brez dela. To smo pred leti obljubili in zdaj tudi uresničili. Sunku v proizvodnji navzgor bo zagotovo spet sledil padec. Kdaj in v kolikšnem obsegu, pa je težko napovedati.

Drži informacija, da je Kolektor septembra izdelal

roma posledica bolje organiziranega dela. Pri tem pa iz delavcev ne delamo invalidov, saj imajo čas za regeneracijo in vse, kar medicina dela predpisuje. Če pogledate v našo proizvodnjo in jo primerjate z drugimi, boste videli, da je pri nas vse prej omenjeno standard. Pri nas je z redkimi izjemami ves delovni proces avtomatiziran, gre v glavnem za streženje strojem.

Ko sva uvodoma govorila o dodatnih izzivih, moram povedati, da ste v procesu diverzifikacije in internacionalizacije (na slednjo me je že med vprašanjem opozoril sogovornik, op. avtorja) opravljali tudi delo prokurista v Iskri Feriti, sedanjem Kolektorju Magma.

Hočem pomagati. Njeno vodstvo je menilo, da potrebuje pomoč od zunaj. Zaradi razmer, ki jih lahko v lokalnem pomenu, zgolj v proizvodnji mehkih feritov, primerjamo s sedanjo krizo. Proizvodnja se je zmanjšala za polovico. Posledično je bilo nujno treba zmanjšati fiksne stroške. V takem primeru pride do veljave krizni menedžment, ki je prisiljen izvesti nepopularne ukrepe. Lažje jih je izvedel nekdo, ki ni bil "naš". Z naše strani je bila pomoč, da smo to podjetje obvarovali pred dokončnim propadom. To nam je uspelo.

Ima torej Kolektor človeka za izvajanje "črnih" poslov, nekoga, ki se izpostavlja in ga grdo gledajo?

Ni čisto tako. Ko prevzameš odgovornost do lastnine, jo je treba ohraniti. Če gledamo biološko, je treba storiti vse za ohranitev določene vrste. Tudi za ceno kakšne žrtve. To je naloga vodstva, predvsem odgovornost. Vi pravite nekako tako, imaš specialista za težke porode. Jaz na ta dela ne gledam z vidika eksekutorja. Je pa res, da se lahko konec delovnega dne počutiš kot mesar. Težko je gledati matere samohranilke. Če, denimo, ne bi Ljubnega sanirali, bi ogrozili še centralo v Ljubljani. Treba se je bilo odločiti. Primer je povsem podoben brodolomu.

In Valter Leban se spet pojavi kot prokurist v Kolektorju Liv?

Tega podjetja ne gre primerjati s Kolektorjem Magma. Edini povod je bil nenadni odhod koncernovega izvršnega direktorja komercialne Roka Vodnika, njegove dolžnosti pa je prevzel dosednji direktor Kolektorja Liv Primož Bešter. Vskočil sem z nalogo, da nadaljujem Beštrovo delo do prihoda novega direktorja. Kolektor Liv je osrednje podjetje koncernove hišne tehnike in z njim bomo rasli vsi. Mislim, da bo to trajalo kakšno leto ali leto in pol.

Se zaradi gospodarske krize spreminja dinamika in z njo termini koncernove diverzifikacije, v okviru katere je bilo rečeno, da bo treba do leta 2015 doseči približno polovico prihodkov s proizvodnjo komutatorjev in ostalo z drugimi programi?

Mislim, da sledimo tej strategiji tudi z nakupi novih podjetij. Konec koncev to potrjujejo tudi poslovni

rezultati, ki kažejo rast. Vedno pa se najde kdo, ki bo rekel, lahko bi pa še bolj rasli. Mojega osebnega razočaranja pri prevzemih ni bilo. Smo se pa z njimi veliko naučili. Jaz si s tem ne delam problemov, ker ne razmišljam v naprej. Stopim na sceno, ko je to potrebno in to od mene zahtevajo. Kolektor Liv je zame odlična priložnost, da ugotovim, kje so problemi. Lepo je, če lahko glede posameznih zadev pristojnim trošiš nasvete "a la card" in obenem spoznaš nove prijeme. Naj bom konkreten. Trženje sanitarne tehnike je čisto nekaj drugega kot trženje komutatorjev. Drug svet, v katerem se spet nekaj novega naučiš. Bomo v okviru diverzifikacije spet kupili kaj novega, pa bom lahko spet vskočil.

Kaj drži koncern Kolektor skupaj?

Najprej je poslanstvo, potem je vizija, strategija pa, kako boš to uresničil. Ali drugače. Najprej vprašanje, zakaj si, potem vprašanje, kaj bi rad dosegel in na koncu še odgovor, kako boš ta cilj dosegel. Mi smo si zastavili strategijo v nekem drugem času, v obdobju konjunktura, toda ko to prelevamo, ugotavljamo, da se nam strategija ni v ničemer podrla. Vse troje ostaja še naprej, morda gre samo za vprašanje dinamike uresničitve. Kriza nam je povzročila škodo v prihodkih, toda mi še vedno rastemo. To je edino, kar nam dolgoročno omogoča služenje denarja. Slednje je orodje vseh glavnih deležnikov, zaposlenih, lastnikov in kupcev. Podjetje je vsem le orodje za služenje denarja. Naše podjetje je prostovoljna asociacija (združenje, op. ured.). Nihče ni nobenega prisilil, da pride delat k nam. V neki asociaciji pa si toliko časa, kolikor časa si s tem zadovoljen

Kolektor ni zadolžen koncern. To je v kriznih časih dobro

Filip Šemrl

Po zaključenih izpiti na Ekonomski fakulteti v Ljubljani sem se leta 2000 zaposlila na oddelku financ in računovodstva družbe Kolektor d. o. o.

Sprva sem vodila računovodstvo za novoustanovljeni družbi Prokol d. o. o. in TKI Inc., zatem pa še za družbo FI d. o. o. Leta 2004 sem postala izvršna direktorica za finance in računovodstvo.

Poleg teh sprememb so se sočasno dogajale tudi spremembe na finančnem trgu, v gospodarstvu, načinu poslovanja, povečala so se vlaganja v razvoj. Vse to pa vpliva na kapitalsko ustreznost podjetja, nad katero bedimo finančniki. Rast se lahko zagotovi organsko ali s prevzemi in združitvami. Kolektor raste na oba načina. Pri prevzemih je potrebno narediti skrbni pregled podjetja, kjer eno izmed ključnih vlog igra prav finančnik. Glede na to, da je koncern vseboval vse več podjetij, je bilo potrebno

Se v čem razlikuje finančna politika Kolektorja v času vašega "ministrovanja" in vašega predhodnika?

Kot sem uvodoma napisala, sem se na Kolektorju zaposlila jeseni leta 2000. Takratni Kolektor še ni imel odvisnih družb. Na računovodstvu je bilo, mislim da, deset zaposlenih. Vse je bilo drugače. Vodenje računovodstva in financ za dve podjetji (Kolektor in Ascom) je pač drugače kot za dvanaest. Internacionalizacija in globalizacija sta prinesli spremembe v načinu razmišljanja. Potrebno je bilo spoznavati nove računovodske in davčne predpise, se spoznavati z drugimi kulturami in pogoji dela. Finančna funkcija je postajala vse bolj pomembna.

vpeljati enotno finančno politiko, ne glede na dejavnost posameznega podjetja ali državo, v kateri podjetje deluje. V Idriji vodimo računovodstvo in finance vključno z obračunom plač za 12 podjetij s 17 zaposlenimi. Drugo leto se bo številka povečala na 14 podjetij. Večino odvisnih družb imamo integriranih v istem informacijskem sistemu. S tem je kontrola lažja in boljša. Tedensko spremljamo likvidnost vseh podjetij, mesečno pa poslovanje preko bilance stanja in izkaza poslovnega izida. Spremljamo tako kratkoročno kot tudi dolgoročno likvidnost, zadolženost, potrebo po kreditih, finančna tveganja, imamo stike z bankami, sodelujemo pri prevzemih drugih družb, trgujemo na

finančnem trgu. V podjetja v tujini pošiljamo svoje zaposlene. Konkretno je ravno prejšnji mesec kolega iz računovodstva naredil kompletno revizijo dela v istem oddelku v Kautt & Buxu v Nemčiji, s tem zagotovimo boljšo podporo in izmenjavo informacij. Naslednje podjetje, ki sledi temu konec novembra, je družba Kolektor magnet Technology iz Essna. Tako se spoznava način dela, pridobiva izkušnje in na koncu koncev drži nadzor nad odvisnimi družbami. Vpeljali smo tudi medletna srečanja, dvakrat letno, ki jih pripravimo na temo računovodstva in davkov, kjer se s kolegi iz drugih slovenskih družb srečamo in kakšno rečemo. Težko je potegniti ločnico in reči, prej je bilo tako, sedaj je pa tako. Ampak sama sem začela ravno v opisanih spremembah, v katerih je gospod Kleindienst počasi odhajal.

Kaj ste po finančni plati storili v koncernu za ublažitev posledic gospodarske krize?

Vsak ukrep, ki se ga v podjetju sprejme, se pozna v financah oziroma v denarju, saj imajo vse poslovne odločitve finančne posledice. Finančno funkcijo v bistvu opravljamo vsi v podjetju, ki sprejemamo poslovne odločitve. Podobno je na primer s kadrovsko funkcijo, saj se tudi z ljudmi ukvarjamo vsi, čeprav nismo kadroviki. Poleg vseh ukrepov podjetja, ki so vam že poznani, smo v prvi vrsti priskrbeli dodatna finančna sredstva za razvoj in investicije ter tudi dostop do finančnih sredstev, ki bi bila potrebna v primeru hujše krize za izplačilo plač zaposlenim. Zato smo se povezali z bankami, se z njihovimi predstavniki kar večkrat sestali z namenom ohranitve dobrih odnosov ter dobre pretočnosti informacij. Kot veste iz časopisov, je

“Že na fakulteti so nas učili, da ne smemo vseh jajc nositi v eni košari.”

Časi niso rožnati. Tarnajo majhni, lahko ni velikim. Kolektor je eno redkih podjetij pri nas, ki ni odpuščalo. Vendar vsake zgodbe je enkrat konec. Koliko časa še lahko zdrži tako podjetje, ki je sicer kapitalsko trdno, toda odlivi niso zanemarljivi?

Kaj se bo v prihodnosti dogajalo na gospodarskem področju, je kar veliko vprašanje. Trenutna situacija ni več tako kritična, naročila so se povečala, prodaja je porasla, delamo spet s 40-urnim delavnikom, smo pa s prodajo vseeno še vedno na 70 % v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Koncern Kolektor je še vedno finančno trdno podjetje. Ima nad 50 % kapitala v sredstvih ter pod 25 % kreditov na prodajo in s tem sledi začrtani strategiji. To je dobro.

Me pa skrbi, kaj se bo dogajalo konec leta in v začetku prihodnjega leta. Vseskozi je velik pritisk na racionalizacijo poslovnih procesov, na razvoj novih izdelkov ter seveda tudi na povečanje cen kupcem ter nižanje cen dobaviteljem. Svojo vlogo bo morala sprejeti tudi država s tem, da bo podpirala projekte, ki omogočajo pridobivanje sredstev za sofinanciranje in poenostavila razpisne pogoje. Videli smo, da jamstvene sheme niso bile najbolj uspešne. Po eni strani je bilo tveganje bank še vedno preveliko, po drugi strani pa obrestne mere za podjetja previsoke. V primeru, da pride do večjega upada naročil, za katerega se bo izkazalo, da ne bo kratkotrajen, bo verjetno potrebno iti tudi v smeri zmanjševanja števila zaposlenih.

denar pri bankah v času krize zelo težko pridobiti. Kjer je bilo poslovno sprejemljivo, smo podaljšali plačilne roke dobaviteljem. Po računovodski strani pa smo pripravo mesečnih izkazov poslovanja predstavili na 8. oziroma 9. v mesecu (prej 12. oziroma 13. v mesecu) z namenom hitrejšega informiranja vodstva o trenutnem stanju po družbah.

Darja Petrič Florjančič, kako so v teh kriznih časih v koncernu premoščali vašo odsotnost?

Ne glede na krizo se mi je avgusta lansko leto zgodil prelep dogodek. Z možem sva dobila sina, ki je najin največji zaklad. Vem, da se to ne nanaša neposredno na vprašanje, ampak to sem morala izpostaviti. Ker menim, da se je potrebno kljub težkim časom zavedati, kaj imamo. Ceniti prijateljstvo, odnose, ki jih imamo s sodelavci v službi ter biti z družino, ki je naše največje bogastvo. To je potrebno negovati in to je del življenja, ki je vedno pomemben, v kriznih časih pa še toliko bolj. Ošla sem na porodniški dopust ravno pred začetkom krize pri nas. S kolegico Heleno Lapanja, ki me je nadomeščala v tem času, sva se julija lani pogovarjali o odprtih stvareh in takrat sem rekla, da glede na situacijo ne bi smelo biti večjih problemov pri obnavljanju kreditov in likvidnosti sistema. Spomnim se, da sem potem naslednjih nekaj mesecev kar pretresena opazovala, kaj se dogaja svetu, kaj se dogaja podjetju, kaj se dogaja na borzi Kriza na ameriškem nepremičninskem trgu, ki se je začela sicer že pred dvema letoma, je

prerasla v likvidnostno in finančno krizo. Ključen je bil zlom finančnega koncerna Lehman Brothers. Tako smo tudi v Kolektorju imeli veliko težjo situacijo, kot je bila predvidena, in na Heleno je padlo čisto drugačno delo, kot sva si obe pred tem predstavljali. Lahko pa rečem, da ga je izvrstno izpeljala.

Ste bili že med študijem predvideni za delo, ki ga opravljate?

Hja, naj rečem politično korektno, da ne sprašujete prave osebe.

Na Kolektorju imamo dober kadrovski management, ki s svojo bazo podatkov skrbi za to, da se upokojitve nadomestijo, zaposlitve v tujini izvedejo in podobno. In za to so tudi predvideni ljudje. Če izpolnijo določene kriterije, so na to mesto tudi postavljeni. Tako je bilo tudi v mojem primeru. Študirala sem finančno smer na ekonomski fakulteti in ko sem prišla v ta oddelek, je bil moj nadrejeni gospod Kleindienst, ki je pač imel določeno število let do upokojitve. Sama takrat nisem razmišljala o vodenju oddelka. Pravzaprav, ko prideš s fakultete, je potrebno kar nekaj let, da osvojiš ključne zadeve, da te sodelavci, kolegi in zunanji partnerji sprejmejo, da si enakovreden, da se lahko pogovarjaš in pogajaš o stvareh. Do tega pa prideš samo tako, da začneš od začetka. V mojem primeru s knjiženjem, z učenjem od sodelavcev in podobno. Tako sem spoznala računovodstvo in naš informacijski sistem. Kasneje, z rastjo in globalizacijo Kolektorja pa sem pridobivala znanje še na področju finančnega poslovanja. Lahko pa rečem, da so izkušnje neprecenljiv vir znanja. To ti ostane za vedno!!!

Je breme ali prednost, da ste v sorodu s predsednikom koncerna?

Definitivno prednost. Saj veste, na zadevo lahko gledaš z dveh koncev. Vedno bolj spoznavam, da pesimizem terja preveč energije, ki jo raje porabim za kaj bolj konstruktivnega. Tako jaz to jemljem kot prednost, kot izziv. Seveda je bilo na začetku težko, saj je bila pred mano zahtevna naloga. Vsi te gledajo, pa "veze in poznanstva", in lahko se ne počutiš najbolje. Če tako izbereš. Lahko pa rečeš, da boš dokazal, da si to delo zaslužiš in to počneš. Zakaj pa ne. Predsednik se v moje delo ne vtika veliko. Kadar potrebujem nasvet, se pogovoriva, drugače pa imam strokovno zelo dobro podkovane sodelavke in sodelavca in timsko delo nam ni tuje.

Če bi se po Idriji sprehajali s sodelavcem iz tujine, kaj bi mu pokazali in kaj skrili?

Osem let sem živela v Ljubljani, od tega sem se tri leta vozila v Idrijo na delo, preden sem se preselila

nazaj. Tako lahko primerjam kakovost življenja v Idriji in v Ljubljani. Sem človek, ki potrebuje mir, zeleno okolje, poznane obraze in sovraži gnečo na cesti. Vse to je Idrija. Ko sama obiščem kakšno mesto, želim iti med ljudi, v njihovo gostilno, na njihovo prireditev, tako da začutim dušo mesta. Idrija je sicer majhno mesto z bogato zgodovino. Ker rada govorim, bi mu najraje povedala in pokazala vse, naše prelepe čipke, Antonijev rov, grad Gewerkenegg, Kamšt, klavže, idrijsko realko, mestno hišo, Divje jezero, sprehajalno pot na Rakah... pa vmes na kosilo v Nebesa na idrijske žlikrofe. Po drugi strani ne vem, če imamo kaj skriti. Hmm, sedaj je prav lepo, kako se vidi grad in kako so uredili park nasproti knjigarne. Ne, ničesar ne bi skrila, ničesar se ne sramujem. Rada živim tukaj.

Če bi vi sami zadel ali bi vas kdo vprašal za nasvet, kam z milijonom evrov, ki jih je zadel na lotu, kaj bi mu svetovali?

Da se ne prenaagli, ne nakupuje na vrat na nos, ne dela nepotrebnih odlivov, kot se kje bere, nedelo odpade. Potrebno je narediti finančni načrt. Smiselno je najeti strokovnjaka, ki pri tem pomaga. Možnosti je več: nakup nepremičnin, nakup delnic, obveznic, točk vzajemnega sklada, bančni depozit,

nakup umetniškega dela priznanega ustvarjalca. Najboljše so seveda kombinacije, saj so nas že na fakulteti učili, da ne smemo nositi vseh jajc v eni košari.

Pa še vprašanje kot iz leksikona: kakšno glasbo poslušate, kateri filmi so vam všeč, kam radi potujete?

Glasba me spremlja že, odkar pomnim. Še vedno igram klavir, po katerem že veselo tolče Jure. Rada poslušam vse vrste glasbe, razen elektronske plesne glasbe (techno, house). Od naših izvajalcev so mi všeč Predin, Kreslin, Smolar, Neisha od tujih pa Madonna, U2, Ricky Martin, Norah Jones, Bob Marley, Campari Lounge, Buena Vista Social Club pa še kakšen bi se našel. Spomnim se dveh dobrih filmov (jih je bilo več), in sicer Igra (The Game) in Afera Thomasa Crowna. Odlična filma. Potujem zelo rada. Najbolje kar v avto in gremo. Sicer je to sedaj malo težje, ker mora Jure še malo zrasti. Lepa so mi evropska mesta: Dunaj, Praga, Budimpešta, Benetke, London, Rim, Pisa, Lucca, Barcelona. Lepa je bila Korzika, Mallorca, še lepši Kanarski otoki. In kaj še? Rada imam morje, sonce, smučanje, sprehode, druženje s prijatelji, tek v naravi in seveda večere v dvoje.

Nagrada za RTC - industrijski objekt napredne tehnologije

Kolektorjev Razvojno-tržni center v Vojkovi ulici v Idriji je prejel priznanje za letos končan in že vseljen objekt, ki ne samo v občinskem, temveč tudi v slovenskem merilu predstavlja tako imenovano "pametno hišo", kar pomeni energetska varčno stavbo. Priznanje, v okviru akcije Občina Idrija – lepa in gostoljubna, sta iz rok idrijskega župana Bojana Severja prejela predstavnik Kolektorja Koling, direktor Tine Vadnal in arhitekt Silvij Jereb.

Član komisije, arhitekt Cveto Koder, je izpostavil mnenje, da je občina Idrija lepa, urejena in gostoljubna, saj se večina prebivalcev zaveda, da je urejenost njihovega bivalnega okolja ne samo njim v veselje, temveč vzbuja dobra čustva tudi med obiskovalci. Ne gre samo za obnove starih stavb. Nova Kolektorjeva visoko tehnološka stavba potrjuje dejstvo, da gre Idrija vedno v koraku s časom. Svetovno znani arhitekt profesor Podreca je nekoč poudaril, da mora Idrija vedno slediti

sodobnim trendom. Zdaj je to naredila z objektom v Vojkovi ulici, kjer je zrasla Kolektorjeva stavba s tehnologijo za 21. stoletje.

Želimo si pomoči veleposlaništev pri odpiranju novih trgov

Filip Šemrl

Zadnji dan 15. posveta slovenske diplomacije je 14 od 50 slovenskih veleposlanikov po svetu obiskalo naš koncern. Ob tej priložnosti so z vodstvom Kolektorja spregovorili o pomoči naše diplomacije, ki jo lahko ponudi koncernu pri prodoru na nova tržišča.

Naš država ima v tujini 50 veleposlaništev, preko katerih pokriva večino držav sveta. Letošnji posvet slovenske diplomacije, ki se je končal prav z obiskom Kolektorja, je bil namenjen predvsem utrjevanju gospodarskih stikov našega gospodarstva s partnerji v tujini in prodoru na nova tržišča, pri čemer bi morala mreža diplomatskih predstavništev odigrati vidnejšo vlogo. To bi bil velik prispevek k ublažitvi posledic sedanje gospodarske in finančne krize, s katero se soočamo, je ob tej priložnosti poudaril magister Iztok Grmek s sektorja za gospodarsko diplomacijo na ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije.

Našim diplomatom so v Kolektorju predstavili patentirano proizvodnjo grafitnih komutatorjev, s katero dosegajo najvišjo dodano vrednost. Veleposlanikom jo je med drugimi predstavljal tudi direktor največjega Kolektorjevega proizvodnega podjetja Kolektor Sikom Dejan Velikajne

Predstavniki koncerna Kolektor, s predsednikom uprave Stojanom Petričem na čelu, so našim diplomatom predstavili koncern, ki ima svoja podjetja domala po vsem svetu, in načrte, da v bližnji

prihodnosti svojo ponudbo razširili tudi na nekatera tržišča, kjer doslej ni bil navzoč. Pri tem so bile izpostavljene predvsem Japonska, Indija in Rusija. Zato si v Kolektorju od naših veleposlaništev obetajo konkretno pomoč pri navezavah stikov s potencialnimi tujimi partnerji ali vsaj "odpiranje vrat" do njih. Slovenskim diplomatom pa so ob tej priložnosti predstavili tudi svoje izkušnje, ki so si jih nabrali pri odpiranju svojih proizvodnih tovarn po svetu. Kolektor je namreč med slovenskimi družbami edino, ki ima kar tri podjetja v Nemčiji, proizvodnjo pa organizirano vse od Kitajske do ZDA.

Predsednik uprave koncerna Stojan Petrič s sodelavci je že pred tem skupinskim obiskom gostil več naših veleposlanikov v tujini in tujih pri nas. Na zgornji fotografiji v pogovoru z veleposlanikom Republike Slovenije Miranom Skendrom na Japonskem in kitajskim veleposlanikom v Sloveniji Zhaolinom Zhijem.

Linija za sesalnike

Jože Podobnik

V pritličju novega Kolektorjevega Razvojno-tržnega centra, kjer ima svoje začasne prostore koncernova Strojegradnja, smo že izdelali prvo proizvodno linijo za izdelavo sesalnikov za prah, švicarskega naročnika Lux. Pri tem smo upoštevali zahteve naročnika, v tem primeru Kolektor Liva, in sicer med drugimi tudi kakovost, produktivnost, ter ciljni čas.

V Kolektorjevi Strojegradnji so opravili še zadnja dela in testiranja pred predprevzemom in transportom linije v Postojno. Levo je avtor prispevka Jože Podobnik, desno ob liniji pa vodja projekta Rado Gnezda.

Na liniji za proizvodnjo sesalcev, ki je sestavljena iz štirih ročnih delovnih mest in dveh zank, bo delalo skupaj 17 ljudi v dveh ali treh izmenah. Dodatne zahteve naročnika so bile, da mora biti linija na določenih delih prilagojena za delo tudi z ljudmi s prilagojenimi delovnimi potrebami. S tem je Kolektor Liv nadomestil tako imenovane hišnega dobavitelja in izkoristil sinergije znotraj koncerna z domačo strojogradnjo, ki je za pridobitev posla potrebovala več mesecev, da je naročnika prepričala tudi s ceno in dobavnim rokom. Za izdelavo omenjene linije je Kolektorjeva Strojogradnja angažirala okrog 20 odstotkov svojih letnih zmogljivosti in realizirala približno prav toliko letnega prometa.

Z "domačo" izdelavo omenjene linije je ohranjena koncernova tehnološka inovativnost tudi na področju izdelkov, ki so v vsakdanji uporabi v večini gospodinjstev. V tem primeru pa gre za prvi proizvod, ki je bil izdelan v novih prostorih in sicer v kleti Razvojno-tržnega centra. Po prevzemu omenjene linije prostori ne bodo dolgo prazni, saj bomo začeli z izdelavo proizvodne linije za zunanjega naročnika in tudi za naročnika znotraj koncerna Kolektor.

Žarko Likar, vodja razvoja procesa izdelave sesalnika v Kolektorju Liv: "Osebnostno je sodelovanje s Kolektorjevo Orodjarno, obratom Avtomatizacija in strojogradnja moja prva izkušnja. Po začetnem, recimo, tipanju lahko sedaj govorim o korektnem sodelovanju in ne nazadnje o opremi, ki je profesionalno projektirana in izdelana. Upam, da bodo moji občutki potrjeni tudi v naši proizvodnji, kjer bodo to opremo uporabljali.

Preliminarna validacija procesa je pravzaprav v teku. Tehnično je še veliko drobnih dodelav in izboljšav, vendar glavna slika je dobra. Partner Lux International je ugotovil, da je izdelana dokaj sofisticirana oprema, kjer je glavni poudarek na preverjanju kakovosti izdelkov. Z videnim je zadovoljen.

Redna proizvodnja že poteka, je pa količinski obseg seveda še omejen. Tako smo si zastavili že v planu projekta. Resnejše količine nas čakajo že v novembru 2009. Maksimalne kapacitete pa bomo morali pokazati v začetku 2010."

Najboljši inovatorji leta 2008

V navzočnosti večine izvršnih direktorjev za razvoj in proizvodnjo koncerna Kolektor je njegov glavni izvršni direktor Radovan Bolko v novem Razvojno-tržnem centru v Idriji prejšnji mesec podelil nagrade najboljšim inovatorjem leta 2008 v proizvodnji komutatorjev. Prejeli so jih Boštjan Brelih, Milan Česnik in Jože Kavčič.

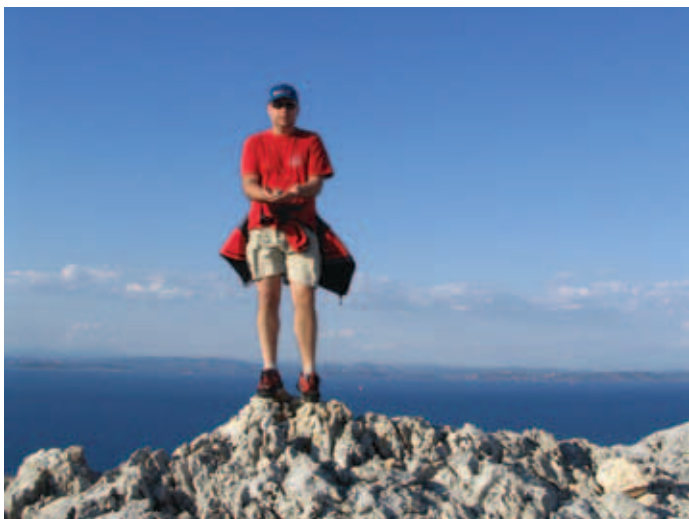
Tudi zaostrene gospodarske razmere niso zmanjšale inovatorske vneme v Kolektorju, saj statistični podatki pričajo, da se je lani v koncernovi proizvodnji komutatorjev nabralo kar 894 novih idej. Po trditvah Tomaža Mlečnika iz Kolektorjeve projektne pisarne v Idriji so se pri izbiri nagrajencev lani odločili za spremembo. Najboljše inovatorje so izbrali med tistimi, ki so največ idej tudi uresničili. Za male izboljšave si je nagrado priboril Boštjan Brelih (Kolektor KFH), za koristne predloge Jože Kavčič (Ascom) in za tehnične izboljšave Milan Česnik (Divizija A Kolektorja Sikom). Letos so bile podeljene tudi nagrade trem najboljšim poslovnim področjem. Za največ uresničenih timskih idej je nagrado prejelo poslovno področje Vlek, za največ uresničenih idej v režijskih službah poslo-

vno področje Logistika Sikom in za največ vpeljanih idej v proizvodnjo Divizija A Kolektorja Sikom. Tudi tokratni izbor najboljših inovatorjev ni bil lahek. Dva od najboljših treh sta si medtem za nagrado že ogledala avtomobilski sejem v Frankfurtu. Milan Česnik pa ne, ker je bil takrat zadržan in zato tudi ni odgovoril na vsem zastavljena enaka vprašanja.

Jože Kavčič (Ascom), Boštjan Brelih (Kolektor KFH), Igor Bončina (Vlek), Mateja Lavrič (Logistika Sikom), Dejan Velikanje (Kolektor Sikom), Milan Česnik (Divizija A Kolektorja Sikom) in Radovan Bolko (glavni izvršni direktor koncertna Kolektor)

Boštjan Brelih

Kaj vam pomeni naziv inovator leta?

V vsako stvar, ki jo opravljam, vložim trud in delček sebe. Naziv inovator leta mi pomeni osebno priznanje za delo in čas, ki sem ga vložil v izboljšave, ter novo motivacijo za nadaljnje delo.

Kako bi se opisali?

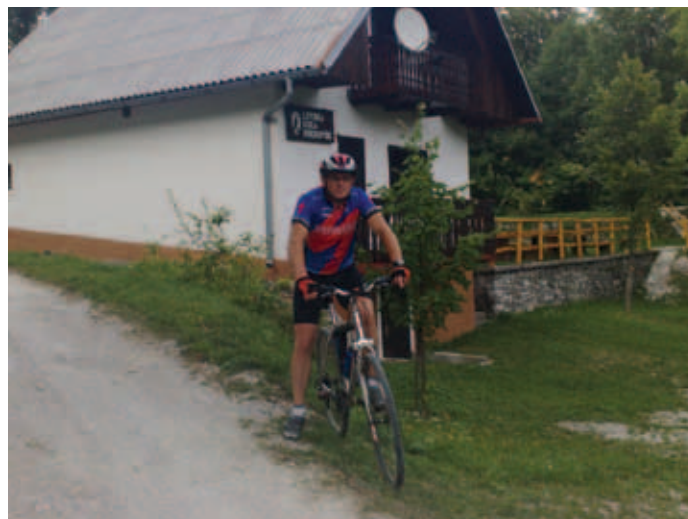
Lažje, kot bi opisal samega sebe, bi sprejel kakšen tehnični izziv. Opisal bi se kot komunikativno osebo, vedno dobre volje, ki pa poredkoma miruje. Sicer bi na to vprašanje lažje odgovorili družina in prijatelji.

Kaj počnete v prostem času?

Prostega časa praktično ni, saj mi prostovoljstvo pobere večino dneva. Kot gasilski častnik delujem v operativni enoti PGD Idrija. Nesreča nikoli ne počiva, zato je moj prosti čas zelo odvisen od drugih. Poleg intervencij, ki jih ni malo, pa so tukaj še razna usposabljanja, vzdrževanje opreme in redne vaje. Na društvo pa me veže predvsem tovarišvo, tisto pravo, pristno, kakor včasih med knapi. (Ko sredi noči sedi v avtomobilu, ki drvi z modrimi lučmi, dobro veš: "vsi za enega, eden za vse".) Preostanek časa pa rad preživim s prijatelji, ki mi veliko pomenijo. Rad fotografiram ter spremljam novosti na področju telekomunikacij, kar mi predstavlja tudi poseben izziv.

Ste z nagrado zadovoljni?

Z nagrado, ogled avtomobilskega sejma, sem zadovoljen in sem jo sprejel kot enega od načinov osebnega izobraževanja. Nove ideje, ki sem jih videl s področja avtomobilizma, so dopolnile moje znanje. Bila sta pa to kar dva naporna dneva. Tako kot vsak kraj ima tudi Frankfurt poseben mestni utrip, ki te posrka vase. Neomejeno število grajenih nebotičnikov in novih gradenj se mi je zdelo še posebej zanimivo.

Jože Kavčič

Kaj vam pomeni naziv inovator leta?

Ko sem izvedel, da sem predlagan za inovatorja leta na področju koristnih predlogov, sem bil seveda presenečen. Vedel sem, da je na tem področju zelo veliko kandidatov z veliko predlogov, ki bi si zaslužili to priznanje. Imel sem v vidu tudi delavce na novih programih, kjer je vsak predlog oziroma izboljšava še kako dobrodošla. Sam delam na orodjih za ekscentrične stiskalnice in mislim, da tudi tu še ni vse dorečeno. Moj moto je, da noben stroj, naprava ali orodje ni tako popolno, da ne bi moglo biti še boljše. Naziv inovator leta mi pomeni zelo veliko. Pohvala mojega dosedanjega dela in hkrati vzpodbuda in obveza za še boljše delo.

Kako bi se opisali?

Sam se trudim, da svoje delo čim bolje opravim, čeprav za to nisem primerno nagrajen. Delam na orodjih, pri katerih je zelo važna konstrukcija in kvaliteta izdelka. Če se pojavi problem z orodjem ali samim izdelkom, se najprej posvetujem s svojim konstruktorjem. Rad vidim, da so delavci, ki delajo na teh orodjih oziroma strojih, zadovoljni in da mi povedo, kaj jih moti oziroma kje so napake oziroma težave.

Kaj počnete v prostem času?

V prostem času rad hodim v hribe, kolesarim, plešem in pozimi smučam. V veliko veselje mi je tudi mojih pet vnukov, ki mi popestrijo marsikateri vikend.

Ste z nagrado zadovoljni?

Z nagrado, z ogledom avtomobilskega sejma, sem bil kar zadovoljen.

Kolektor Sinabit na 31. posvetu Orodjarstvo

Polonca Pagon

V Portorožu je meseca oktobra potekal že 31. posvet Orodjarstvo. V luči gospodarske krize, ki je ohromila slovensko avtomobilsko industrijo, ki je primarni trg slovenske orodjarske industrije, so si orodjarji skušali odgovoriti na vprašanje, koliko znajo in koliko so pripravljeni po letih nenehne visoke rasti ukrepati v smeri uskladitve kapacitet in ukrepanja za ohranitev visokega razvojnega in tehnološkega potenciala, ki so ga gradili zadnji dve desetletji. Pravijo, da je nujno v tem mrtvem obdobju posvetiti vso pozornost inteligentnemu oblikovanju orodjarske dejavnosti, ki mora upoštevati raziskave in razvoj proizvodnje v smeri rasti trga.

Dogodka se je tako udeležilo tudi podjetje Kolektor Sinabit s prispevkom na temo učinkovitega razporejanja dela kot enega od ključnih dejavnikov za učinkovito delo v orodjarni. Strokovni sodelavec Maks Tuta, ki je predstavil referat z naslovom Planiranje, razporejanje – nuja ali priložnost, pojasnjuje: "Slogan "Nadziraj prihodnost" danes stalno odmeva v poslovnem svetu in se kaže v vsakodnevnih pritiskih po pravočasnih dobavah, zmanjšanju čakanja, želji imeti konkurenčne cene, če omenimo le nekatere. Vsakodnevno številni pomembni in tudi številni banalni faktorji vplivajo na globalne lastnosti poslovnega sveta in s tem tudi na razpore-

janje dela v proizvodnji. Če hočemo "nadzirati prihodnost" – tudi v orodjarstvu – je edina možnost sistematizacija vseh proizvodnih procesov: s tem je omogočeno njihovo planiranje, razporejanje in spremljanje." Učinkovito razporejanje dela je eden od ključnih dejavnikov pri doseganju zelenih rokov izdelave, ki so danes eden najpomembnejših dejavnikov v proizvodnem procesu tudi v orodjarstvu. Pogoji za kakovostno planiranje in razporejanje je natančno zajemanje dogodkov v proizvodnji, ker brez poznavanja dejanskega stanja v proizvodnji ni dobrega planiranja in razporejanja, zaključuje Tuta.

O vzdrževalnih posegih v prašnem Ex-okolju

Društvo vzdrževalcev Slovenije je letos organiziralo že 19. tehniško posvetovanje vzdrževalcev Slovenije. Ta osrednji dogodek, ki ga DVS organizira vsako leto v mesecu oktobru, je namenjen vsem, ki so kakor koli povezani z vzdrževanjem. Na dvodnevni prireditvi potekajo strokovna predavanja, ki so namenjena izobraževanju članstva. Organizatorji dogodka, ki vsako leto pritegne preko 600 obiskovalcev, so letošnjo prireditev posvetili znanju, inovativnosti in kreativnosti, to so področja, ki imajo lahko velik učinek na poslovni rezultat.

“Tudi Društvo vzdrževalcev Slovenije v teh pogojih svetovne finančne in gospodarske krize išče rešitve, kako čim uspešneje prebroditi nastale razmere. Poleg tega je leto 2009 tudi Evropsko leto kreativnosti in inovativnosti in tako se z organizacijo posvetovanja na omenjeno temo pridružujemo tej usmeritvi,” zaključujejo na Društvu.

Kolektor Synatec je s partnerskim podjetjem Elsing Inženiring sodeloval na omenjenem posvetovanju s prispevkom o vzdrževalnih posegih v eksplozijsko ogroženih (Ex) prašnih okoljih. Vili Granda, tehnični svetovalec iz podjetja Elsing Inženiring, pojasnjuje: “Prašno eksplozijsko ogroženo okolje je industrijsko okolje, v katerem se zaradi prahu, ki nastaja med tehnološkim procesom, lahko ust-

varijo razmere, da zmes prahu in zraka ustvari potencialno eksplozivno atmosfero. Električne instalacije, ki jih vgrajujemo v prašnem eksplozijsko ogroženem okolju, morajo biti izvedene in vzdrževane skladno s standardoma SIST EN 61241-14 in SIST EN 61241-17, ki določata posebna pravila pri montaži in vzdrževanju električnih naprav v prašnem Ex-okolju. Če montažerji in uporabniki zadostijo zahtevam tega standarda, je električna oprema primerna za vgradnjo in delovanje v takšnem okolju. Razen spoštovanja splošnih zahtev glede vzdrževanja so pri vzdrževanju v Ex-okoljih potrebni redni periodični pregledi ali pa usposobljeno osebje stalno spremlja dogajanja in preverja ustreznost opreme.”

Gradimo zase in za kupce

Gradnja nove kolektorjeve orodjarne v Idriji je po besedah njenega direktorja Žige Kogejja v sklepni fazi. “Gradbena dela so že tako daleč, da se vanjo začeli seliti še pred koncem tega leta.”

V Arkovi ulici v Idriji, na Brusovšah, kopljejo gradbeno jamo. V njej bo okrog 170 centimetrov pod ravnjo prejšnjega zemljišča Kolektor Koling postavil temelje za nov objekt, v katerem bo ta koncernova družba uredila trgovino s tehničnim blagom in franšizno prodajalno kranjskega Mercurja. Vodja projekta Zoran Rustja poudarja, da bo tako imenovani trgovski objekt BR 2 velik 30 krat 12 metrov, s 400 kvadratnimi metri tlorisne površine. Objekt bo montajen in zgrajen v dveh etažah. Gradnjo naj bi predvidoma končali do marca prihodnje leto.

FMR Holding d. d. izplačal dividende

Nataša Luša

Družba FMR Holding Družba pooblaščenka d. d. je bila ustanovljena v začetku leta 1998, ko smo med prvimi izkoristili možnost organiziranja malih delničarjev v družbi pooblaščenki.

V skladu z Zakonom o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki je bil sprejet leta 1992, je bila predmet lastninskega preoblikovanja družba FMR d. d., ki je v postopku privatizacije izbrala metodi interne razdelitve (vlaganje certifikatov) in notranjega odkupa (dodatnega vplačila v denarju). Na ta način je nekaj več kot 1000 upravičencev do privatizacije, šlo je za zaposlene, bivše zaposlene in upokojene delavce družbe Kolektor, postalo lastnik delnic družbe FMR d. d., in sicer za skoraj 60 % teh delnic. Preostale delnice so pridobili državni skladi, in sicer nekaj manj kot 40 %, predhodno je namreč v družbi bila NKBM s 3,4 odstotki.

Značilnost privatizirane družbe FMR d. d. je bila tako velika razpršenost malih delničarjev, kar bi v končni fazi lahko pomenilo, da bi ne glede na večino delnic, ki je bila na strani malih delničarjev, prevzeli vodenje družbe državni skladi.

Zato smo takoj, ko je bilo to mogoče, izkoristili možnost organizacije malih delničarjev v družbi pooblaščenki, ki jo je predvidel Zakon o prevzemih prav za delničarje družb, ki so nastale na podlagi lastninskega preoblikovanja podjetij.

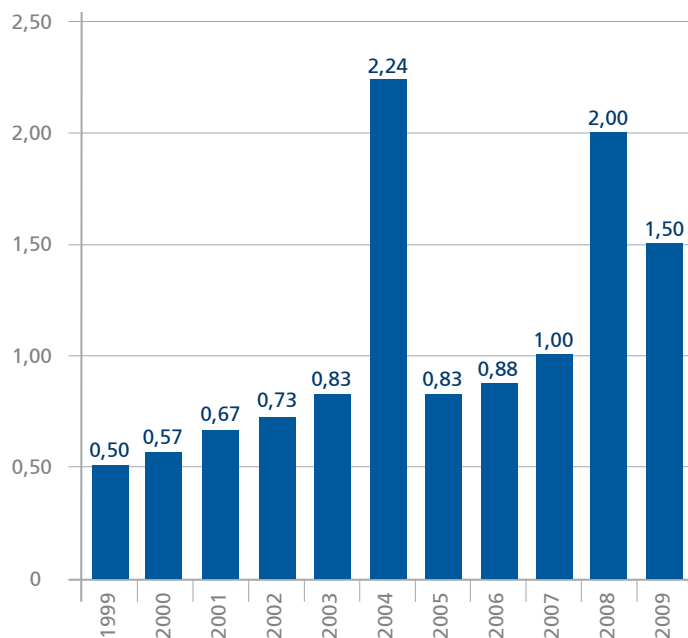
V zadnjem četrletju leta 1997 smo tako začeli z aktivnostmi za ustanovitev te družbe. Zaradi velikega števila delničarjev je bila ustanovitev tehnično zahtevna. Vsem delničarjem smo na sestankih pojasnili namen združevanja in nazadnje se je za ta projekt odločilo več kot 95 % vseh delničarjev. Čeprav se število delničarjev spreminja, še vedno ostaja okrog številke 900.

Od ustanovitve dalje je FMR Holding Družba pooblaščenka skrbela za to, da je imela prevladujoč vpliv v družbi FMR d. d. in s tem, preko svojih članov nadzornega sveta, prevladujoč vpliv na upravljanje te družbe. Zaradi večinskega paketa delnic je tudi lahko uveljavila svoje predloge na skupščinah delničarjev. Lahko rečemo, da bi bila usoda družbe FMR d. d. gotovo drugačna, če v letu 1998 ne bi prišlo do organizacije malih delničarjev v družbi pooblaščenki.

Glavno naložbo družbe FMR Holding predstavljajo prav delnice v družbi FMR d. d., zato je v našem interesu stabilno poslovanje te družbe, ki omogoča rast vrednosti delnic kakor tudi izplačevanje divi-

dend delničarjem. Družba je od leta 1999 dalje izplačevala dividende, ki so stalno rasle, od 0,50 evrov v letu 1999 do 1,5 evra v letu 2009. Vmes je odstopanje navzgor pomenila dividenda v letu 2004, ko je bila višja zaradi predvidene nove davčne zakonodaje in uspešnega poslovanja podjetja. Tudi v letu 2008 smo se odločili za nekoliko višjo dividendo iz razloga uspešnosti poslovanja. V letošnjem letu smo kljub slabšim rezultatom, ki so posledica dogajanj na svetovnih trgih, ohranili dividende na ustreznem nivoju.

Dividenda bruto na delnico v EUR (izplačila po letih)

Tudi vrednost delnic se je z leti povečevala. Nominalna vrednost delnice ob ustanovitvi je bila 1.000,00 SIT oziroma 4,70 evrov. Čeprav delnice niso uvrščene na borzo, se z njimi trguje. Trg je zaradi statutarnih določil omejen na obstoječe delničarje ter na vse tiste nove delničarje, ki izhajajo iz zaposlenih v družbah skupine Kolektor. Kljub temu je delnice možno prodati pa tudi kupiti. Prodajna oz. nakupna cena se giblje med 45,00 in 51,00 evrov, kar pomeni, da je vrednost delnic v 10 letih poslovanja narasla za približno 10 krat.

Takšni rezultati so v slovenskem merilu gotovo uspešni. Ni prav veliko slovenskih družb, ki so udeležencem privatizacije omogočile tako rast vrednosti delnic pa tudi tako stabilno izplačevanje dividend kakor FMR Holding.

Izjave nekaterih prejemnikov dividend:

Miran Pišlar, Orodjarstvo Idrija

V letih, ko je bilo aktualno, sem še delal na Kolektorju. Takrat sem vanj vložil svoj certifikat in dobiček, ki mi je pripadal. Danes sem zadovoljen, da sem to storil. Takrat pa ni bil med nami nihče tako pameten, da bi sploh pomislil, da mu bo kdaj to tudi kaj prineslo. V prvih letih sem bil nemalo presenečen, ker sem dobil veliko v primerjavi s tistim, kar sem "pustil notri". Če bi dajal v podjetja tod okoli (pri tem je mislil očitno na idrijsko občino, op. ured.), bi dobil bistveno manj ali pa sploh nič, saj v Hidrii še nikoli niso nič izplačali. Je pa to tudi dobra naložba za morebitne še slabše čase, kot so danes. Dokler je tako, je v redu. Sicer pa imajo vse v rokah pravniki, ki jim je treba zaupati.

Franc Vidmar, Kolektorjev upokojenec

V Kolektor sem vložil svoj certifikat, ker pa nam podjetje ni moglo izplačati dela dobička, preostalega je vsako leto namenjalo za razvoj, so nam protivrednost nakazali v markah na knjižice. V zameno za slednje smo dobili delnice družbe FOND. "Fejst souči so to." Vsako leto kaj dobimo. Na začetku so nam delnice celo ponujali v odkup, zato jih imam več, kot bi jih imel sicer. Nič nas niso silili, kdor ni podpisal, pač ni. Nikoli nisem računal, da bom kaj dobil, sem pač dal, ker sem bil od vsega začetka v podjetju. Nič mi ni žal. Prepričan sem, da bomo dividende tudi v prihodnje še dobivali. So dobra finančna injekcija, s katero si lahko kaj več privoščiš. Zdravje mi ne dopušča, da bi hodil po svetu, sem pa zato denar vložil v hišo, sem finančno sodeloval s sinom.

Silvester Jesenko, Kolektor

Jaz sem prišel v Kolektor pozneje in zato certifikata vanj nisem vložil, sem pa kasneje, pred dvanajstimi leti, kupil nekaj delnic. Gleđano nazaj je bila to zelo dobra poteza. Delnic nisem prodal niti takrat, ko smo gradili hišo, sem raje pri banki najel posojilo. Za nakup sem se odločil zato, ker se mi je ponudba o nakupu delnic podjetja, v katerem delam, zdela vabljiva. Nisem pa nikoli špekuliral z donosi, čeprav so dividende vseskozi glede na vrednost delnic sprejemljivega ranga. Ta naložba je zame dobra naložba. Jaz nimam veliko. Pravijo, da jih je pametno kupiti toliko, kolikor si še pripravljn izgubiti. Zato me ne skrbi, a me hkrati veseli, da vidim za delež, ki ga imam, svetlo prihodnost.

Marija Lapanja, Kolektor

Ko so mi dali to možnost, so mi hkrati dali možnost, bolj se povezati s tem podjetjem, pa morda od tega kdaj tudi kaj imeti. Izkazalo se je, da zelo hitro. Mislim, da smo v glavnem vsi, ki smo delali takrat v Kolektorju, vložili certifikate vanj. Tisti, ki smo bili že malo starejši, smo želeli, da bi tudi naši otroci vanj vložili certifikate, kar pa se ni dalo, zato so nam omogočili, da smo jih vložili v banko Vipa. Gre za lepo vsoto, ki jo prejmem vsako leto. Nisem imela priložnosti, da bi delnice še dokupovala, ker preprosto nisem vedela, da obstaja taka možnost. Mislim, da veste, kaj imam v mislih.

Izplačilo dividend oz. udeležbe pri dobičku družb FOND in Kolektor Group

V lanski poletni številki Komunitatorja smo prikazali izplačilo dividend družbe FMR Holding v desetletnem obdobju od 1999 do 2008, ki jih je bilo za 4.532.471,22 evrov. Tudi letos septembra so delničarji FMR Holdinga, ki so zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci družbe Kolektor Group, prejeli dividende v skupni višini 658.165,50 evrov. Delničarji družbe FOND, ki ravno tako prihajajo iz vrst zaposlenih in bivših zaposlenih na Kolektorju, so letos prejeli dividende v skupni višini 382.225,00 evrov. Sredstva za izplačilo dividend sta obe družbi bodisi posredno ali neposredno pridobili od družbe Kolektor Group, ki je v preteklih desetih letih svojim lastnikom izplačala preko 51 milijonov udeležbe pri dobičku.

Tako je družba Kolektor Group za razliko od nekaterih drugih podjetij v bližnji soseščini vsa ta leta skrbela, da so njeni zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci poleg plače oz. pokojnine prejeli tudi dividende preko družb FMR, FMR Holding in FOND, ki so praviloma naraščale iz leta v leto. Tako je bilo tudi letos, ko so omenjene tri družbe svojim delničarjem izplačale več kot en milijon evrov dividend.

Izplačilo dividend oz. udeležbe pri dobičku v primerljivih Idrijskih družbah				
Leto	FOND	Kolektor Group	Hidria	H&R
2000	88.332,50 €	3.983.148,65 €	0 €	0 €
2001	100.951,43 €	5.528.009,31 €	0 €	0 €
2002	125.304,62 €	5.905.591,72 €	0 €	0 €
2003	250.609,25 €	7.611.099,98 €	0 €	0 €
2004	2.592.054,75 €	6.500.271,24 €	0 €	0 €
2005	285.144,38 €	10.015.022,53 €	0 €	0 €
2006	304.586,05 €	6.509.764,65 €	0 €	0 €
2007	341.616,00 €	4.000.000,00 €	0 €	0 €
2008	388.175,00 €	0 €	0 €	0 €
2009	382.225,00 €	1.000.000,00 €	0 €	0 €
Skupaj	4.858.998,98 €	51.052.908,08 €	0 €	0 €

Letošnjim štipendistom predstavili štipendijsko shemo

Mateja Petrič, Nina Primožič

Dosedanjim 126 Kolektorjevim štipendistom se je po letošnjem izboru pridružilo še 30 novih dijakov in študentov, ki bodo po končanem šolanju oziroma študiju svoje delovno mesto našli v enem izmed Kolektorjevih podjetij. Ker se Kolektor že tretje leto zapored vključuje v regijsko štipendijsko

shemo, katere nosilec je Posoški razvojni center, smo izbranim štipendistom v sredo, 30. septembra, in četrtek, 1. oktobra, v prostorih novega Razvojno-tržnega centra v Idriji predstavili postopek podeljevanja štipendij, čas pa smo si vzeli tudi za razjasnitev morebitnih vprašanj.

Regijska študentska shema je instrument regije, ki temelji na partnerstvu med podjetji, nosilcem regijske študentske sheme ter državo. Naloga podjetij – delodajalcev je, da izrazijo potrebo po bodočih perspektivnih kadrih, zagotovijo polovico potrebnih denarnih sredstev za študentske ter izbranim študentom po končanem študiju oz. šolanju zagotovijo delovna mesta. Nosilec regijske študentske sheme nastopa v vlogi študentskega, ki skrbi za nemoteno izvajanje študentske sheme, država pa iz Evropskega socialnega sklada zagotovi drugo polovico denarnih sredstev za izplačilo študentske. Posebnost študentske sheme, v primerjavi s "klasičnim podeljevanjem študentske", je ta, da se morajo bodoči študenti prijaviti na javni razpis, ki ga je konec meseca septembra objavil

Posoški razvojni center. Po opravljenih formalnostih in končnih rezultatih javnega razpisa sklenejo študentski, delodajalec in študent tripartitno pogodbo o študentsiranju, s katero se opredelijo medsebojne pravice in obveznosti.

Študenti so, kljub temu da prejemajo študentsko iz regijske študentske sheme, v Kolektorjevih podjetjih deležni vseh ugodnosti – opravljanje obvezne prakse in mentorstvo pri praktičnem delu, sodelovanje in mentorstvo pri izdelavi seminar-skih, raziskovalnih in diplomskih nalog, uporabo sodobne tehnične opreme, delo na posameznih projektih in, kar je za vse najpomembnejše, zaposlitev po uspešno zaključenem šolanju.

Tretji Dan zdravja

Koncern Kolektor je skupaj z idrijskim Zdravstvenim domom spet pripravil tako imenovani Dan zdravja. Akcija je bila namenjena vsem občanom idrijske občine in delavcem, ki so zaposleni v koncernu Kolektor. V izvedbo akcije je bilo vključenih 23 zdravstvenih delavcev oziroma kar tretjina zdravstvenega osebja idrijskega Zdravstvenega doma, ki so na stojnicah predstavili zdrav način življenja, kako preprečimo srčno-žilne bolezni in osteoporozo.

Ob tej priložnosti se je bilo mogoče seznaniti z zdravo prehrano, športnimi aktivnostmi, izmerili so tudi telesno težo, telesne maščobe, mišično maso in izračunali indeks telesne mase. Obiskovalci so se lahko seznanili tudi s posebnostmi nordijske hoje. Odziv na akcijo Dan zdravja je bil dober. Po besedah Urške Močnik, strokovne vodje Zdravstvenega doma, so se Dneva zdravja, ki so ga pripravili že tretje leto zapored in je ena redkih tovrstnih akcij pri nas, v glavnem udeležili občani srednjih let in upokojenci. Sicer pa zdravstveni delavci ugotavljajo, da v idrijski občini niso nič bolj bolni ali zdravi od povprečja v državi. Najbolj jih tarejo srčno-žilne bolezni, zato je bilo preventivi na tem področju posvečene tudi največ pozornosti. Dan zdravja je ekipa Kolektorjevih tekačev izkoristila tudi za trening pred Ljubljanskim tekaškim maratonom. Proga, na kateri so tekli, je bila speljana od Idrije do Idrijske Bele in po isti trasi nazaj.

V zadnjem času ljudi najbolj pritegne nordijska hoja, kar se je potrdilo tudi na tokratnem Dnevu zdravja. Stojnice, ki so jih postavili zdravstveni delavci, druga brez druge ne bi mogle biti, ker so se dopolnjevale. Letos je bila še ena več, saj so organizatorji povabili tudi stojnico s pridelki ekološke kmetije Dolinar.

Sicer pa smo od pristojnih slišali, da je marsikdo prišel na Dan zdravja tudi zato, da je preprosto potešil svojo radovednost in izkoristil možnost brezplačnega pregleda in nasveta. Pa še brez čakanja je šlo.

7. tradicionalni Kolektorjev kolesarski vzpon na Vršič

Miran Hvala

Prejšnji mesec, 19. in 20. septembra, smo končno izpeljali že 7. tradicionalni Kolektorjev kolesarski vzpon na Vršič. Vzpon smo planirali že za prvi vikend, a nam vreme ni bilo naklonjeno (sobotno deževno jutro, sneg na Vršiču in zaprta cesta Vršič-Kranjska Gora). Drugi vikend so nas vremenarji prestrašili s slabo napovedjo za soboto in nedeljo, ta vikend pa smo kolesarji vrnili vremenarjem milo za drago in se kljub ponovno slabi napovedi korajžno podali na 260 km dolgo pot.

Udeležba je bila sicer zaradi dveh predstavitev kar za dve tretjini manjša, kot bi bila na planirani termin (montaža linije v LIV-u, obisk v Laktaših, sobotno delo v obratu A in B zaradi povečanega obsega dela ...), vendar pa je kljub temu vseh deset udeležencev vzpona uživalo v prekrasnem vremenu z ravno pravimi temperaturami za kolesarjenje.

Trasa prvega dneva je bila tradicionalna: iz Idrije preko Mosta na Soči, Kobarida Bovca, po dolini Trente na Vršič in spust v Kranjsko Goro. Po večerji

smo imeli še podelitev nagrad naših sponzorjev, ki smo si jih zaslužili prav vsi, saj smo tudi tokrat dokazali, da smo še vedno v odlični formi in smo čez leto dobro skrbeli za svoje zdravje. Nato je sledil še obvezen TV-ogled zelo napete tekme naših letos zelo uspešnih košarkarjev proti ekipi Srbije.

Ko smo prespali noč in so se živci ohladili, smo jo tokrat namesto čez Dražgoše prvič proti domu mahnili na italijansko stran, mimo Trbiža skozi Cave di Predil, čez prelaz Predel skozi Bovec, Kobarid in po dolini Idrije nazaj v Idrijo.

Ob tej priložnosti bi se kolesarji še posebej radi iskreno zahvalili našim zvestim sponzorjem, ki so

nam tako ali drugače pomagali pri izpeljavi naše aktivnosti. To so: Kolektor Sikom, Nebesa, ASTECH d. o. o., ASCOM, Kolektor Synatec, Prena d. o. o., ELKRAM Miran Krapež s. p., RCT Trans Boris Ržek s. p., TIM Mlakar in Žolna šport. Nenazadnje pa bi se radi zahvalili tudi šoferju našega spremljevalnega vozila Ediju Čuku, saj je poleg asistenc na cesti poskrbel tudi za foto- in videodokumentacijo, potrebno za izdelavo spominskega DVD-ja.

Nekaj fotografij s kolesarske ture si lahko ogledate na Kolektorjevi fotogaleriji (http://moss2007srv/SI/Foto_galerija).

Kolektor Bosna - Orodjarna

Nikola Ačić

Koncern Kolektor je v Laktaših uredil novo orodjarno v okviru Kolektorja Bosna. V njej trenutno delajo trije delavci: Goran Kropovnicki (profilno brušenje in brušenje žag), Ognjen Malinović (rezkanje) in Nikola Ačić (potopna in žična erozija).

Že v začetni fazi našega dela smo prevzeli celotno brušenje in ostrenje nožev z obstoječih štanc izolacije in lamel ter za izdelavo matric in nožev za štancanje izolacije. Ponosni smo na stroje in orodje, ki jih posedujemo, in pričakujemo, da manjkajoče čim prej dobimo. Naš končni cilj je namreč, da v prihodnje izdelamo vsa orodja, ki so potrebna za proizvodnjo komutatorjev v Kolektorju Bosna, in te storitve ponudimo tudi okoliškim podjetjem. Zadovoljni smo, da smo prvi lastniki licence za Mastercam v BiH, to je softvera (programske opreme) za programiranje CNC strojev, ki ga trenutno

uporabljamo za programiranje žične erozije in rezkanje. Naslednji projekt naše orodjarne je nakup CNC stružnice in stroja za okroglinško brušenje, s čimer bomo zaokrožili naše delo in našo ponudbo. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem našim delovnim kolegom iz koncernove matične orodjarne,

Goran Kropovnicki – orodjar (brušenje). Star sem 43 let. V Kolektorju Bosna sem zaposlen od odprtja podjetja. Tri leta sem delal na programu velikih komutatorjev, zdaj pa delam v orodjarni. Pred prihodom v Kolektor Bosna sem 18 let prav tako opravljaj podobna dela v orodjarni. Kolektorjeva orodjarna v Bosni je dobra, saj bomo po pričakovanjih potrebna orodja dobivali prej kot sicer. Upam, da bomo z njimi delali dobro in imeli veliko dela.

ki so nam pomagali in nam še pomagajo. Kaj naj zapišem za konec: ko bomo imeli še kakšne lepe novice o novostih, se spet oglasim iz Orodjarne Kolektor Bosna.

14. Ljubljanski maraton s skoraj sto naših

O tej tekaški preizkušnji spet lahko pišemo samo v presežnikih. Dobra organizacija, vreme kot smo si ga želeli, rekordna udeležba. Naše, Kolektorjeve barve, je zastopala ena najštevilčnejših ekip. Če odštejemo več kot 200 Nizozemcev, ki so se v Ljubljano pripeljali s posebnim letalom, in ekipo Kluba Polet, smo bili med najštevilčnejšimi ekipami v 13.000 glavi množici tekačev. Na startu 10 kilometrske tekaške preizkušnje se je zbralo 12 naših žensk in 39 moških, na 21 kilometrski progi so tekle 4 pripadnice nežnejšega spola in 33 moških, na 42 kilometrski maraton pa so se podali trije naši predstavniki.

Največja novost letošnjega Ljubljanskega maratona, ki je bil poleg kolesarskega maratona Franja za nas ena najpomembnejših rekreativnih preizkušenj, so bile nove trase prog. Start vseh tekov je bil letos na Šubičevi ulici pred Parlamentom, cilj vseh tekov pa na Trgu republike, kjer je bil tudi glavni prireditveni prostor. V naš fotografski objektiv smo ujeli v glavnem le glavnino tistih udeležencev, ki so se na rekreativni tek (10 km) ter na 21 in 42 kilometrska maratona iz Idrije pripeljali organizirano in nekaj utrinkov s prizorišča. Na prireditvenem prostoru je bila namreč nepopisna gneča, saj je 13.000 tekačev spremljajo in bodrilo zagotovo še najmanj toliko spremljevalcev.

Kolektor Liv pomagal reprezentantom v lokostrelstvu na SP v Italiji

Jože Fajdiga

Lokostrelstvo je šport, katerega korenine segajo daleč v zgodovino. Lok je eno prvih človekovih orožij in je pomembno vplival na obstanek in razvoj človeške vrste.

Danes se lok kot orožje še vedno uporablja – predvsem v ZDA je zelo razvit lov z lokom. Veliko bolj razširjeno je lokostrelstvo kot športna disciplina. Poznajo ga po vsem svetu. Lokostrelska tekmovanja potekajo vse od prijateljskih tekmovanj do državnih (tudi šolskih) prvenstev, mednarodnih tekmovanj ter tekmovanj na svetovni ravni. Lokostrelstvo je tudi olimpijski šport.

V Sloveniji je registriranih 40 lokostrelskih klubov. Postojnski LK MINS sodi med najstarejše. V klubu je včlanjenih preko sto lokostrelcev, večina med njimi aktivnih lokostrelcev. Klub deluje vse od leta 1980 in je uspešen na domačih in mednarodnih tekmovanjih.

V letošnjem letu so trije člani LK kluba MINS, skupaj z ostalimi reprezentanti, zastopali Slovenijo na FITA 3D svetovnem lokostrelskem prvenstvu. Udeležbo je podprl tudi Kolektor Liv. Tekmovanje se je od 16. 09. do 20. 09. 2009 odvijalo v italijanskem mestu Latina. Nastopili so tekmovalci iz 23 držav. Tekmovalci LK MINS so se pomerili z različnimi vrstami lokov in zasedli naslednja mesta:

- **Vanda Natlačen** – disciplina: dolgi lok – ženske - 5. mesto
- **Špela Fajdiga** – disciplina: instinktivni lok – ženske - 12. mesto
- **Andrej Natlačen** – disciplina: dolgi lok – 22. mesto

Tudi ostali slovenski tekmovalci so se v hudi konkurenci dobro odrezali, največji uspeh pa je ekipno tretje mesto slovenske ženske ekipe.

3D lokostrelstvo je ena od lokostrelskih disciplin. Tekmovalna proga je postavljena v naravnem okolju in je zanimiva in praviloma zelo razgibana. Običajno 3D progo sestavlja 28 tarč. Tarče so kopije različnih živali, izdelane iz umetne snovi. Tekmovalci se v skupinah premikajo od tarče do tarče in se z različnih oddaljenosti trudijo doseči najboljši zadetek. Prav tako so tekmovalci razdeljeni glede na vrsto loka, ki ga uporabljajo, in glede na starostno kategorijo.

Rešitev nagradnega vprašanja:

Kateri sadež je po novem zaščitni znak Kolektorja?

JaBolko

Zaboj omenjenega sadeža prejme **Jožica Prelovec**, Šolska ulica 2, 5281 Spodnja Idrija

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Poletje je za letos oddelalo svoje in če že po dnevni temperaturah ni bilo opazno, da se je letni čas zamenjal, pa je to več kot jasno vidno po tem, kaj lahko kupimo na tržnici. Narava letos ni skoparila, zatrjujejo sadjarji in vinogradniki. Slednji celo govorijo o optimalnem pridelku. Počakajmo do Martinovega, pa bomo videli kaj in kako bo.

Tudi gob je baje letos toliko, kot že dolgo ne in nekaj sobot nazaj je prodajalka na "placu" imela tako lepe jurčke, da si nisem mogel pomagati in sem si jih kupil nekaj kilogramov. Še istega dne so se naučili plavanja v kisu, kjer jim družbo delajo šalotka, česen, lovor in poprova zrna. Tisti z največ sreče, bodo tam ostali do pomladi.

Kaj pa je novega v Nebesih? Začetek oktobra je uporabnikom Restavracije Kolektor prinesel novo spremembo na jedilniku. Poleg tega da smo mu popolnoma spremenili podobo, smo ga tudi vsebinsko prilagodili letnemu času. Po dolgem času se tako obetajo jesensko zimске jedi, kot so pečenice, kisló zelje in repa in matevž ...

Naj teh nekaj vrstic izkoristim še za malo reklame. Za pičle 4 (štiri) evre se lahko pri nas kvalitetno najeste, pa še kozarec brezalkoholne pijače dobite zraven. Nizka cena in visoka kvaliteta hrane pa sta dovolj tehtna razloga, da sami pri sebi razmislite, kaj se vam bolj splača ... vsak dan otepati isti sendvič, mogoče na nekem improviziranem mestu pojesti hrano iz kartonske embalaže ali pa se usesti za mizo in kot človek pojesti kvaliteten topli obrok – povrhu vsega za smešno nizko ceno.

Med tem ko razmišljate, se lahko sprostite ob preizkušanju naših jesenskih receptov.

SVINJSKI MEDALJONI V OMAKI Z MOŠTOM IN KOSTANJI 4 OSEBE:

- 480 g svinjske ribice
- sol
- poper
- 30 g olivnega olja
- 40 g sesekljané šalotke
- 1 dl dobre juhe
- 1 dl mošta
- 150 g kuhanega in olupljenega kostanja
- vejica rožmarina
- 10 g masla
- 10 g ostre moke
- sesekljan peteršilj

Svinjsko ribico narežemo na 12 medaljonov, ki jih solimo in popramo. Olivno olje segrejemo v ponvi in na njem opečemo medaljone. Prestavimo jih v drugo posodo in na preostanku maščobe prepražimo drobno sesekljanó šalotko. Zalijemo jo z juho in moštom ter dodamo kostanj in vejico rožmarina. V omako damo opečene medaljone in jed zgostimo z masleno kroglico, ki jo naredimo iz masla in ostre moke. Vse skupaj naj počasi vre še približno 5 minut. Na koncu jed obogatimo s sesekljanim peteršiljem in ponudimo.

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Nikola Ačič, Jože Fajdiga, Miran Hvala, Žarko Likar, Nataša Luša, Andrej Kren, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Mateja Petrič, Jože Podobnik, Nina Primožič, Filip Šemrl, Bernarda Uršič • **Foto:** Nikola Ačič, Arhiv društva vzdrževalcev Slovenije, Boštjan Brelih, Edi Čuk, Jože Fajdiga, GZS – Združenje kovinske industrije, odbor za orodjarstvo, Miran Hvala, Jože Kavčič, Žiga Kogej, Boštjan Novak, Mateja Petrič, Jože Podobnik, Andrej Potočnik, Nina Primožič, Filip Šemrl • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektorski.si

Frizerski salon Nataša

Tel. 05/37 22 920, GSM 031 302 877

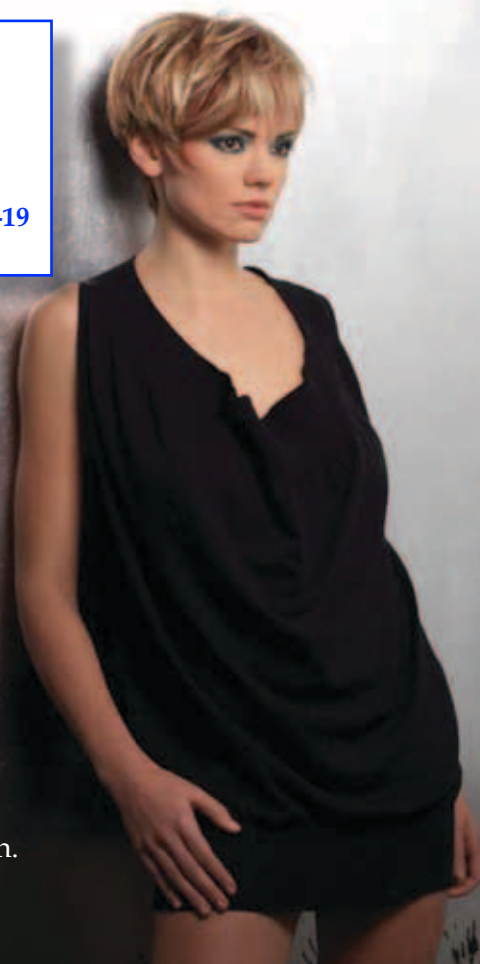
Delovni čas: ponedeljek in sreda 8-12, torek in četrtek 13-19
petek 11-19, sobota 7-12, nedelja in prazniki zaprto

LEPI LASJE SO VAM V OKRAS, ZATO NAJ VAM BOJO V PONOS

Prišla je jesen in s tem žal tudi mnoge težave, ki jih jesen prinaša vsaj na lasišču.

- IZPADANJE LAS
- SUHO LASIŠČE IN PRHLJAJ
- MASTNO LASIŠČE IN SUHI LASJE

Posebni tretmaji v našem salonu vam pomagajo, da te težave tudi odpravite. Vzemite si čas in si privoščite jesensko razvajanje v laseh.

**EVT
SISTEMI** d. o. o.

Ekologija, Varnost, Trgovina

Oktober - mesec požarne varnosti.

Zavarujte svoje premoženje in izberite gasilnik za svoj dom in avtomobil!

do konca novembra 10 % popusta
na vse vrste gasilnih aparatov

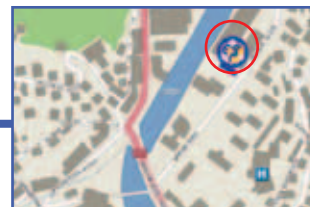
-10%

1 kg **20,41€**

2 kg **27,56€**

6 kg **42,97€**

9 kg **54,68€**

Vabljeni vsak delovnik med **10:00 in 15:00**
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 73 129**

Aprila bo PB Franja spet odprta za oglede

V soteski Pasice obnovitvena dela Partizanske bolnice Franje potekajo tako, da bodo končana prej, kot je bilo predvideno. Zato sploh ni pomembno, ali je to sredi delovnega tedna ali za vikend, ali je sonce ali dež.

Nove barake že dobivajo končno podobo, prav tako na novo urejen vodotok Čerinščice. Skratka, prizadevajo si, da bo ta spomenik človeški humanosti spet tak, kot je bil pred ujmo, ki ga je dobesedno odnesla. Zdaj se kaj takega ne bi smelo več ponoviti, saj so tudi v zaledju soteske izvedli obsežno sanacijo, in sicer plaz u nad Njivcem, ter postavili zaplavno pregrado na Čerinščici, za kar so porabili 450 tisoč evrov. Celotna sanacija pa bo stala okrog 2 milijona evrov ali manj, saj so se po besedah cerkljanskega župana Jurija Kavčiča zaradi recesije tudi gradbena dela pocenila. Pozimi bodo muzejski delavci pripravili opremo in material, s katerimi bodo na novo opremili barake bolnišnice, ki po odprtju res nikoli ne bo več taka, kot je bila pred ujmo, toda še vedno avtentično obnovljena.

VARGA STYLING STUDIO ŽENSKO / MOŠKO FRIZERSTVO

ZAČETEK JESENI NAM PRINAŠA

- Barve za naraven videz las
- Moltí blond sistem svetljenja & toniranja las - 40 nijans nevtralne, hladne in tople blond barve
- make - up, geliranje nohtov in ureditev naravnih nohtov
- Vrhunski izdelki za odpravljanje prhljaja, izpadanja las in izsušenih las.
- Kreativnost in vedno sveže ideje

SLOVENSKA CESTA 12
5251 SPODNJA IDRJA

V
A
R
G
A
S
T
Y
L
I
N
G
S
T
U
D
I
O

tel: 051/ 258-175

urnik:

PONEDELJEK od 08.00 do 15.00

TOREK od 08.00 do 15.00

SREDA od 08.00 do 12.00 & od 16.00 do 20.00

ČETRTEK od 13.00 do 20.00

PETEK od 13.00 do 20.00

SOBOTA od 08.00 do 13.00

Mladostne sanje o dirkanju zadovoljili z izdelavo gokarta

Sabina Carli

Poklicna matura v svoji četrti izpitni enoti zahteva izdelek in storitev z zagovorom. Maturanti se naloge lotijo na različne načine, Jan Eržen, Jan Jereb in Miha Klavžar, dijaki programa strojni tehnik na Gimnaziji Jurija Vege Idrija, pa so šolsko obveznost združili s svojimi mladostnimi željami po hitrem dirkanju in izdelali gokart.

Idejo o izdelavi vozila so dobili že konec tretjega letnika in s profesorjem Ivanom Klenovškom začeli iskati možne sponzorje, ki bi jim pomagali pri realizaciji zamišljenega projekta. Odločen korak se je zgodil v septembru oziroma oktobru 2008, ko je k nalogi pristopilo podjetje Tomos iz Kopra. Fantje so tako imeli zagotovljen vir materiala in lahko so začeli delati. Načrtovanje in virtualno sestavljanje gokarta v 3D programu je zahtevalo veliko dela z računalnikom in skupno je nastalo kar okrog 60 risb sestavnih delov vozila.

Začeli so s podvozjem, ki je izdelano po določenih predpisih za tovrstna vozila, kar pomeni, da je gokart primeren tudi za uradna tekmovanja in uporabo na slovenskih stezah. Vitalne dele, na primer diske, motor in elektroniko, so dijakom prispevali v podjetju Tomos, material za ogrodje pa so oblikovali v orodjarstvu Pišljar, podjetju Pipistrel iz Ajdovščine ter OGC-ju.

Po izdelavi projektne in izvedbene dokumentacije so fantje svoj izdelek, prototip gokarta, tudi testirali na tekmovalni stezi. Eden izmed izdelovalcev, Jan Jereb, s ponosom pove: "Naš prototip deluje. Preverjeno. Preizkusili smo ga na gokart stezi in doseže tudi hitrost do 50 km/h. Tudi naši sodelavci so bili navdušeni nad našim izdelkom."

Ker se sedaj že uspešni bivši maturantje zavedajo kvalitete svojega izdelka, je njihova želja tudi, da prototip ne ostane le rekvizit za njihovo zabavo, kar sicer nedvomno je, pač pa morda v prihodnosti ugleda luč sveta tudi kot proizvodni izdelek. Po besedah njihovega mentorja Ivana Klenovška bi bilo v Sloveniji predvideno možno prodati od 20 do 40 gokartov letno, predvsem v namene tekmovanj in uporabe na gokart stezah. Fantje tako trenutno iščejo potencialne proizvajalce, ki bi s proizvodnjo dosegali tudi donosnost tega projekta in njihovo idejo spravili na tržišče.

Poleg izobraževanja se Gimnazija Jurija Vege Idrija, posebno programa strojni tehnik ter mehatronik-operater, ukvarja tudi s promoviranjem tehničnih ved med učenci osnovnih šol, med osmo- in devetošolci, preden se odločijo za svojo poklicno pot. Dejavnost predstavlja pomemben prispevek mladostnikom k poklicni orientaciji, v Idriji pa opažajo tudi povečano število zainteresiranih za tehniko.

Na Placu kradeje zjemle!

Sabina Carli

“Od ristanca ostal je cestni prah ...” pravi zimzelena slovenska popevka. V Idriji vsaj enkrat na leto ni tako. Prvi septembrski vikend je poleg prve ohladitve po vročem poletju namreč prinesel tudi prireditev Dan krajevne skupnosti mesto Idrija. Letos je bila izvedena že tretje leto zapored in kot vsak dogodek podobnega kova z leti le pridobiva na svoji atraktivnosti in obiskanosti.

Kljub temu da jo je organizatorjem, Krajevni skupnosti mesto Idrija v sodelovanju s Turističnim društvom Idrija, sprva poskušalo zagosti vreme, se je na Mestnem trgu zbrala množica ljudi, eni pripravljene na boj, drugi le iz radovednosti. Prireditev je namreč osnovana na tekmovanjih med idrijskimi predeli mesta - “becirki”. Letos se jih je v ekipe oblikovalo kar 10 in zagrizeno so se spopadli v družabnih igrah. Dež je kmalu obupal in skupaj s soncem se je prikazala tudi mavrica, ki je povežala konca Idrije in s tem še poudarila pomen prireditve, ki ga izpostavlja predsednica krajevne skupnosti Majda Troha: “Ideja srečanja je povezovanje in spoznavanje prebivalcev znotraj becirkov, v času, ko živimo drug mimo drugega. Obuditi želimo spomin na stare družabno športne igre, ki so včasih povezovalle staro in mlado, in z njimi tudi spodbuditi nekaj tekmovalnega duha med ekipami. Vse aktivnosti so prilagojene tako, da so primerne za vse generacije – starejši se spomnijo na pozabljene igre iz otroštva, otroci pa spoznajo, kako zelo drugače in nemalokdaj bolj zabavno so si prosti čas krajšali njihovi starši in stari starši.”

Skupno kar 81 udeležencev se je spopadlo v petih različnih disciplinah. Na odru pod streho je potekal umirjen umski preizkus med ovčkami in volkovi vaukalca, z dežjem pa so se prvi spopadli zagrizeni balinarji. Predstavniki vseh generacij so skakljali po težavni tančuli, kjer so preglavice imeli predvsem z natančnostjo meta kamenčka, borci za svojo zemljo pa so svoje talente izkazali v igri zjemle krast, ki je gledalce postavila čisto ob rob prizorišča, saj je vključevala tudi preizkus natančnosti meta palice proti sotekmovalcem. Pravo kraljevsko disciplino, ki je vzbudila največ navdušenja med navijači, je predstavljalo ulične štreke. Vse popoldne je otroke zabaval čarovnik, ki je napihoval balone – najbolj učinkoviti so bili menda napihnjeni dežnički, ki so preganjali slabo vreme - ter balonasta očala, s katerimi si bolje videl svojega favorita.

Rezultati posameznih ekip so pod budnim nadzorstvom glavnega sodnika Leona Piska počasi zapolnili tabelo in “Klikl”, slavnostni prehodni pokal, je že nestrpnost čakal svojega dobitnika. Letos ostaja v rokah oziroma v ulicah Prejnute, ki si ga je v enoletno last priborila že lansko leto. Večer je popestrila predstavitev plesalk in plesalcev Plesnega kluba Idrija in seveda nastop legendarne slovenske skupine Hazard.

	Tančula	Balinajne	Vličejne štreke	Vaukalca	Zjemle krast	SKUPNO	MESTO
Prejnuta 1	7	10	8	8	10	43	1.
Razpotje	10	8	5	10	9	42	2.
Grapa 1	10	5	10	6	7	38	3.
Grapa 2	6	9	9	7	3	34	4.
Zavilčani	8	2	6	4	6	26	5.
Likarca	6	4	3	5	8	26	5.
Prejnuta 2	4	7	4	3	4	22	7.
Gasa	4	3	7	2	5	21	8.
DU Idrija 1	/	1	/	9	/	10	9.
DU Idrija 2	/	6	/	/	/	6	10.

????????????????????????????

Videospot idrijskih Banditov

Aleš Golja

Spot za pesem Rad Bi Le, ki napoveduje nov album, ki bo v kratkem izšel, so idrijski Banditi posneli v zapuščeni stavbi idrijske topilnice, v vsipnem jašku klasirnice. Kraj so si po besedah kitarista skupine, ki igra punk rock, Mr. AJ izbrali, ker so začutili posebno energijo in zgodovino preprostih, pridnih in delavnih ljudi, ki jo poseblja stavba, v kateri so na začetku tega meseca snemali dolgo v noč in na srečo končali, preden so bližnji sosedi popustili živci.

Zasedbo (Matt – glavni vokal, BB Bandit – kitata, back vokal, Mr. AJ – kitara, Red Bandit – bas kitara in Bone – bobni) drži skupaj močna energija, ki jo odražajo predvsem v živih nastopih tako z avtorskimi komadi, ki so nabiti s pozitivno neuničljivo idrijsko punk rock energijo, pa tudi s kakšno izvrstno odigrano priredbo oziroma coverjem. Po začetni krizi identitete je bilo s skupnimi močmi v svet potisnjeno ime benda, ki mu absolutno pristoji, če ga le povežemo s pravo mero energije in predanosti vsakega člana posebej ter vseh skupaj, ko v vas z odra suvajo pozitivne in poskočne zvočne

vibracije.

Banditi so začeli aktivno igrati sredi leta 2005. Za njimi je že več odmevnih koncertov (Rock Otočec) in tretje mesto na mednarodnem tekmovanju mladih bendov v italijanskem Azzano Decimo. Za svoj prvi singl Nick O'Teen, ki je bil odlično sprejet med poslušalci in gledalci, so posneli videospot. Med uigravanjem v novi zasedbi so na začetku preigrali kar nekaj znanih komadov njim sorodnega žanra, sedaj pa imajo že dovolj materiala, zato so se odločili, da ga nekaj spravijo tudi na CD plošček, na katerem lahko pričakujete deset avtorskih

komadov. Plošča je že posneta, čaka pa še na mix in master, ki ga bo delal Kemble Walters v Los Angelesu. Njihov debitantski album bo predvidoma izšel konec novembra.

Svoboden kot ptica

Mateja Rejc

Verjetno je vsak že pomislil, kako lepo bi bilo leteti kot ptica ... Nekaj tega hrepenenja po absolutni svobodi sem začutila tudi v svojem sogovorniku. Kadar ga povprašate po pticah, se mu oči zaiskrijo, usta pa kar sama razvlečejo v nasmeh. Branko Lapanja se ob svojem tehničnem delu kot vodja elektroinštalacij v podjetju Koling, d. o. o. v Idriji ukvarja s precej nenavadnim hobijem. Že od otroštva dalje namreč proučuje in obročka ptice. Danes kot zunanji sodelavec Prirodoslovnega muzeja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: muzej) vestno prenaša znanje in izkušnje na pripravnike, študente, prijatelje in vse, ki jih zanima ornitologija.

Zakaj vas zanimajo prav ptice?

Ptice se mi zdijo zanimive že od takrat, ko mi je prijatelj pokazal, kako se lovi na limanice. To je naravna vaba, izdelana iz lesene palčke, ki je na enem koncu namazana z lepilom iz bele omele. Lepilo sva s ptičje noge odstranila z alkoholom in posušila s pepelom. Ujete ptice sva v kletkah za nekaj časa zadržala kot vabo, saj so s petjem in klicanjem vabile druge.

Zdaj se ukvarjam z opazovanjem ptic na terenu. Gre za proučevanje selitev, razpršenosti, življenjskih navad in uspešnosti njihovega razmnoževanja. Pridobil sem dovoljenje za obročkanje ptic na terenu in tako postal zunanji sodelavec muzeja.

Kako poteka obročkanje na terenu?

Tereni za velike ulove so močvirja. Tu postavimo standardne lovne mreže. Pticam, ki se ujamejo v mreže, določim vrsto, spol, starost, izmerim težo in jim na nogo pritrdim aluminijast obroček s številko in podatki o mestu obročkanja. Če je ptica posebno zanimiva, jo tudi poslikam, potem pa izpustim nazaj v naravo. Vse podatke ob koncu lovne sezone pošljem v muzej.

Najbolj zanimivo je, kadar ujamem ptico, ki že nosi tuj obroček! Podatke z obročka sporočim v našo bazo, ta pa jih naprej posreduje v EURING, zvezo evropskih obročkvalnih postaj. Take najdbe so iskricke mojega dela.

Zakaj so te najdbe tako zanimive?

Zaradi velikih razdalj, ki jih ptice preletijo! Na Vrhniki sem ujel bičjo trsnico, ki so jo obročkali na Finskem tri dni pred tem. V treh dneh je preletela 2100 km zračne razdalje, se pravi povprečno 700 km na dan! Zaradi izjemnega navora tako majhna ptica izgubi tretjino telesne teže, ki jo mora nadomestiti pri naslednjem hranjenju ...

V Srednjeafriški republiki pa so ujeli kmečko lastovko, ki sem jo obročkal na Vrhniki. Pri selitvi je opravila več kot 5000 km dolgo pot.

Včasih se napletejo cele zgodbe, kot na primer tale iz Zimbabveja: mama je pripeljala otroka k zobozdravniku, ker se mu je pri kosilu med zobmi zataknil aluminijasti obroček s ptičje noge. Zobozdravnik je bil Srb in je obroček poslal v Slovenijo, saj so bili na njem naši podatki.

Ali pa zgodba o libijskem vojaku v Alžiriji. V njegov šotor sredi puščave je priletela lastovka z obročkom. Ujel jo je, prebral podatke z obročka in spisal pismo, ki je priromalo do mene. Navdušil ga je svobodni let ptice, saj je bil sam že več let zdoma ...

Zunanji sodelavci pa sicer delate kot prostovoljci?

Finančno so podprti le določeni raziskovalni projekti, ki jih naročijo družbe ali fakultete.

Zunanji sodelavci muzeja pa delamo kot prostovoljci. Moje plačilo je zanimiva najdba!

Svoje znanje in izkušnje radi prenašate tudi na mlajše ..

Sodelujem s pripravniki, ki si želijo pridobiti dovoljenje za obročkanje in opazovanje ptic in bodo bodoči zunanji sodelavci muzeja, s študenti, dijaki, doktorji znanosti, in z vsemi, ki se jim zdi opazovanje ptic zanimivo. Večkrat me obiščejo tudi ornitologi iz tujih evropskih držav, s katerimi si radi izmenjujemo izkušnje.

Želim vam zanimivo lovno sezono! Hvala za pogovor.

🏠 Gozdni strnad (*Emberiza rustica*) z obročkom, ulovljen na Vrhniki leta 2003

Kako uporabni so podatki, ki jih pridobite s terenskim proučevanjem ptic?

Zelo! Ne zgolj za proučevanje selitev in preživetja posameznih ptičjih vrst, temveč tudi pri ohranjanju naravnih habitatov. Pri vseh večjih posegih v naravo morajo gradbene družbe pridobiti podatke o obstoječih vrstah na izbranem področju. Finančna sredstva za take okoljevarstvene projekte črpamo iz virov Evropske unije.

Ob nedavnem pojavu t. i. ptičje gripe smo sodelovali z veterinarji, ki so ujetim pticam odvzeli vzorce krvi za nadaljnje preiskave.

🏠 Pri opazovanju ptic v Makedoniji leta 1980

Na vojskarski planoti je še pet medvedov

Filip Šemrl

Komaj petnajst minut čez polnoč, ko so 1. oktobra spet odprli lov na medvede, je Denis Hribšek iz Sevnice na Bukovem Vrhu nad Hudim poljem na območju lovske družine Krekovše uplenil 130 kilogramov težkega rjavega medveda, starega tri do štiri leta. Spremljal ga je Zlatko Krivec iz Otlice, ki je bil do lani gospodar v omenjeni lovski družini in skrbi za krmljenje medvedov.

Ne gre za vzdrževanje mrhovišča, kar je prepovedano, temveč za krmišče, ki je po evropski in naši zakonodaji dovoljeno. Na omenjeno lokacijo stalno hodi od pet do šest medvedov. Upleni je usodne noči očitno prišel zadnji, zato je tudi "nastradal". Ostali bodo imeli prihodnji dve leti mir, saj so v OZUL-u (Območno združenje upravljaljskih lovišč visokozahodne kraške regije) s to uplenitvijo že izpolnili "kvoto", ki jim je bila odobrena. Pred tem so medveda uplenili na območju lovske družine Hotedršica, kapitalni je padel na območju lovske družine Trnovo, Zlatko Krivec pa je predlani sam uplenil šest let starega medveda. Sicer pa lahko letos v naši državi lovci uplenijo največ sedemdeset medvedov.

Kako lahko trdimo, da je na našem območju še pet medvedov, ne da bi bila trditev preveč lovska? Zlatko Krivec pravi, da zelo preprosto in zanesljivo. Namreč, pred dvema letoma je sam sodeloval pri ugotavljanju njihovega števila. Z DNK analizo vzorčenja

medvedovih dlak in iztrebkov so ugotovili natančno število osebkov. Mi pa dodajamo,

▲ V LD Krekovše so prvič uplenili muflona: Muflonov v naših krajih ni, so jih pa pred leti naselili na območje sosednje LD Kozja stena. Zlatko Krivec pravi, da jih je letos že večkrat videl, da pa se mu je tokrat nasmehnila sreča. Upleni ga je v Tisovcu. Obdržal bo samo trofej, ker ima enega doma že nagačenega. Ta je bil star leto in pol in težak 30 kilogramov.

Ex-tempore Cinober 09

V Galeriji Mestne knjižnice in čitalnice Idrija so 20. oktobra letos svečano odprli razstavo likovnih del letošnjega že 4. slikarskega Ex-tempora, ki ga je pripravilo likovno društvo "Cinober" Idrija. Sodelovalo je 37 avtorjev različnih generacij iz 17 slovenskih mest in Gorice /Italija/, ki so na ogled postavili 48 likovnih del.

Organizatorji so na podlagi ocen tričlanske strokovne žirije podelili številne diplome in priznanja ter nagrade. Nagrajence in njihova

likovna dela je predstavil umetnostni zgodovinar prof. Janez Kavčič.

Za delo "Konec hiše No 265" je Nande Rupnik iz Idrije prejel tretjo nagrado v višini 400 evrov, ki jo je podelila Krajevna skupnost Idrija.

Slikarka Silva Karim iz Ajdovščine je za delo "V objemu svetlobe" prejela drugo nagrado v višini 600 evrov, ki jo je prispevalo Likovno društvo "Cinober" Idrija.

Strokovna žirija pa je kot najboljše likovno delo letošnjega Ex-tempora ocenila delo idrijskega slikarja Danila Jereba "V sožitju teme in svetlobe", za kar je prvo nagrado v višini 800 evrov nagrajencu izročil Bojan Režun, podžupan Občine Idrija.

Razstava je na ogled do konca meseca oktobra letos.

“Bienvenido a Miami”

Andrej Božič

Na strokovno ekskurzijo v Miami sem “odletel” s sošolci, absolventi Fakultete za turistične študije Turistica. Ekskurzijo je pripravil prof. dr. Rok Ovsenik z namenom, da vidimo, kako je organiziran turizem na Floridi. Turizem Miami je namreč v devetdesetih zapadel v krizo. Rešitve, ki so jih uvedli, pa so bile revolucionarne za tiste čase.

Moje spoznavanje z mestom se je pričelo ob izstopu z letališča. Po prijetni klimi znotraj stavbe se mi je vroč in vlažen zrak z vso težo usedel na pljuča. Zasmejala se mi je in sam sebi sem rekel: “Welcome to Miami.” Ko smo se vsi zbrali, smo se naložili v kombije ter se odpravili proti hotelu Days Inn, kjer smo bili nastanjeni. Med vožnjo proti hotelu smo uživali v pogledu na zalivčke, jadrnice, palme in stolpnice. Če na kratko strnem svoj prvi vtis, bi rekel, da je Miami kombinacija tropskega otoka in New Yorka. Skoraj neverjetno se mi je zdelo, da na svetu obstaja velemesto z utripom in izgledom idilničnega tropskega otoka. Po namestitvi smo prvi dan zaključili z mrzlim budweiserjem na balkonu naše sobe.

Naslednji dan smo odrinili iz hotela okrog osmih zjutraj. Pot nas je najprej popeljala do univerze St. Thomas, kjer potekajo dodiplomski in podiplomski študijski programi. Študentje med študijem bivajo znotraj kompleksa univerze, ki se mu drugače reče “campus”. Človek se hitro privadi življenja v njem. Prostran kompleks je namreč posejan s palmami in fon-

tanami, med katerimi se nahajajo številna športna igrišča (baseball, tenis, nogomet itd.) in dvorane, študijski in namestitveni objekti, pošta, restavracija in še kaj. Nisem imel občutka, da sem na univerzi, ampak v turističnem središču nekje v tropih. Dekan je v enem stavku lepo povzel tamkajšnje življenje: “Ko se zjutraj zbudim in grem v službo, se počutim, kot da sem na počitnicah!” Še kako res!

Iz St. Thomasa smo odrinili proti centru Miami (downtown), kjer so vse pomembnejše inštitucije in hoteli. Na prehodu med stolpnicami, največja meri v višino 191 m, sem se počutil kot mravlja v travi. Tu smo si ogledali prestižni hotel iz verige Four Seasons. Povprečna cena nočitve v osnovni sobi tega hotela se giblje okrog 250 dolarjev. Cena predsedniškega apartmaja v velikosti 263 m² pa znaša okrog 6000 dolarjev na noč. Da bi dobili končno ceno, je potrebno prišteti še davek in obvezno napitnino, ki znaša 18 % cene. Hitro ugotovimo, da so sobe težko dosegljive normalnim smrtnikom. Kljub temu ima hotel 85-odstotno povprečno letno zase-

denost. Gost je deležen storitev in odnosa zaposlenih, ki ga morda lahko pri nas nudi prenovljeni Palace v Portorožu. Mislim, da razliko v kvaliteti storitev ustvarjajo plačilni sistem, sistem napredovanja in odnosa do zaposlenih ter zavedanje, kako se ustvarja posel v turizmu. Prihodek osebja v ZDA je v veliki večini odvisen od napitnin. To pa pomeni, da če zaposleni ne bo prijazen, ustrežljiv in na sploh ne bo nudil kakovostne storitve, posledično dobi manjšo napitnino in s tem nižjo plačo. S tega vidika si sam določa količino zasluženega denarja. Tak sistem bi v Sloveniji trenutno verjetno težko uveljavili, saj je mentaliteta naših gostov in kadrov drugačna kot v ZDA. Po ogledu smo si v Ale Steakhouse privoščili pečene kurje perutničke ter se odpravili proti našemu hotelu.

Po okrepljenem spancu smo se odpravili na celodnevni ogled kazinojskega kompleksa Seminole. Najprej nam je vodja izmene razkazal hotel in kazino ter razložil organiziranost kompleksa, na koncu pa so nam razdelili kartice s po 25 dolarjev kredita, da preizkusimo svojo srečo. Najzanimivejša točka dneva in večera je bil glasbeni koncert skupine, ki je imitirala slavne The Beatles. Štirje člani so bili neverjetno podobni Lennonu, McCartneyu, Harrisonu in Ringu. Ob izvedbah njihovih uspešnic je vsa dvorana vršala od navdušenja. Zdelo se je, kot da smo se vrnili v čas “beatlomanije”. Za nameček nas je ob vkrcavanju v kombije presenetil še vozni park pred vhodom v kompleks. Očitno je postalo, da so glavni akterji kazinoja prikukali na plano šele zvečer. Pogled sta nam polepšala Bentley, vreden okrog 300.000 evrov, in Lamborghini Murcielago. Hja, kot sem rekel - prestiž in glamur Miami.

“BIENVENIDO A MIAMI” 2

Po “oddihu” v Seminole kazinoju smo absolventi Fakultete za turistične študije Turistica, pod okriljem prof. dr. Roka Ovsenika, nadaljevali strokovni del ekskurzije. Obiskali smo pristanišče v Miami, ki se uvršča na prvo mesto križarskega turizma v svetu. Tu pristajajo največje ladje križarke, ki prevažajo med 1000 in 3000 gostov. Prav zdaj pa prenavljajo terminal, ki bo lahko sprejel trenutno največjo križarko Freedom of the Seas s 3600 gosti. Zanimivo je, da take križarke poleg turistov prevažajo še okrog 1000 zaposlenih na ladji. Tako ni nič nenavadnega, da turistični del pristanišča izgleda lepše kot kakšno večje letališče. Čakalnice so opremljene z

Kampus na St. Thomas univerzi

usnjenimi sedeži, oprema VIP čakalnic pa je boljša kot oprema moje dnevne sobe v Ildriji. Vse skupaj pripomore, da ima gost nepozabno izkušnjo od check in-a do check out-a. Ponovno so nam dokazali, da vedo, kaj pomeni beseda turizem. Kdor je bil na križarskem terminalu v Benetkah, bo verjetno vedel, kaj hočem povedati.

Po utrujajočem, a zanimivem pristanišču nas je čakal prijetnejši ogled Seaquariuma. To je vodni park, ležeč v Key Biscaynu. Njihova glavna atrakcija je orka, ki je nastopala v filmu Free Willy 2. "Willy" je med prikazom svojih sposobnosti nekajkrat popolnoma zalil sprednje vrste in prav smešno je bilo opazovati bežeče gledalce. Ogledali smo si še predstave tjulnjev in delfinov in prav vsaka predstava je temeljila na neki zgodbi. Na primer: igra tjulnjev je predstavljala zgodbo potapljača, ki z morskega dna pobere školjko. Nakar so tjulnji, ki so predstavljali nekakšne podmorske varnostnike, začeli preiskavo in lov na hudodelca. Preprosto in mogoče celo malo bebavo, a sporočilo je bilo jasno. Ohranjajte morje za naše potomce! Izčrpani in "poučeni" smo zaključili dan ter se vrnili proti hotelu.

V nadaljevanju ekskurzije smo pričakali tudi dan spoznavanja okolišev Miamijsa. Pogledali smo si "Little Haiti" in "Little Havana". To sta predela, znana po tolpah in mafijcih, saj so se v njih zadrževali pretežno priseljenci iz srednje Amerike. Mestni svet Miamijsa je ustanovil predela pretežno zato, da bi izolirali kriminal na preostalih ulicah in s tem omogočili varno življenje prvotnih prebivalcev. Čeprav se je Little Havana danes že popolnoma preoblikovala in umirila, ostaja Little Haiti še zmeraj nevaren. Tja namreč niti policija ne zahaja po osmi uri zvečer, saj so tolpe oborožene do zob in zelo rade obračunavajo med sabo ter z drugimi. Tudi mi smo ubrali varnejšo varianto in se ustavili samo v Little Havani, kjer smo si privoščili pravo kubansko kavo, ki je bila najboljša, kar sem jih pil na Floridi. V bližnji trgovini pa sem si privoščil originalno kubansko cigaro, za proslavo svojega rojstnega dne, ki se je bližal. Cigare se prodajajo pod drugo znamko, saj je v ZDA še vedno prepovedano uvažati kubanske izdelke. Kljub temu da je ta predel popolnoma varen, ni priporočljivo na ulici zavpiti "Viva Fidel", saj so priseljenci s Kube bežali prav pred njim.

Po "kubanizaciji" smo se odpravili proti narodnemu parku Everglades, ki se v obsegu čez 6000 m² razteza čez tretjino južne Floride. Za narodni park je bil razglašen predvsem zaradi ohranitve njegovega krhkega ekosistema. Everglades je več ali manj neprehodno močvirje, v katerem so našle zatočišče številne živalske vrste. Med drugimi obiskovalec lahko vidi burmeškega pitona (nihče ne ve, kako se je znašel tam),

floridskega panterja (kritično ogrožena vrsta pume, katerih živi samo še sto primerkov), aligatorja itd. Na ogled smo se podali s propellerskimi čolni, saj bi vsak podvodni motor na čolnu prehitro "zaribal" zaradi trav, blata, rib, aligatorjev in podobnih podvodnih ovir na ozki poti skozi močvirsko travo. Na žalost pa nismo imeli sreče z vremenom. V obdobju, v katerem smo bili tam, ponavadi že pade kaj dežja, tokrat pa je bilo močvirje nenormalno izsušeno. Tako je naša vožnja izgledala kot drsenje po blatu med napol mrtvimi in mrtvimi ribami, aligatorji in ostalimi živalmi, ki so prečkale našo pot. Lahko pa rečem, da je doživetje vožnje s

propellerskim čolnom odtehtalo nastalo situacijo. Zvok motorja ob startu, šum propelerja, drsenje po blatu, moram reči, da sem se počutil kot v dirkalnem čolnu. V mislih sem imel samo eno stvar: moram priti ponovno, da vidim Everglades v polnem razcvetu! Ampak tedaj smo že začeli načrtovati težko pričakovano zabavo ...

"BIENVENIDO A MIAMI" 3

In sem ga dočkal! Tako imenovano prelomnico v življenju, 30. rojstni dan. Prvič, odkar smo zapustili preljubo Slovenijo, smo na plaži hotela priredili zabavo za rojstne dneve. Med ekskurzijo se nam je kar petim spremenilo število let, zato ni čudno,

↑ Downtown v Miamijsu

↑ Zid slavnih v "Little Havani"

Potovanja

da se je rajanje zavleklo do jutranjih ur. Vse, kar je lepo en dan, se lahko obrne v naslednjem. Tako se je tudi nam. Vsi poklapani in "malo" utrujeni smo naslednji dan šli na ogled bogatejših predelov Miamijs. Po vkrcaju na bivši parnik Jungle Queen smo počasi začeli plovbo po kanalih, ki jih je ustvarilo morje. Pluli smo mimo vil in ponekod celo gradov, v katerih lastniki ne živijo, ampak jih uporabljajo za "zimske" rezidence. To je tudi ena izmed posebnosti Miamijs. V devetdesetih je namreč Miami doživel hud upad prihodov turistov in posledično je turizem padel v hudo krizo. Rešitev so našli v rezidenčnem turizmu. Tako imajo na primer tudi vsi večji hoteli nekaj nadstropji, ki jih celo leto oddajajo ameriškim državljanom severnih zveznih držav. To so po večini upokojenci, ki prezimijo v Miamijsu. Poleg teh imajo svoje rezidence tudi zvezdniki kot Sylvester Stalone, Madonna in drugi. Neredko je pred vilo privezana ladja, dražja od stanovanjskega bloka.

Po oddihu, nekateri so na ladji tudi spali, smo se zapeljali po slavni ulici Ocean Drive. Ulica zaživi, ko se zvečeri, saj so na njej samo bari in nočni klubi, ki jih v svojem avtu čuva plastični Humprey Bogart. Pot nas je nato vodila mimo hotela Biltmore, prebivališča slavnega Ala Caponeja. Po smrti tega mafijca so se začele širiti govorice, da v njegovi priljubljeni sobi prebiva njegov duh. Vraže, ki jim gosti te sobe najverjetneje ne verjamejo.

Itinerarij ekskurzije nas je v naslednjih dneh popeljal na otoke južne Floride, slavne po absolventskih zabavah. Florida Keys sestavlja okrog 1700 otočkov, ki so med seboj povezani z nešteti mostovi. Najdaljši izmed njih meri celih 11 km in se vije od Middle Keys do Lower Keys. Mi smo se nastanili na najjužnejšem, Key Westu. Znanem po največjem oporišču vojaške mornarice na Floridi, kjer so snemali tudi film Zadnji dobri možje (Tom Cruise in Jack Nicholson). Oporišče so postavili zaradi obrambe proti Fidelovi Kubi, saj ta leži le 170 km čez mehiški zaliv. Mestece ima izgled tipičnega mesta Divjega zahoda. Hiše so iz lesa in

Presušeni Everglades

arhitekturno zelo podobne tistim iz čb filmov tridesetih let. Ko sem se sprehajal po ulicah, sem se spraševal, kdaj bo izza vogala prijahal John Wayne. Le-tega res ni bilo, smo pa v neki restavraciji videli pravega pirata. Z aro na rami in leseno nogo je mimoidoče nagovarjal z: "AAARGH, You know what's better than one hour? Happy hour! AAARGH!" (Veste, kaj je bolje kot ena ura? Vesela ura!).

Ob vsej tej ekstravagantnosti mesta me ne preseneča, da sem doživel tam tudi najneverjetnejšo zabavo v svojem kratkem življenju. Drugi večer v tem mestecu sva s sošolcem vstopila v bar, ki je imel na strešni terasi topless bar. Iz zanimanja sva se odpravila pogledat, kako tak bar izgleda. Ena beseda, osupljivo! Na vratih naju je najprej pričakal popolnoma nag moški, katerega sva na hitro obšla. Ko sva končno izostrila pogled po lokalu in plesišču, naju je stanje skoraj posedlo. Povsod okoli naju napol in popolnoma nage ženske in moški. Potrebovala sva par minut in močno pijačo,

da sva prišla k sebi. Nato pa sva si rekla: "To je verjetno prvič in zadnjič, da sva v takem baru. Na zdravje!"

S temi spomini smo zapustili Key West in se podali na pot nazaj proti Miamijsu. Ko sem mislil, da me že nič več ne more presenetiti, smo imeli še to srečo, da smo ulovili hip hop festival v Miamijsu. Festival je v začetku imel namen komemoracije za vse padle in veterane vojn, ki jih je Amerika bila. Nekje na poti se je vse skupaj izkrivilo in dandanes je ta festival bolj praznik za Afroameričane. V tistih dneh je Miami preplavljen z Afroameričani vseh zveznih držav. Statistika pa je ustrahujoča oziroma spravi človeka v žalost. Vsako leto jih več tisoč aretirajo, nekaj sto jih je ranjenih in več sto mrtvih. Šokantno! Mi smo se samo zapeljali čez Ocean Drive ulico, da dobimo vtis o dogajanju in meni osebno se je zdelo, kot da se je stemnilo. Na hitro smo se odpravili proti hotelu in zadnji večer preživeli v obujanju spominov in v želji po vrnitvi.

**PREVOZI OSEB IN SKUPIN
ORGANIZACIJA PREVOZOV
NAJEM VOZIL**

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija

☎ **041 648 393**

E-mail: rcctrans@amis.net

Lovrenška jezera

Marija Trušnovec

“Lovrenc – danes pri nas precej redko moško ime, enako naj bi bilo tudi z ženskimi različicami. Ime izhaja iz latinskega imena Laurentius (po mestu pri Rimu). Laurus = lovor, lovorova vejica. Na našem ozemlju je izpričano že v 10. stoletju. Iz besede so nastali različni priimki in imena pri Slovencih in drugih narodih: Lavrenčič, Lovrin, Lavrač, Lovre, Lawrence, Lovro, Lorenzo, Larry ...” (po prof. Kebru). Kakor koli že: naš Trio Lorenz je ponesel slavo v svet, Laura je postala slavna po svojem oboževalcu, pesniku Petrarcu, Dubrovčani se ponašajo s trdnjavo Lovrijenac, kjer je pred leti Rade Šerbedžija blestel s svojim Hamletom, Lovrečica – San Lorenzo je istrska vasica, reka St. Lawrence je odtok jezera Ontario v severni Ameriki, (Sv. Lovrenc je voda, Mississipi blatna voda, Ljubljana tekoča zgodovina). So še nazivi krajev in izpeljank tega imena, trt, hrušk in okoli petdeset cerkva pri nas. Lovrenc goduje 10. avgusta, postal je svetnik zaradi mučeniške smrti. Okoli njegovega godu lahko opazujemo maksimum meteorskega roja Perzeidi – tudi do sto utrinkov na uro, ljudje so jih poimenovali solze svetega Lovrenca.

“Trgatev je veliki finale. Od svetega Lovrenca naprej, ko je vinogradnik nad svoj vinograd postavil klopotec (od Lovrenca do Martina ga po vetru skomina), je v gorice hodil le še v mašnem gvantu, ker se je delo končalo in ker od tedaj ni mogel nič več spremeniti, izboljšati ali rešiti.”

Ne bodimo skromni: kdo ne pozna Lovra iz Kotelja, ki se kot Voranc (kip Stojana Batiča) z mesta, kjer je babica še poslednjič žela ajdo, razgleduje s Prežihovine po svoji Koroški. Na svetega Lovrenca letos je minilo trideset let, kar je Prežihova bajta spremenjena v muzej; pa Vorančeva spominska pot z devetimi postajami; spomnimo se Lovra, ki ga je Petrček (v filmu!) spravljal ob živce, da ga tišči lulat in naj ga vendar nese; in naš “Goriški slavček” je našel svoj poslednji mir pri svetem Lovrencu.

Kaj pa Lovrenška jezera? Škoda, da ne vemo zanje ali pa le malo in približno. Vemo za veliki svet, svojega – malega pa komaj prestopimo. Na Pohorju blizu Lovrenca so. Mimo Slovenskih Konjic, kjer se je rodil letošnji dobitnik zlatnika poezije za življenjski pesniški opus (med številnimi dobitniki tudi Prešernove in Sovretove

nagrade) Ivan Minatti, po mami Idrijčan; spomniva se Žičke kartuzije nedaleč in že so Zreče za nama. Na Roglo zna menda že vsak Slovenec, Idrijčani še posebej, ki smo vajeni hribov in ovinkov. Na vrhu pa se svet in zrak odpreta tja do avstrijskih špičakov in še prej – prostrano Pohorje. Tabla te usmeri po pašnikih mimo travo mulečih govedi. Popotnikov še ni ali pa le redki, gozd brez vetrca še zadržuje tišino in rahlo cvrkutanje. A kaj je z jelkami, je na njih ostala slana? Vse sive in posušene! “Drevesa umirajo stoje,” bi rekel pisatelj. Dokler leže ne obnemorejo. Zaradi človeka in njegovega neumnega ravnanja z našim planetom. Na cilju pa – kontrast: dvajset modrih očesc, a brv iz brun vodi na ogled le do nekaterih. Zapovedana je tišina in spoštovanje vsega živečega tod: ruševca, žoln, sov, ptic, kačjih pastirjev, žab, rosike, plazeče mahovnice.

To je zavarovano Lovrenško barje (22 ha). Predstavlja posebej zavarovano ožje območje največjega gozdnega rezervata v Sloveniji (522 ha), namenjenega ohranjanju narave in spremljanju naravnih procesov. Barje je nastalo kot mineralno močvirje na valoviti neprepustni geološki podlagi. S kopičenjem šote se je postopoma dvigalo in se spremenilo v visoko barje. Napajajo ga le padavinske vode, za razliko od nizkega, ki ima stik s podtalnico. Staro naj bi bilo okoli 8.000 let, torej pravi znanstveni arhiv za proučevanje vegetacije preteklosti. Mali človeški stopicamo drug za drugim skozi rušje mimo tihih ždečih jezerc (globokih največ 3 m) in v občutku ničevosti bi verjetno Rilke dejal: “Edino potovanje je potovanje vase.” Pogled z razglednega stolpa z izčrpno razlago kar ne da oditi. V starih Pohorcih so jezera s stalno vodo in barjem budila skrivnosti in bakanja. Dolge noči, neprijazne zime, trdo življenje so burili

domišljijo in ustvarili Jezernika in druga bitja. Tako kratka tura in toliko lepote! “Majhne stvari si načaram, velike pa moram storiti sama,” pravi Fassbinderjeva Lola.

Na povratku iščevo znano klopco nekje na obronku. Občasno hladen vetrček odpihne še poslednje slabe dolinske misli, sonce jih odsije tja čez skrivnostno Pohorje. Razdalje so videti kratke, a vmes so globače, slapovi, struge. Temno gozdovje je že od nekdaj zbuvalo skrivnostno privlačnost, a porajalo tudi tegobe, skrbi, tragedije. Pot je postala že vsa živahna s posameznimi in tudi družinskimi sprehajalci. Neznanci, a prijazni, se pozdravljamo, okolje vpliva na ljudi. Rogla kot zakleta kraljična čaka na zimski vrvež. Informativna tabla usmerja popotnike do Oplotnice in Osankarice, do Treh žebelj, kjer je 8. 1. 1943 padel Pohorski bataljon s Šarhom do zadnjega moža, do Ribniške kočice in kočice na Pesku, do Lovrenca na Pohorju ter Ribnice na Pohorju – tu je kot “poslednji Mohikanec” Stane Sever še na svojem zadnjem odru oznanjal plemenito igralsko besedo ... A saj se z besedo začne svet?! (Po Svetem pismu) Če vprašaš, ne boš zašel!

S popotnico se usmeriva nazaj v dolino s postankom pri Smogavcu. A kje je domačija? Skoraj se je ne vidi, cvetje vse naokrog, na oknih, ob vogalih in nadstreških, na terasi prizidka, domače in eksotično, ob hiši pa negovan travnik z igrali in spet cvetje ob robu. Dobri ljudje hitro potešijo želodca in oči: gobova juha – še angelčki bi jo jedli, če bi imeli ritke, in koliko! Ne rabiva več niti pohorskih štrukljev! “Hiše govorijo ljudi,” pravi Dane Zajc. Po takem dnevu je pogled na stvari in svet lepši, človek spremenjen, pot domov prijaznejša. “Take your pleasure seriously!” (Užitek je resna stvar. / C. Eames) “Verjetno najvišja stopnja užitka pa je pomirjenost s samim seboj.”

Teniški up Nina Nagode

Sabina Carli

Nina Nagode je postala v slovenskem teniškem prostoru že precej prepoznavno ime, trenira v Teniškem klubu Kolektor Idrija in za njo je eno najuspešnejših let. Osvojila je državno prvenstvo v dvojicah do 16 let, posamezno do 16 let, v dvojicah do 18 let ter v dvojicah člani, zasedla pa je 26. mesto na mednarodni ETA lestvici do 16 let.

Kdaj si začela trenirati?

Začela sem pri sedmih letih, v prvem razredu osnovne šole. Takrat je bil tenis kar nekako popularen, še najbolj pa me je navdušil ata, ki mi je predlagal, da poskusim trenirati. Na začetku sem obiskovala tudi aerobiko, pozneje pa je treningov postalo preveč in izbrala sem tenis.

Kako potekajo tvoji treningi?

Treniram na igriščih v Idriji, s trenerjema Alešem Filipčičem in Srečom Završkim. Med tednom vsak dan, dvakrat tedensko pa tudi v dopoldanskem času.

Kako uspeš kombinirati tenis in gimnazijo? Imam status športnika, ki mi omogoča, da zaradi treningov, priprav in turnirjev izostanem od pouka tudi za več dni in obveznosti izpolnim naknadno po dogovorjenih datumih. Trudim se delati sproti, med vrhunci sezone pa se moram ob redkih prostih dneh res usesti za knjige. Veliko mi pomagajo tudi sošolci, ki mi skenirajo snov in pomagajo, da nadoknadim zamujeno. Katera tekmovanja so ti ostala najbolj v spominu?

Hm, verjetno polfinale ITF (Mednarodna teniška zveza) turnirja v Mostarju ter četrt finale na Lošnju. Pa seveda lansko ekipno zimsko evropsko prvenstvo, kjer sem skupaj s Tjašo Šrimpf in Nastjo Kolar osvojila 7. mesto.

So tudi tvoji načrti za prihodnost povezani s tenisom?

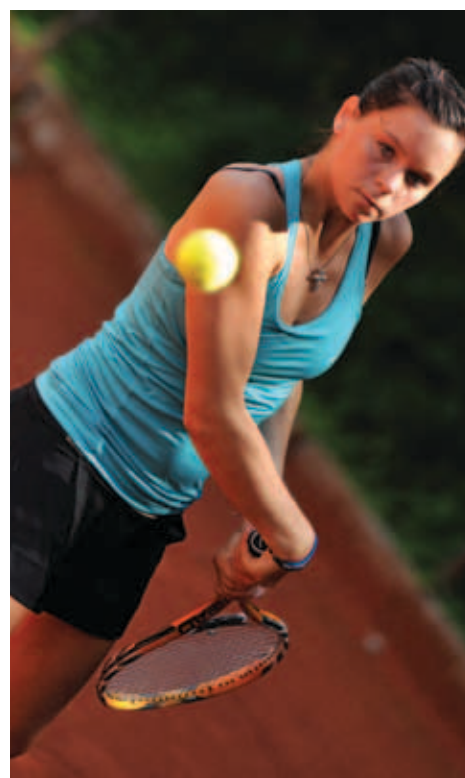
Tenis mi res veliko pomeni in če bo šlo, bom ostala na teniških igriščih, se pa zavedam velike konkurence. Trenutno sem v letih, ki so za tenis najbolj pomembna, saj se izkaže, ali je prihodnost za tvojo igro ali ne. Delam na tem, da bo. Moj trenutni cilj je predvsem, da pridem pod 80. mesto na ITF lestvici do 18 let, saj se s tem lahko kvalificiram na velike mednarodne mladinske turnirje, t. i. grandslame.

Si kdaj obupala?

Sezone se razlikujejo, kdaj si izredno uspešen, kdaj se ti ponesreči in enkrat sem že imela malo večjo krizo, vendar sem jo prebredla. Šport zahteva veliko odgovodovanja, marsikaj zamudiš, ko si na raznih

turnirjih, in le če se s tem sprijazniš, si lahko uspešen. Me pa pri treniranju močno podpirajo tudi starši. Ob tej priložnosti bi se zahvalila tudi svojim sponzorjem, ki pomagajo pri finančnih zalogajih, ki jih tenis zahteva: Kolektor, Nebesa d. o. o., Head ter Lotto.

Orientacija tudi s kolesi

Erik Logar

Orientacija je kot športna disciplina v naših krajih poznana predvsem v svoji prvotni, klasični obliki, torej teku. Za dobro prepoznavnost so najbolj poskrbeli tekmovalci kluba Azimut s svojimi dosežki, prav tako pa so se z njo srečali tudi vsi, ki so služili vojaški rok. A z orientacijo se lahko ukvarjamo na različne načine. Tako je na primer v Skandinavskih deželah med najbolj priljubljenimi množičnimi zimskimi športi orientacija v kombinaciji s smučarskim tekom, razvoj gorskih koles pa je ponudil možnost tudi kolesarski orientaciji, znani pod imenom MTB-O (mountain bike orientacija).

Ena izmed prvih tekem v tej disciplini je bila pred leti organizirana prav v organizaciji OK Azimut, zadnja leta pa privablja vse več tekmovalcev. Kako tudi ne, ko pa za aktivno sodelovanje poleg kolesa rabimo le nekaj dodatne opreme. V prvi vrsti je to kompas, zaželen pa je tudi nosilec za zemljevid, ki omogoča da je zemljevid tekmovalcu vedno na vpogled. Mogoče ni presenetljivo, da so trenutno med najboljšimi tisti, ki so se najprej ukvarjali z orientacijskim tekom, največ tekmovalcev pa prihaja iz Slovenj Gradca. Imamo pa tudi Idričani nekaj predstavnikov, ki se preizkušajo v tej disciplini in sicer Jožko Jazbar, Janko Bačnar in Igor Bončina, vsi so tudi aktivni v klasični orientaciji. Na vprašanje, kaj jih pri orientaciji z gorskimi kolesi najbolj navdušuje, Bončina pove: "V prvi vrsti velja omeniti raznovrstnost, saj nikoli ne veš, kam te bo vodila trasa. Poleg tega ni vse odvisno od same kondicijske pripravljenosti, temveč tudi od čim boljšega

branja zemljevida in hitrega odločanja, po kateri poti se zapelješ do naslednje kontrolne točke. Ob tem moram poudariti, da trase vedno potekajo po poteh, tako da o vožnji po brezpotjih ni govora." Udeleženci so razdeljeni v več starostnih kategorij, katerim je tudi prilagojena dolžina proge. Tekme v najmočnejši kategoriji so tako v sprintu dolge do 30 minut, na srednjih progah do ene ure, ter na dolgih do ure in pol. Najdaljše so ultra dolge tekme, kjer je predvideni čas najhitrejših dobri dve uri. V Idriji se bo OK Azimut v bodoče trudil za razvoj tega športa, pri tem pa bodo z veseljem sprejeli medse nove navdušence, ki bi jih vzeli s seboj na tekmovanja. Do najbližjega niti ni daleč, saj je OK Azimut letos v okviru OO cupa organiziral tekmo v Črnem vrhu nad Idrijo, ki je bila sicer dobro obiskana, a žal le z tekmovalci od drugje. Pri klubu upajo, da se bo to spremenilo in da jih bo ščasoma več, ki bodo zastopali naše kraje na teh tekmovanjih.

Če vas je zamikalo da bi se preizkusili, in imate doma gorsko kolo ter čelado, slednja je obvezna na vseh tekmovanjih, potem se jim le pridružite. Več informacij o tekmovanjih vam bodo radi volje posredovali pri orientacijskem klubu Azimut, o katerem izveste več na spletni strani <http://azimut.cerkno-cup.com>

Primer orientacijske karte za MTB-O z vrisano progo in označeno traso, ki jo je prevozil tekmovalec

Angleški reprezentant na startu tekme v Črnem Vrhu

Tekmovalec v Črnem Vrhu pred kontrolno točko

Obvestilo delovodje na enem od parkirišč pred nakupovalnim centrom v Idriji

Ekološka pridelava iz naših njiv

Tudi s takim taksijem se mora predsednik uprave koncerna Kolektor Stojan Petrič voziti na službenih poteh v tujini

Moja zadnja piksna piva.....Pol pa res neham pit!!

Ne ni bila poplava. Bila je spet objestnost v Mejci, zato imajo svetniki KS Mesto Idrija kar prav, ko si prizadevajo to območje zapreti za promet

rešitve z elektrotehnično opremo vrhunske kakovosti

Ustvarjamo celovite in učinkovite rešitve z elektrotehnično opremo vrhunske kakovosti. Izkoristite preverjeno kombinacijo inovativne opreme svetovno znanih proizvajalcev nizkonapetostne stikalne opreme in opreme za avtomatizacijo ter naših dolgoletnih izkušenj.

Prodajni program: nizkonapetostna stikalna oprema za industrijo in zgradbe • oprema za avtomatizacijo v industrijah in zgradbah • varnostna in kontrolna oprema • programska oprema za vodenje procesov SCADA • oprema za avtomatizacijo in nizkonapetostna stikalna oprema za eksplozijsko ogrožena območja (Ex-oprema) • namenski proizvodi za avtomatizacijo.

Rešujemo vaše probleme: odlikuje nas strokovna in učinkovita tehnična podpora. Ne zapravljajte časa z iskanjem odgovorov na tehnična vprašanja, če že poznamo rešitve. Teh.podpora@synatec.si.

KOLEKTOR

Kolektor Synatec d.o.o.

Vojkova ul. 8b • 5280 Idrija
T: 05/372 06 50 • F: 05/372 06 60 • www.kolektorsynatec.si • synatec@kolektor.si

Nizkonapetostna stikalna oprema

Oprema za avtomatizacijo

Varnostna in kontrolna oprema

Programska oprema za vodenje procesov SCADA

Oprema za eksplozijsko ogrožene prostore

Namenski proizvodi za avtomatizacijo

